

VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL

Laurence Ryckaert
0576566

Multidisciplinair Instituut voor Lerarenopleiding

Hebben economieleerlingen een minder positieve attitude t.o.v. duurzaamheid dan niet-economieleerlingen?

Proeve ingediend voor het behalen van de graad van
Educatieve Master Economie

Promotor: Prof. Tom Kuppens

Academiejaar: 2020-2021

Ik verklaar plechtig dat ik de masterproef, “Hebben economieleerlingen een minder positieve attitude t.o.v. duurzaamheid dan niet-economieleerlingen?”, zelf heb geschreven.

Ik ben op de hoogte van de regels i.v.m. plagiaat en heb erop toegezien om deze toe te passen in deze masterproef.

25/05/2021

Laurence Ryckaert

Deze masterproef is (ten dele) tot stand gekomen in de periode dat het hoger onderwijs onderhevig was aan een lockdown en beschermende maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van het COVID-19 virus. Het proces van opmaak, de verzameling van gegevens, de onderzoeksmethode en/of andere wetenschappelijke werkzaamheden die hiermee gepaard gaan, zijn niet altijd op reguliere wijze kunnen verlopen.

Zo wil ik aangeven dat ik graag nog dieper de literatuurstudie had willen uitvoeren, maar diende ik de onderzoekstijd hiervoor te beperken omwille van de zorg voor mijn gezin. Ook het data onderzoek - statistische analyse - had mogelijk nog uitgebreider kunnen verlopen.

De lezer dient met deze context rekening te houden bij het lezen van deze masterproef en eventueel ook indien sommige resultaten of conclusies zouden worden overgenomen.

WOORD VOORAF

Ruim tien jaar nadat ik meende de schoolbanken ‘definitief te hebben verlaten’, schreef ik me in voor deze lerarenopleiding. Een bijzonder leerrijk proces met een mix van (online) werk- en hoorcolleges, stages, reflecties en opdrachten met deze masterproef als absolute apotheose.

Mijn masterproef die ik in 2010 realiseerde, handelde over toerisme ondernemers in de Vlaamse Ardennen waarbij eveneens duurzaamheid op de onderzoeksagenda stond. Een decennium later is er uiteraard veel (meer) te doen rond duurzame economie en het vormde voor mij een fijne uitdaging om verder onderzoek te doen rond duurzaamheid bij (economie)leerlingen. Dat ik opnieuw binnen de setting van de Vlaamse Ardennen onderzoek kon voeren, gaf me een persoonlijk prettig en voldaan gevoel.

Allereerst wil ik mevrouw Tine Debruyne (beleidsmedewerker kennis- en informatiebeleid GO! Scholengroep 20 Zuid-Oost-Vlaanderen) alsook de directies van de vier middelbare scholen die mij de kans hebben gegeven om dit onderzoek binnen hun scholen te hebben verwezenlijkt, graag bedanken. Uiteraard wil ik ook de 217 scholieren in het bijzonder bedanken. Zij hebben een deel van hun tijd gereserveerd om deel te nemen aan het empirische luik van dit onderzoek door de webenquête volledig te hebben ingevuld.

Wat betreft deze webenquête dien ik hierbij het onderzoeksteam, waar ik deel van uit kon maken, eveneens te bedanken. Onder leiding van mevrouw Lise Janssens en professor Tom Kuppens ontwikkelden wij een duurzaamheidsattitudeschaal op basis van de 17 internationale duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. Mevrouw Janssens wil ik ook graag extra bedanken voor haar tijd en inzichten die ze me bijbracht aangaande de statistische analyse van het bekomen datamateriaal.

Uiteraard mag ik één persoon absoluut niet vergeten te bedanken, met name mijn promotor professor Tom Kuppens. Dit voor zijn tijd en inzet die resulteerden in onder meer het nalezen en bijsturen van het theoretische kader alsook het opvolgen van het verdere verloop van dit eindwerk.

Bij dit voorwoord wil ik tot slot ook graag mijn ‘gezinsbubbel’ bedanken: mijn partner en drie jonge kinderen. Mijn partner, omdat hij mij steunde om door te zetten deze opleiding tot een goed einde te kunnen brengen wat toch ook een persoonlijke uitdaging vormde gezien het gegeven om de combinatie met een (jong) gezin. Mijn kinderen, omdat ze hun mama het afgelopen jaar wel erg vaak achter een pc-scherm hebben zien kruipen. Geen nood beste lezer, ze hebben op geen enkel moment honger geleden of in vuile kledij dienen rond te lopen; althans - dat laatste - niet ongewild ...

ABSTRACT

Binnen de modernisering van het secundair onderwijs en de daarbij horende zestien sleutelcompetenties zien we dat duurzaamheid een prominente(re) rol krijgt toebedeeld. Hoe zit het precies met de duurzaamheidsattitude bij Vlaamse scholieren?

Na eerst de literatuur er op na te hebben geslagen, wordt een actueel instrument gecreëerd, gebaseerd op de 17 SDG's om de attitude inzake duurzaamheid in al haar dimensies daadwerkelijk te kunnen meten. Dit resulteert in 34 stellingen die via een vrijwillige online bevraging bij leerlingen uit de tweede en derde graad in het middelbaar onderwijs zal worden verdeeld. De vier middelbare scholen van de GO! Scholengroep 20 Zuid-Oost-Vlaanderen vormen hierbij de onderzoekspopulatie.

Het onderzoeksopzet bestaat eruit om te weten te komen of economieleerlingen een minder positieve houding hebben ten aanzien van duurzaamheid dan niet-economieleerlingen. We pikken economieleerlingen er uit omdat van hen - onze toekomstige ondernemers en beleidsmakers - zou kunnen verwacht worden dat hun duurzaamheidsattitude minder positief is dan hun medestudenten met een niet-economisch studiecurriculum. Klopt het stereotiepe beeld van de (toekomstige) econoom die economische groei preferereert op mogelijk nadelige implicaties rond milieu en/of sociale gelijkheid?

Sleutelwoorden : duurzaamheidsattitude, economieleerling, SDG's

INHOUDSTAFEL

1. Inleiding	1
2. Literatuurstudie	4
2.1 Duurzaamheid en haar dimensies	4
2.2 Duurzaamheid en de onlosmakelijke band met onderwijs	6
2.2.1 Education for Sustainable Development (ESD) en haar implementatie	6
2.2.2 Duurzaamheidscompetenties aanreiken via transformatief leren	6
2.2.3 Duurzaamheidsattitude binnen het Theory of Planned Behaviour model	7
2.3 Duurzaamheidsattitude in het (secundair) onderwijs meten	8
2.3.2 Niet alleen de attitude wordt gemeten	9
2.3.3 Inclusie van alle/verschillende duurzaamheidsdimensies ontbreekt	9
2.3.4 De (ecologische) duurzaamheidsattitude naargelang studiecurriculum	10
2.3.5 Overzicht studies duurzaamheidsattitude	11
2.4 Duurzaamheidsattitudeschaal	12
2.4.1 Nood aan meer actueel/compleet meetinstrument met inbegrip van alle duurzaamheidsdimensies	12
2.4.2 Correlaties stellingen en duurzaamheidsdimensies	12
2.4.3 Onderzoeksvragen en bijhorende hypothesen	12
3. Methodologie	14
3.1 Ontwikkeling nieuwe duurzaamheidsattitudeschaal	14
3.2 Onderzoekspopulatie en procedure	15
3.2.1 Secundaire scholen (2 ^{de} en 3 ^{de} graad) uit de Scholengroep 20 van het GO!	16
3.2.1.1 Categorisering economieleerling	16
3.2.1.2 Potentiële onderzoekspopulatie	17
3.2.2 Organisatie & communicatie betrokken partijen	18
3.2.2.1 Directies en scholengroep	18
3.2.2.2 Ouders (minderjarigen) en leerkrachten	18
3.2.3 Opmaak en communicatie/verdeling websurvey leerlingen	19
4. Resultaten	20
4.1 Beschrijvende analyse	20
4.1.1 Manipuleren van de data	20
4.1.2 Beschrijving respondenten	21

4.2	<i>Onderzoek en validering duurzaamheidsattitudeschaal</i>	23
4.2.1	Factoranalyse	23
4.2.2	Betrouwbaarheidsanalyse.....	27
4.2.3	Bepaling duurzaamheidsattitudescore en exploratie stellingen.....	29
4.3	<i>Hypothesetesting onderzoeksvragen</i>	30
4.3.1	Economieleerlingen hebben een minder positieve attitude t.o.v. duurzaamheid dan niet-economieleerlingen.	30
4.3.2	Kiezen leerlingen die minder positief zijn t.a.v. duurzaamheid, eerder voor een economisch studieparcours?	31
4.3.3	Hebben economieleerlingen een minder positieve attitude t.a.v. duurzaamheid doorheen hun schoolloopbaan?.....	33
5.	Bespreking en conclusies	36
5.1	<i>Algemene conclusies</i>	36
5.2	<i>Kritische reflecties</i>	37
6.	Literatuurlijst	39
7.	Bijlagen	43
8.	Lijst met figuren	45
9.	Lijst met tabellen	46

1. INLEIDING

Dat de wereldwijde bevolking en de groeiende economie alsmaar toeneemt terwijl de planetaire grenzen en draagkracht beperkt zijn, is een situatie waarmee de huidige en toekomstige generaties rekening dienen te houden. Er moet werk gemaakt worden om (duurzame) oplossingen te bedenken én te implementeren. Kennis hebben inzake duurzaamheid is één aspect, er zich effectief naar gedragen houdt een andere connotatie in.

Een duidelijke rol voor het onderwijs is hier weggelegd: het opzet is om leerlingen via affectief leren hun duurzaamheidsattitude aan te wakkeren (Fastré et al., 2017, p. 149). Immers, het onderzoek van Swaim et al. uit 2014 bewees aan de hand van *the Theory of Planned Behaviour* van Ajzen (1991) dat studenten geneigd zijn om zich te engageren tot duurzaam gedrag, wanneer de student een positieve houding heeft ten aanzien van duurzaamheid. Meer zelfs, de attitude heeft het meeste invloed op het duurzaam handelen, naast de subjectieve norm. Met die laatste wordt bedoeld dat in deze context, een leerling zich zowaar assimileert met datgene waarvan hij overtuigd is dat de leerkracht dit van hem verwacht (Swaim, Maloni, Napshin, & Henley, 2014, p. 472).

Hoe zit het met de duurzaamheidsattitude van onze leerlingen en dan in het bijzonder leerlingen uit het middelbaar onderwijs in Vlaanderen? Duurzaamheid bekleedt een prominente rol binnen de nieuwe eindtermen. Meer zelfs, het onderwijs dient competenties inzake duurzaamheid bij te brengen en dit op een vakoverschrijdende manier. Competenties inzake duurzaamheid kennen overigens een duidelijke inhoudelijke samenhang met andere sleutelcompetenties.

Bij de specifieke uitleg aangaande de tiende sleutelcompetentie ‘duurzaamheid’ is het volgende terug te vinden op de website van de Vlaamse Overheid: “Omwille van de grote inhoudelijke samenhang van deze sleutelcompetentie met andere sleutelcompetenties verwijzen we naar volgende sleutelcompetenties: Ontwikkeling van initiatief, ambitie, ondernemingszin en loopbaancompetenties, [...] en economische en financiële competenties.” (Vlaamse Overheid, departement onderwijs, 2018)¹.

Naast deze onderwijsdoelen, merken we ook dat bij de kwalificaties² de lijn van de sleutelcompetenties - inclusief de duurzaamheidscompetentie - wordt doorgetrokken naar zowel het beroepsleven als het hoger onderwijs.

¹ <https://onderwijsdoelen.be/uitgangspunten/4842> (geraadpleegd op 16 januari 2021)

² Kwalificaties beschrijven wat je moet kennen en kunnen om een beroep uit te oefenen, een opleiding te starten of deel te nemen aan de maatschappij” (Vlaamse Overheid, departement onderwijs, AHOVOKS, 2021).

Hier wordt de verwantschap concreet met o.m. de sleutelcompetenties burgerschap en ruimtelijk bewustzijn waarbij expliciet wordt benadrukt dat van elke jongere wordt verwacht dat hij “de economische processen op verschillende ruimtelijke schaalniveaus kan beschrijven en de gevolgen van demografische en economische processen kan analyseren”³ (Vlaamse Overheid, departement onderwijs, AHOVOKS, 2021) .

Er is met andere woorden een sleutelrol weggelegd voor de leerkracht om onze toekomstige beleidsmakers en ondernemers duurzaam te onderrichten (Cifuentes-Faura et al., 2020: p. 3).

In dit onderzoek wil ik nagaan of er een verschil is naar duurzaamheidsattitude tussen leerlingen met een verschillend curriculum, waarbij de focus ligt op economieleerlingen.

Leerlingen die instromen in een economische studierichting worden vermoed een minder positieve attitude te hebben t.o.v. duurzaamheid. De idee is dat omwille van deze minder positieve houding ten aanzien van duurzaamheid we deze jonge mensen mogelijk vaker aantreffen in een economische studierichting.

Hun duurzaamheidsattitude bepaalt (mede) hun keuze voor een economische richting, waar traditioneel een spanningsveld bestaat tussen economie en milieu.

Maar is het misschien net niet andersom ? Misschien brengt het economieonderwijs niet-duurzame leerlingen voort? Anders gesteld: het is door de aangeboden (economie)lessen, dat deze leerlingen een minder positieve houding ten aanzien van duurzaamheid (verder) ontwikkelen. Het huidige economieonderwijs kent immers steeds een luider protest (Raworth, 2018). Zo start Kate Raworth haar intussen bekende boek aangaande haar donuteconomie model, dat de neoklassieke economische theorie, neoliberalisme en de BBPgroei nog steeds voorname foci vormen in het economieonderwijs.

Of economieleerlingen een minder positieve duurzaamheidsattitude hebben dan niet-economieleerlingen vormt de hamvraag die ik in dit onderzoek wil beantwoorden. Daarnaast is er ook de ambitie om, indien er inderdaad een significant verschil blijkt te zijn tussen beide leerlingpopulaties, verder te onderzoeken of dit verschil in duurzaamheidsattitude eerder een oorzaak of gevolg zou zijn van het huidige economieonderwijs in Vlaanderen.

³<https://www.kwalificatiesencurriculum.be/sites/default/files/atoms/files/Sleutelcompetentie%20Duurzaamheid.pdf>

We komen uit bij een centrale onderzoeksvraag en twee afgeleide deelonderzoeksvragen. De **centrale onderzoeksvraag** luidt :

“Hebben economieleerlingen een minder positieve attitude ten opzichte van duurzaamheid dan niet-economieleerlingen ?”

Via een eenvoudige hypothesetoets zal worden gemeten of de gemiddelde score inzake duurzaamheidsattitude bij een leerling uit een economische richting significant verschilt van een leerling uit een niet-economische richting.

De *twee afgeleide onderzoeksvragen* zijn:

“Kiezen leerlingen die minder positief zijn t.a.v. duurzaamheid, eerder voor een economisch studieparcours?”

Het empirisch onderzoek zal duidelijk moeten maken, of bij de vraag waar gepolst wordt naar de geplande studierichting na het secundair onderwijs (SO) er een verband bestaat met de bekomen duurzaamheidsattitudescore. Dit zou een indicatie kunnen betekenen, ook al weten we dan nog niet precies of het gaat om een oorzaak of gevolg.

“Hebben economieleerlingen een minder positieve attitude t.a.v. duurzaamheid doorheen hun schoolloopbaan ?”

Dit kan worden gemeten via de hypothese dat de gemiddelde score verschilt tussen jonge en oudere leerlingen. Aangezien we binnen deze onderzoekscontext geen meting kunnen doen op twee verschillende momenten (wanneer leerling x in het derde middelbaar zit en diezelfde leerling enkele jaren later in het zesde middelbaar), gaat het hier om een indicatie weliswaar.

In hoofdstuk twee van dit werkstuk belicht ik in de literatuurstudie allereerst enkele belangrijke begrippen en onderwerp ik of de attitudeschalen die duurzaamheid tot nog toe meten, wel werkelijk alle dimensies van duurzaamheid in kaart brengen.

Nadat in hoofdstuk drie de methodologie aan bod komt, zal ik in het vierde hoofdstuk de belangrijkste resultaten van dit onderzoek belichten. Tot slot komen in het laatste onderdeel de conclusies aan bod.

2. LITERATUURSTUDIE

2.1 Duurzaamheid en haar dimensies

De term duurzaamheid wordt voor het eerst in de jaren '80 geïntroduceerd om aan te geven dat de mens zijn (economische) vooruitgang kan boeken, maar dat dit niet kan ten koste van de natuur. Duurzame ontwikkeling kreeg dan ook in 1987 in het Brundtlandrapport van de Verenigde Naties (VN), ook wel gekend onder de titel *Our Common Future*, de volgende definitie mee: "*Sustainable development is the development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs.*" (WCED, 1987: p. 43). Het komt er zowaar op neer om de levenswaarde op aarde te verbeteren (McKeouwn, 2002 in Khalfan Al-Naqbi A. en Alshannag, Q., 2018: p. 567). Kortom, het vormt een uitdaging om de aarde 'leefbaar' te houden voor onze toekomst (de Leeuw et al., 2014: p. 1200).

Uit dit bovenstaande leiden we af dat er meer is dan enkel een economische en een ecologische connotatie. Een balans dient te worden gezocht tussen de 3 P's: *people, planet & profit*, het *triple bottom line* model dat in 1991 vanuit de bedrijfscontext door John Elkington werd bedacht.

Het begrip duurzaamheid op zich kent vandaag de dag bijzonder veel definities. In de jaren '90 waren er ruim zeventig definities (Holmberg, J. en Sandbrook, R., 1992 in Khalfan Al-Naqbi A. en Alshannag, Q., 2018: p. 566) en dat zullen er vandaag de dag allicht nog meer zijn (Schouwenburg, 2018)⁴, wat maakt dat het (te) breed, verwarrend, uitgehold, maar net ook interessant kan zijn. "Net omdat de term bij éénieder (bedrijf, student, politici, activisten) anders kan worden geïnterpreteerd, kan iedereen er iets in kwijt zonder dat het partijen afschrikt.", aldus Schouwenburg.

Je zou kunnen stellen dat elk individu er anno 2021 een eigen invulling aan geeft. Het concept is intussen ingeburgerd en de ene zal er een meer ecologisch gewicht aan koppelen, terwijl de ander er eerder mensenrechten en gelijkheid onder catalogeert.

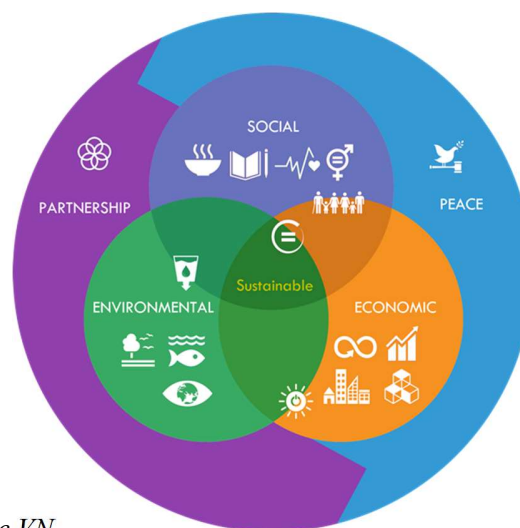
Het begrip kent ook een duidelijke internationale aandacht. In 2015 hebben de Verenigde Naties 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, de *Sustainable Development Goals* (SDG's), voorgesteld. Ze worden hierna in figuur 1 weergegeven. Deze doelstellingen zijn ook aangenomen door haar 193 leden (= landen), waarbij de idee er dus uit bestaat om binnen een termijn van vijftien jaar (Agenda 2030), deze te behalen. De 3 P's evolueren verder naar 5 P's: *people, planet, prosperity* (in plaats van profit), *peace* en *partnership*. Bijgevolg zijn het deze dimensies die in deze masterproef worden meegenomen om duurzaamheid in te kleuren.

⁴ <https://www.oneworld.nl/lezen/klimaat/is-duurzaamheid-een-loos-begrip-geworden-nee-hoor/> , (geraadpleegd op 18 januari 2021).

Figuur 1 De 17 SDG's (bron : <https://do.vlaanderen.be/SDGs>)

Welke doelstellingen concreet aan welke dimensie worden gekoppeld is geen vast issue. Afhankelijk van natie tot natie, maar ook wanneer we de literatuur erop naschouwen is een verschil merkbaar⁵. Nemen we bijvoorbeeld de SDG 11, deze kan passen binnen de *partnership* dimensie, evenals binnen *prosperity*. Het is ook vrij duidelijk dat om de SDG's te koppelen aan de nieuwere dimensies *peace* en *partnership*, er ook gebruik kan worden gemaakt om deze dimensies als onderliggende/overkoepelende layer van de drie (eerste) pijlers. Dit wordt duidelijk in de volgende figuur.

Figuur 2: De 5 P's volgens de VN
(bron : <https://www.unssc.org/news-and-insights/blog/sustainable-development-what-there-know-and-why-should-we-care/>)

⁵ Zie bijlage 1.

2.2 Duurzaamheid en de onlosmakelijke band met onderwijs

2.2.1 Education for Sustainable Development (ESD) en haar implementatie

Hoe anders dan via het onderwijs, kan je bewustwording rond duurzaamheid gaan bijbrengen. Reeds in 1992 bepaalde de VN dat de bewustwording om kennis en inzichten rond duurzaamheid via het onderwijs bij te brengen nodig is, wil men duurzame ontwikkeling werkelijk implementeren (Biasutti & Frate, 2017: p. 214).

Niet toevallig in 2005, vooraleer de (huidige) SDG's werden voorgesteld, werd er een *Decade for Education for Sustainable Development* (DESD) door diezelfde organisatie in het leven geroepen. Een tienjarige periode bedoeld om de bewustwording en verandering te verwezenlijken alsook een aansporing tot ander gedrag om tot een meer duurzame maatschappij te evolueren.

Op dit eigenste moment ontwikkelde de UNESCO een ESD toolbox⁶ met als opzet om de 17 SDG's tegen 2030 te halen: het onderwijs kan en moet worden ingezet - of op zijn minst betrokken - om een 'juiste' en duurzame wereld te bekomen.

2.2.2 Duurzaamheidscompetenties aanreiken via transformatief leren

Duurzaamheid *is* een gecompliceerd concept aangezien het een erg breed begrip is, waarbij voornamelijk het accent wordt gelegd op het gegeven dat ze 'probleemgeladen' is. Complexe problemen, zoals de klimaatproblematiek of de ongelijkheid tussen arm en rijk kunnen niet eenvoudigweg worden opgelost, laat staan dat oplossingen ervoor 'aangeleerd' kunnen worden.

Wals⁷ stelt dat net omdat precies de duurzaamheidscompetenties - die oplossingen *kunnen* bieden - bijzonder ruim zijn. Zij hebben hybride leeromgevingen nodig die in tijd, plaats en interacties wisselen en waarbij de grenzen tussen disciplines, generaties, culturen, instellingen en sectoren vervagen (Wals, 2015).

Transformatief leren kent duidelijk een link met de constructivistische leerstrategieën waarbij kennis zowaar wordt ontluikt net door de interactie met anderen. Daarnaast kent transformatief leren verschillende dimensies.

⁶ <https://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development/toolbox#:~:text=The%20ESD%20for%202030%20roadmap,more%20just%20and%20sustainable%20world> , geraadpleegd op 6 mei 2021.

⁷ Hoogleraar Transformatief leren aan de Universiteit van Wageningen, Nederland

De definitie van Morrell en O'Connor uit 2002 stelt dat transformatief leren, het volgende inhoudt: “*a deep structural shift in the basic premises of thought, feelings and actions. It is a shift of consciousness that dramatically and permanently alters our way of being in the world. Such a shift involves our understanding of ourselves and our self-location: our relationships with other humans and with the natural world.*” (Morrell en O'Connor, 2002 in Sterling, 2010: p. 19).

Transformatief leren wordt vervolgens ook beschouwd als ‘dieper en/of verder leren’, waarbij kritisch denken en reflectie belangrijke ingrediënten vormen. Sterling categoriseert transformatief leren als een derde level van leren, zoals wordt weergegeven in de volgende figuur.

Orders of change/learning	Seeks/leads to:	Can be labelled as:
First order change Cognition	Effectiveness/ Efficiency	'Doing things better' Conformative
Second order change Meta-cognition	Examining and changing assumptions	'Doing better things' Reformative
Third order change Epistemic learning	Paradigm change	'Seeing things differently' Transformative

Figuur 3: Three levels of learning (Sterling, 2010: p. 25).

Het is immers de bedoeling dat transformatief leren resulteert in een daadwerkelijke verandering van de persoon; of dus onze leerling. Ook Laevers stelt dat competentie-ontwikkeland onderwijs het *deep-level-learning* wil bevorderen binnen de klascontext.

Dit beperkt zich niet enkel tot het cognitieve luik, maar bereik je door te werken aan de integratie van kennis, attitudes en vaardigheden (Laevers in Vlaamse Onderwijsraad, 2008: p. 166). Deze drie elementen vormen belangrijke bouwstenen om competenties te verwerven.

2.2.3 Duurzaamheidsattitude binnen het Theory of Planned Behaviour model

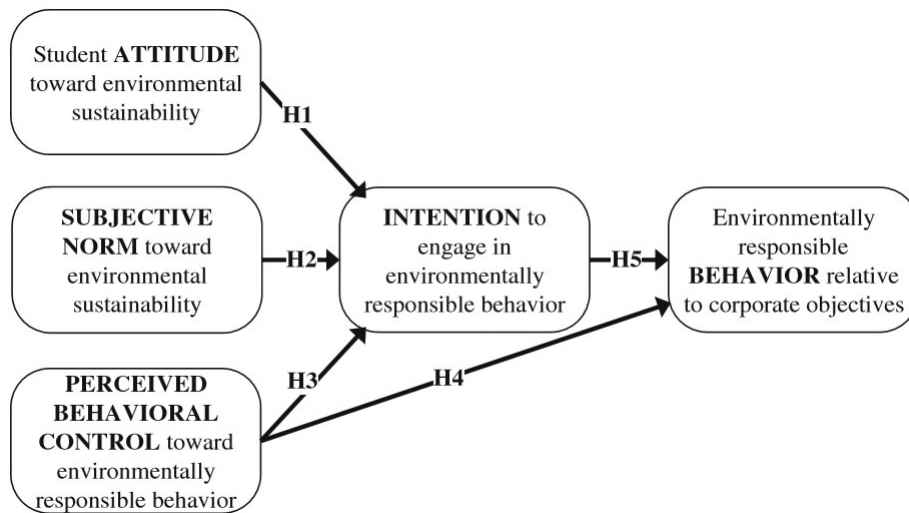
In deze studie willen we vooral inzetten op de attitude, die zowaar beschouwd kan worden als motor om (gewenst) gedrag te starten.

De attitude of houding kan worden omschreven als de manier waarop je tegenover iemand of iets staat, in dit geval duurzaamheid. In 2017 werd het concept in de Ensie Encyclopedie opgenomen en wel als volgt :

“De attitude is de consistente en voorspelbare manier waarop een persoon denkt en voelt over een attitudeobject, en geneigd is zich te gedragen ten opzichte van het attitudeobject (of onderwerp).”⁸

Deze definitie sluit dan ook nauwgezet aan bij het Theory of Planned Behaviour (TPB) model. Anders gesteld: indien je attitude positief is ten aanzien van duurzaamheid, is volgens de TPB de kans ook groter dat dit een vervolg kent door er zich naar te gedragen.

We kunnen het ook anders stellen: indien men een eerder negatieve houding heeft ten aanzien van bijvoorbeeld het milieu, dan zal men zich ook niet inzetten (gedrag) om milieuproblemen mee helpen aan te pakken (Uzun en Saglam, 2006 in Ugulu et al., 2013: p. 415). De Leeuw en haar mede-onderzoekers bewezen overigens in 2014 dat deze TPB 59% van het ecologisch-duurzaam gedrag en 52% van het sociaal-duurzaam gedrag van hun onderzochte populaties verklaarde (2014: p. 1207).

Figuur 4: Theory of Planned Behavior (Swaim, et al., 2014: p. 468)

2.3 Duurzaamheidsattitude in het (secundair) onderwijs meten

In de literatuur zijn in beperkte mate studies te raadplegen die duurzaamheidsattitude meten bij enerzijds leerlingen uit het secundair onderwijs en anderzijds bij studenten uit het hoger onderwijs.

⁸ Bron : <https://www.ensie.nl/psychologie-en-sociologie/attitude> geraadpleegd op 6 februari '21.

Uiteraard wordt de focus hier verder gelegd bij enkele interessante studies en hun bijhorende duurzaamheidsattitudemeting bij leerlingen (secundair onderwijs) en dit binnen een westerse context. Met dit laatste wil ik hierbij de aandacht vestigen op het gegeven dat de onderwijssetting globaal genomen vergelijkbaar is zoals we die hier binnen Vlaanderen kennen.

2.3.2 Niet alleen de attitude wordt gemeten

Verschillende studies meten naast duurzaamheidsattitude, ook andere elementen zoals bewustwording, kennis, percepties en/of gedragingen (Michalos et al., 2011, Kagawa, 2007, Ugulu et al., 2013); vaak ook omdat attitude hier ook onlosmakelijk mee is verwant zoals ook in het vorige onderdeel is aangegeven⁹.

Concreet wordt een assessment tool ontwikkeld waarmee men via kwantitatief onderzoek (enquête) gaat meten, 'hoe' de adolescent scoort binnen deze genoemde elementen.

Zo ontwikkelden Michalos et al. een assessment tool in 2008 en voerden een onderzoek in Canada bij enerzijds ruim 500 huishoudens en anderzijds bijna 300 kinderen/jongeren tussen tien en achttien jaar oud. Het opzet was om via een gestandaardiseerde test te meten welke duurzaamheidskennis, -attitudes en -gedrag deze populaties hebben. Wanneer we de stellingen die werden gebruikt om de attitude bij de scholieren te meten nakijken, merken we een duidelijke focus op de ecologische dimensie (Michalos et al., 2011: p. 408). Dit is ook niet onlogisch aangezien in de literatuur ook verschillende andere studies de *Environmental Education* (EE) duidelijk vooropstellen (Coertjens et al. 2010).

2.3.3 Inclusie van alle/verschillende duurzaamheidsdimensies ontbreekt

Bij de eerder genoemde studie uit 2014¹⁰ werden de sociale en de ecologische duurzaamheidsdimensie apart bevraagd (de Leeuw et al., 2014: p. 1203) bij telkens een honderdtal Luxemburgse scholieren. De studie die handelde rond de TPB mat zoals vermeld, meer dan enkel de attitude.

In een andere Zweedse studie mat men wel enkel de attitude ten aanzien van drie waarden rond het duurzaamheidsthema namelijk : het respect voor de natuur, gelijkheid en solidariteit (Torbjörnsson et al., 2011 : p. 105-106). Men mat dit bij ruim 900 zestienjarigen waarbij zij voor hun vragenlijst, inspiratie haalden uit eerdere (opnieuw ecologisch-geladen) assessment tools namelijk *the Model of Ecological Values* (MEV) en *The Environmental Questionnaire* (TEQ) (Torbjörnsson et al., 2011 : p. 101).

⁹ Zie 2.2.2 Duurzaamheidscompetenties aanreiken via transformatief leren.

¹⁰ Zie 2.2.3 Duurzaamheidsattitude binnen de Theory of Planned Behaviour.

In een Italiaanse studie van Biasutti en Frate, waar overigens ook enkel de attitude inzake duurzaamheid werd gemeten bij Italiaanse (universiteit)studenten¹¹, merken we dat bij hun stellingen vier duurzaamheidsdimensies worden gemeten (Biasutti & Frate, 2017: p. 224, 229).

Opmerkelijk is het gegeven dat zij onderwijs als een volwaardige duurzaamheidsdimensie benaderen, wat conceptueel niet klopt. Onderwijs kán wel worden ingezet als middel om een positieve(re) duurzaamheidsattitude aan te laten wakkeren, maar of zij de positie van een ‘aparte’ dimensie kan bekleden lijkt een brug te ver.

Uit de systematische literatuurstudie over de duurzame ontwikkeling in het hoger onderwijs, concludeerden de onderzoekers Wu en Shen dat van de 1166 onderzochte papers die overigens in de DESD werden gepubliceerd, de meeste handelden over de ecologische dimensie en hoe die - al dan niet - concreet vertaald wordt in het onderwijs (Wu & Shen, 2016: p. 17).

2.3.4 De (ecologische) duurzaamheidsattitude naargelang studiecurriculum

Een heel aantal studies onderzochten en bewezen significante genderverschillen inzake (ecologische) duurzaamheidsattitude waarbij meisjes gemiddeld genomen beter scoorden dan jongens (Ugulu et al., 2013: p. 422, Coertjens et al., 2010: p. 510, Cifuentes-Faura et al., 2020: p. 7-8). Binnen deze masterproef is het uiteraard de bedoeling om verschillen te zoeken en te vinden tussen leerlingen met een verschillend studiecurriculum.

Naar aanleiding van de PISA resultaten van 2006, onderzochten Coertjens en haar team in 2010 zowel het milieubewustzijn en de milieuattitude bij bijna 5000 15-jarigen. Daar bleek dat leerlingen uit het BSO in eerste instantie minder kennis hebben rond deze materie, echter ze hebben een (ecologisch) duurzamere houding dan hun studiegenoten uit het ASO (Coertjens et al., 2010: p. 512). Daarnaast toonden zij ook aan dat leerlingen met meer wetenschapsskills, een hogere score bereikten aangaande milieuattitude dan leerlingen die minder wetenschapsvaardigheden bezitten (Coertjens et al., 2010: p. 512).

De Spaanse studie uit 2020 is belangwekkend omdat deze aangeeft hoe het gesteld is met de duurzaamheidsattitude van de scholier binnen een economische richting. Op de 11 stellingen waarbij de respondent a.d.h.v. een vijfpuntige Likertschaal kon antwoorden, werd hoog (positief) gescoord¹². Echter, op deze stelling : “*Governments’ economic policies must increase sustainable production, even if it means spending more money.*”, was slechts één derde van de economiestudenten hiermee (helemaal) akkoord.

¹¹ Gemiddelde leeftijd van de respondenten hier was 20 jaar; het ging hier dus voor alle duidelijkheid niet om studenten uit het secundair onderwijs.

¹² Zie bijlage 2

Hoewel deze studenten zich ervan bewust zijn dat er een probleem is, delen zij niet allen de mening dat deze (extra) kosten door de gemeenschap moet worden gedragen (Cifuentes-Faura et al., 2020: p. 7).

2.3.5 Overzicht studies duurzaamheidsattitude

In onderstaande tabel is het overzicht terug te vinden van de studies die zonet werden geïllustreerd.

Tabel 1: Overzicht studies duurzaamheidsattitude

Studie	Enkel attitude	Meer dan enkel attitude	Dimensie <i>People / Social</i>	Dimensie <i>Planet / Environmental</i>	Dimensie <i>Profit / Economic</i>	Andere dimensies	Onderzoekspopulatie
de Leeuw et al., 2014		x	X (apart)	X (apart)			2 x 100 Luxemburgse scholieren
Torbjörnsson et al., 2011	x		x (gelijkheid & solidariteit)	x (geïnspireerd op MEV en TEQ)			900 zestienjarigen Zweden
Biasutti & Frate, 2017	x		x	x	x	x (onderwijs)	484 Italiaanse (universiteit) studenten
Ugulu et al., 2013		x		x			350 leerlingen middelbaar onderwijs Turkije
Coertjens et al., 2010		x		x			5000 Vlaamse 15-jarigen
Cifuentes-Faura et al., 2020		x	x	x	x		572 Spaanse scholieren (15-18 j)
Michalos et al., 2011,		x		x			1 x huishoudens + 1 x kinderen (10-18 j) Canada
Kagawa, 2007		x	x	x	X		+/- 1800 Britse (universiteit) studenten

Deze tonen aan dat hun hun onderzoeksopzet, inclusief hun gehanteerde schalen, minder geschikt zijn om tegemoet te kunnen komen aan de eerder geformuleerde probleemstelling. Een zekere *research gap* is waarneembaar, waarvan we allereerst het gehanteerde meetinstrument - de duurzaamheidsattitudeschaal - verder dienen te belichten.

2.4 Duurzaamheidsattitudeschaal

Hieronder worden de belangrijkste voorwaarden weergegeven die zowaar de brug vormen tussen de literatuurstudie en het gevoerde empirische onderzoek.

2.4.1 Nood aan meer actueel/compleet meetinstrument met inbegrip van alle duurzaamheidsdimensies

We kunnen vaststellen dat een attitudeschaal, met inbegrip van alle dimensies die aansluiten binnen het huidige discours aangaande duurzaamheid, op dit moment ontbreekt.

De 17 SDG's van de VN lijken een veelbelovende alsook geschikte uitvalsbasis om stellingen uit af te leiden die een completere duurzaamheidsattitude in kaart zou kunnen brengen bij verschillende onderzoekspopulaties. Het opzet is om een schaal te ontwikkelen en te valideren met als doel ze te hanteren om de duurzaamheidsattitude te meten niet in één, maar wel in een veelvoud van onderzoeken. Dit biedt vervolgens ook de kans om de bekomen resultaten van verschillende onderzoeken met elkaar te vergelijken.

2.4.2 Correlaties stellingen en duurzaamheidsdimensies

De validiteit van de nieuwe te ontwikkelen schaal zal worden getoetst en zal concreet tot uiting komen wanneer de vijf duurzaamheidsdimensies daadwerkelijk via de nodige statistische analyse¹³ wordt bevestigd/herkend of weerlegd. Er wordt daarbij vertrokken vanuit het gegeven dat men in een andere studie bij studenten via twintig stellingen, vier duurzaamheidsdimensies (Biasutti & Frate, 2017: p. 225) heeft kunnen afleiden.

2.4.3 Onderzoeksvragen en bijhorende hypotheses

Zoals ook uit de gevoerde literatuurstudie blijkt, kunnen verschillende factoren (geslacht, leeftijd, studiedomein, ...) een rol spelen in wat de concrete output zal vormen van de respondent aangaande zijn/haar duurzaamheidsattitude.

¹³ Zie verder in hoofdstuk 4: resultaten (factor analyse).

Dit onderzoek wil via dit nieuwe meetinstrument een concreet antwoord bieden op de **globale onderzoeksvraag** of economieleerlingen een minder positieve attitude t.o.v. duurzaamheid hebben dan niet-economieleerlingen welke we via deze hypotheseveroosting kunnen weergeven:

H₁ : Economieleerlingen hebben een minder positieve attitude t.o.v. duurzaamheid dan niet-economieleerlingen.

H₀ : Economieleerlingen hebben geen minder positieve attitude t.o.v. duurzaamheid dan niet-economieleerlingen.

Vervolgens is het de bedoeling om ook de afgeleide onderzoeksvragen via een gelijkaardige hypothesetoetsing te onderzoeken.

“Kiezen leerlingen die minder positief zijn t.a.v. duurzaamheid, eerder voor een economisch studieparcours?”

H₁ : Er is een relatie tussen een lage(re) duurzaamheidsattitudescore en een economisch studieparcours.

H₀ : Er is geen relatie tussen een lage(re) duurzaamheidsattitudescore en een economisch studieparcours.

“Hebben economieleerlingen een minder positieve attitude t.a.v. duurzaamheid doorheen hun schoolloopbaan ?”

H₁ : Er is een lagere score duurzaamheidsattitudescore merkbaar tussen economieleerlingen van de tweede graad vergeleken met economieleerlingen van de derde graad.

H₀ : Er is geen lagere score duurzaamheidsattitudescore merkbaar tussen economieleerlingen van de tweede graad vergeleken met economieleerlingen van de derde graad.

3. METHODOLOGIE

Het opzet is om de attitude binnen alle (vijf) dimensies inzake duurzaamheid te meten, gekoppeld aan de 17 SDG's, ofwel de meest actuele doelstellingen op een duurzamere uitkomst internationaal besproken. Aangezien we via de literatuurstudie te weten zijn gekomen dat dergelijk instrument - een gevalideerde schaal die deze complete en tevens actuele duurzaamheidsattitude - kan meten tot op heden niet bestaat, dient een nieuwe attitudeschaal te worden gerealiseerd. Deel uitmakende van een onderzoekteam¹⁴ o.l.v. professor T. Kuppens en mevrouw L. Janssens werd deze ontwikkeld op de volgende manier.

3.1 Ontwikkeling nieuwe duurzaamheidsattitudeschaal

We ontwikkelden 34 stellingen om de duurzaamheidsattitude te meten bij de respondenten¹⁵, waarbij zij via een vijfpuntige Likertschaal aangeven in welke mate zij akkoord zijn met elke stelling. De respondenten worden eigenlijk zowaar verplicht om hun mening aan te duiden, aangezien er geen (zesde) antwoordoptie is waarbij ze zich kunnen onthouden. Aangezien de SDG's de basis voor deze schaal vormen, formuleerden we voor elke SGD twee stellingen.

Om de attitude t.o.v. duurzaamheid te kunnen meten, willen we dus nagaan in welke mate de respondenten een stelling positief of negatief beoordelen en/of de mate waarin ze positieve of negatieve emoties ervaren ten opzichte van de voorgedragen stelling. We hanteren concreet “het steunen of niet steunen van gedragingen en/of emotionele reacties met het oog op het behalen van de 17 duurzaamheidsdoelstellingen” als gezamenlijke definitie van duurzaamheidsattitude voor de ontwikkeling van deze schaal.

Belangrijk hierbij te vermelden is dat binnen deze 34 stellingen, er 13 een ‘negatieve’ formulering inhouden. Dit is om erover te waken dat de respondenten gericht de vragenlijst aanvullen; zij worden zowaar verplicht om op dergelijke stelling, de andere kant van de antwoordopties op te zoeken. Vervolgens deelden we de 17 SDG's in naar de vijf P's (dimensies) aangaande duurzaamheid en wel op de volgende manier :

- **Peace:** SDG 16
- **People:** SDG 1, SDG 2, SDG 3, SDG4, SDG5
- **Prosperity:** SDG7, SDG8, SDG9, SDG10
- **Planet:** SDG6, SDG12, SDG13, SDG14, SDG15
- **Partnership:** SDG 11, SDG17

¹⁴ Onderzoeksteam bestaat uit Mevr. Lise Janssens (U Hasselt), Pauline Baudelaire (VUB studente), Prof. Tom Kuppens, Ward Smeulders (VUB student) en ikzelf.

¹⁵ In dit onderzoek de leerlingen uit het secundair onderwijs; zie verder in onderdeel 3.2 Onderzoekspopulatie.

Het is immers de bedoeling om na te gaan of de verschillende stellingen die een specifieke SDG zowaar vertegenwoordigt, daadwerkelijk ook correleert met de bovengenoemde gecatalogiseerde dimensie of ten minste erin wordt herkend. M.a.w. we gaan na of de stellingen passen onder de voorgestelde duurzaamheidsdimensie zodat een gevalideerd meetinstrument met inbegrip van alle SDG's en duurzaamheidsdimensies kan worden gehanteerd in eventuele latere onderzoeken met andere onderzoekspopulaties.

Om tot een consensus te komen inzake de stellingen en de expliciete verwoording ervan, kwamen de verschillende onderzoekers vier keer samen tijdens de periode december 2020 - april 2021.

Op deze manier kon finaal een gezamenlijke attitudeschaal worden gecreëerd, die elk onderzoeksteam lid voor zijn/haar eigen onderzoek (met verschillend onderzoeksopzet en -populatie) kon hanteren. De eerste versie van de verschillende stellingen werden eveneens nagekeken en voorzien van feedback door twee externe duurzaamheidsexperten¹⁶ opdat de stellingen bijgestuurd en gefinaliseerd konden worden.

Het is voor alle duidelijkheid de bedoeling om de exacte bewoording zo weinig mogelijk aan te passen. Alleen wanneer sommige formuleringen minder gepast zouden zijn in functie van het doelpubliek (vb. minder toegankelijk, te moeilijk), werden enkele (taalkundige) aanpassingen gedaan.

3.2 Onderzoekspopulatie en procedure

Aangezien de onderzoeksvraag binnen dit werk handelt over de vraagstelling of economieleerlingen een minder duurzame houding hebben t.o.v. niet-economieleerlingen, ligt het voor de hand dat een gevarieerde onderzoekspopulatie wordt aangesproken.

Als vanzelfsprekend worden naast de 34 stellingen ook enkele andere parameters bevraagd zoals leeftijd, graad & leerjaar, huidige en toekomstige plannen/studierichting¹⁷. Die laatste is belangrijk omdat deze een indicatie geeft van wat deze leerlingen later zouden willen doen en waarbij er in dit onderzoek een correlatie kan worden opgemerkt tussen de duurzaamheidsattitudescore en potentiële (economiegerichte) carrière.

Via een factoranalyse onderzoeken we de onderliggende dimensies van de attitudeschaal waarbij het de bedoeling is om hier de 5P's terug in te kunnen vinden. Daarnaast is het eveneens de ambitie om te weten te komen of er daadwerkelijk significante verschillen zijn tussen enerzijds de attitudescore en anderzijds hun studiecursus, leeftijd en (geplande) vervolgstudies of carrière aan de hand van t-toetsen.

¹⁶ Prof. Brent Bleys (Universiteit Gent) en Prof. Daniella Tillbury (Universiteit Cambridge)

¹⁷ De finale vragenlijst of dus de 34 stellingen die concreet in dit onderzoek werden gehanteerd, zijn terug te vinden in bijlage 3.

3.2.1 Secundaire scholen (2de en 3de graad) uit de Scholengroep 20 van het GO!

Initieel was het de bedoeling om enkel de leerlingen van de 2de en 3de graad van het GO! atheneum Geraardsbergen¹⁸ te bevragen via een online websurvey.

De directie gaf heel snel een gunstig antwoord met het oog op het uitvoeren van het bij hun leerlingen. Vrij snel kwam de bevinding - zeker met het oog op een hoger en betrouwbaar aantal volledig ingevulde vragenlijsten - dat het onderzoek ook in de andere secundaire scholen kon worden gevoerd, deel uitmakende van dezelfde scholengroep¹⁹.

Na verschillende contacten te hebben gehad met de drie andere directeurs werden het GO! atheneum Brakel, GO! atheneum Herzele en het GO! atheneum Zottegem overtuigd om deel te nemen. De belofte om dankzij dit onderzoek de algemene duurzaamheidsattitude specifiek bij hun leerlingen in kaart te brengen, werd aangegaan²⁰.

3.2.1.1 Categorisering economieleerling

In dit onderzoek bestempelen we economieleerlingen, als leerlingen die binnen hun wekelijkse lessenspakket minstens vier lessen economisch onderricht krijgen (handelseconomie, boekhouden, toegepaste economie, ...); al dan niet praktijkgericht (zoals stage).

Binnen het huidige studierichtingsaanbod van de 2de en 3de graad van het GO! kunnen economieleerlingen op de volgende manier geïdentificeerd worden²¹ :

Tabel 2 : identificatie economieleerlingen GO! SGR 20

ASO	TSO – handel	BSO – handel
Economie (ECO)	Boekhouden - informatica (BI)	Kantoor (KA)
Economie-wiskunde (EWI)	Handel (HA)	Logistiek (LO)
Economie-moderne talen (ET)	Secretariaat-talen(ST)	Verkoop en vertegenwoordiging (VV)
Economie-wetenschappen (EWE)		

¹⁸ Opstart masterproef semester 1 van huidig academiejaar. Het GO! atheneum Geraardsbergen is de school waar de onderzoeker, stage heeft gelopen. Begin februari 2021 werd de beslissing genomen om het onderzoek uit te breiden naar de hele scholengroep.

¹⁹ GO! Scholengroep 20 Zuid-Oost-Vlaanderen

²⁰ Dit valt buiten het onderzoek, maar deze data kunnen apart worden verwerkt in een rapport per school.

²¹ Classificatie studierichtingen overgenomen uit Dataloep; merk het verschil in benamingen op de websites eigenlijke scholen. Hierbij dient eveneens te worden opgemerkt dat sommige richtingen een nieuwe naam/oriëntatie kregen dit schooljaar (2020-2021); zie bijlage 8 en 9

3.2.1.2 Potentiële onderzoekspopulatie

In onderstaande tabel worden de leerlingenaantallen per school en per economische studierichting weergegeven²².

Tabel 3: indeling leerlingenaantallen per school en per studierichting (2019-2020)

ASO	GO! Brakel	GO! Geraardsbergen	GO! Herzele	GO! Zottegem	TOTAAL SGR 20	TSO	GO! Brakel	GO! Geraardsbergen	GO! Herzele	GO! Zottegem	TOTAAL SGR 20	BSO	GO! Brakel	GO! Geraardsbergen	GO! Herzele	GO! Zottegem	TOTAAL SGR 20
ECO	18	54	-	102	174	BI	10	14	-	33	57	KA	29	53	23	-	105
EWI	2	4	-	5	11	HA	7	28	-	36	71	LO	-	7	-	-	7
ET	10	24	-	31	65	ST	-	15	-	11	26	VV	-	-	2	-	2
EWE	-	-	-	52	52												
TOT	30	82	-	190	302		17	57	-	80	154		29	60	25	-	114

Het totaal aantal leerlingen in de 2de en 3de graad binnen deze scholengroep bedraagt 2156 (schooljaar 2019-2020), waarvan dus 570 jongeren een economische studierichting volg(d)en ofwel 26,44%.

Tabel 4: verdeling aantal (economie)leerlingen per school (2019-2020)

	Totaal aantal leerlingen	Aantal economie-leerlingen	T.o.v. totaal aantal per school	T.o.v. aantal economie / leerlingen SGR 20
GO! Brakel	257	76	29,57%	13,33%
GO! Geraardsbergen	879	199	22,64%	34,91%
GO! Herzele	322	25	7,76%	4,39%
GO ! Zottegem	698	270	38,68%	47,37%
TOTAAL SGR 20	2156	570		26,44%

²² Deze tabel is opgemaakt op basis van data gehaald uit Dataloep waarbij de leerlingenaantallen duiden op het aantal voltijds ingeschreven leerlingen in het schooljaar 2019-2020 (meest actuele en beschikbare cijfers); zie bijlage 8.

Op basis van deze cijferanalyse kunnen we stellen dat GO! atheneum Herzele een relatief klein aandeel economieleerlingen en dat het aandeel economieleerlingen binnen GO! atheneum Zottegem goed is voor bijna de helft van het totaal aantal economieleerlingen binnen de scholengroep.

3.2.2 Organisatie & communicatie betrokken partijen

3.2.2.1 Directies en scholengroep

Allereerst werden de vier directeurs van deze scholen begin februari 2021 gecontacteerd²³ met de vraag of de mogelijkheid bestaat of hun leerlingen mochten bereikt worden en dus concreet uitgenodigd worden om deel te nemen aan het onderzoek. In de loop van de maand maart werden zij nog een keer per mail gecontacteerd aangaande de praktische uitvoering, zoals de communicatie naar ouders van de minderjarige leerlingen, berichtgeving naar leerkrachten/klastitularissen en de eigenlijke timing van het onderzoek.

3.2.2.2 Ouders (minderjarigen) en leerkrachten

Aangezien een groot deel van de te bereiken leerlingen op het moment van dit onderzoek minderjarig is, werden de ouders bericht over het onderzoek dat binnenkort zal plaatsvinden²⁴. Concreet kregen de ouders van de leerlingen uit de tweede graad deze communicatie op 25 maart '21²⁵ zodat ouders die wensten aan te geven dat hun kind niet mag deelnemen, dit ook konden doen. Finaal besloten zes ouders om hun kind niet te laten deelnemen.

Om het onderzoek ook draagkracht te geven aan de leerkrachten/klastitularissen, werden ook zij ingeschakeld. De directies informeerden hen over het aankomende onderzoek, met de concrete oproep om hun leerlingen bij te staan en/of aan te sporen om de websurvey aan te vullen²⁶. De mogelijkheid bestond om hen rechtstreeks te contacteren, maar in samenspraak met de directies werd besloten dat zij dit zullen doen via een interne dienstmededeling.

²³ Er werden mails gestuurd naar de directies waarbij het onderzoek werd voorgesteld; zie voorbeeld bijlage

²⁴ Dit werd mogelijk via de co-account optie binnen het platform Smartschool waarmee de vier betrokken scholen vrijwel alle formele communicatie naar ouders toe bericht.

²⁵ Zie bijlage 6 en 7.

²⁶ Zie bijlage 7.

3.2.3 Opmaak en communicatie/verdeling websurvey leerlingen

Deze websurvey werd gemaakt via de *Qualtrics* toepassing. Er werd geopteerd om één uniforme methode te hanteren om deze onderzoekspopulatie te bereiken en dit via een communicatiekanaal waar de leerlingen voldoende vertrouwd mee zijn, namelijk hun Smartschoolaccount.

Op maandag 19 april '21 (tussen 12u00 en 13u00) ontvingen zij voor een eerste maal de uitnodiging tot deelname met daarin de eigenlijke link naar de websurvey²⁷. Op maandag 26 april '21 kregen zij een herinnering om alsnog deel te nemen indien ze dat nog niet hadden gedaan. Tot en met zaterdag 1 mei '21 (18u00) bleef deze actief voor deelname, wat maakte dat de websurvey gedurende dertien dagen toegankelijk was. Via het Smartschoolaccount werden uiteindelijk op beide momenten 2301 leerlingen bereikt.

Tabel 5: verdeling aantal (economie)leerlingen per school (19 april 2021; bron Smartschool)

	Totaal aantal lln	Aantal economie-lln	Aantal niet-economie lln	Aandeel economie lln. per school (%)
GO! Brakel	311	100	211	32,15%
GO! Geraardsbergen	829	224	605	27,02%
GO! Herzele	449	16	433	3,56%
GO ! Zottegem	712	294	418	41,29%
TOTAAL SGR 20	2301	634	1667	27,55%

Het verschil tussen bovenstaande tabel en het aantal leerlingen weergegeven in tabel vier, heeft te maken met het gegeven dat we hier beschikken over data van het huidige schooljaar. Dit is een 'momentopname': een telling waarbij moet worden benadrukt dat na een schoolvakantie leerlingen van richting en/of klas kunnen veranderen welke ook impliceert dat (het aantal) geconnecteerde Smartschoolaccounts óók veranderlijk is. Vergeleken met de gegevens in tabel vier kunnen we vaststellen dat het totaal aantal leerlingen alsook het aandeel economieleerlingen hoger ligt²⁸. Ook wil ik benadrukken dat de zes leerlingen van wie de ouders aangaven dat hun kind niet deelneemt aan deze studie, niet opgenomen zijn in deze data.

Er werd bewust gekozen om geen definitie rond duurzaamheid mee te geven. Ook de vragen rond studierichting en -vervolg werden pas na de stellingen bevraagd, dit met het opzet om de respondenten niet te beïnvloeden.

²⁷ Zie bijlage 5 (geïntegreerd informd consent formulier webenquête) en 10 (vragenlijst Qualtrics).

²⁸ In bijlage 11 is meer informatie terug te vinden over het aantal leerlingen per (economie)richting en per school.

4. RESULTATEN

Een statistische analyse werd mogelijk gemaakt door allereerst de *Qualtrics* data te importeren in de *IBM SPSS* (versie 27) software, waarna dus de eigenlijke analyse kon starten. Hieronder is deze stapsgewijs terug te vinden, waarbij de focus ligt op enerzijds het valideren van de gehanteerde schaal en anderzijds het zoeken naar antwoorden op de globale en afgeleide onderzoeksvragen.

4.1 Beschrijvende analyse

4.1.1 Manipuleren van de data

In de bovengenoemde tijdsperiode werden 365 vragenlijsten aangevuld²⁹, waarvan na een eerste analyse bleek dat er 217 volledig waren. De gespendeerde tijdsindicator³⁰ per respondent, alsook het aspect of de respondent ‘consistent’ heeft geantwoord (= niet exclusief *dezelfde* antwoordoptie bij alle stellingen), is hierbij in overweging genomen. Hierdoor bedraagt de voltooiingsgraad 59,45%.

Er werd ook een variabele bijgemaakt om op basis van de vragen rond de huidige studierichting aan te duiden of de respondent al dan niet gedefinieerd kan worden als een economieleerling. Op deze manier kunnen we afleiden dat van de 217 respondenten, ofwel de genomen steekproef, 62 een economische studierichting volgen. Hen definiëren we dan ook als economieleerling. De 155 overige respondenten catalogeren we als niet-economieleerlingen.

Wat ook in deze fase van het onderzoek werd gerealiseerd is het aspect van het transformeren van de ‘negatief’ geformuleerde stellingen³¹. De antwoordopties van deze 13 stellingen werden omgedraaid opdat ook in de analyse de ‘som’ van alle stellingen samen (of dus de duurzaamheidsattitudescore) kan worden gecreëerd; zo ook per duurzaamheidsdimensie en/of -factor³².

²⁹ Dit komt neer op een responsgraad van 15,87% (365 deelnames t.o.v. 2301 bereikte leerlingen).

³⁰ Variabele die in SPSS wordt weergegeven onder ‘*duration in seconds*’. De respondent kon de websurvey ook op een later tijdstip vervolledigen, indien die ervoor koos om de vragenlijst niet in één keer af te werken.

³¹ Aan de hand van de optie *recode* binnen SPSS.

Zo wordt de optie ‘helemaal niet akkoord’, ‘helemaal akkoord’ (score 1 wordt dus score 5).

³² Zie 4.2.3 Bepaling duurzaamheidsattitudescore en exploratie opvallendste stellingen.

4.1.2 Beschrijving respondenten

Gezien de hypothesen is het element of de respondent al dan niet kan worden aanzien als een economieerlerling uiteraard een belangrijke parameter waarmee we in dit hoofdstuk verdere analyses zullen uitvoeren. Daarnaast vormen ook de leeftijd en het daarbij horende studiejaar een parameter die bij de t-testen verderop een rol zullen spelen

Wanneer we de 62 economieerlerlingen afzetten ten opzichte van het totaal aantal bereikte economieerlerlingen³³ merken we dat ongeveer één op de tien van hen heeft deelgenomen aan dit onderzoek. Hierbij aansluitend dient te worden bemerkt dat binnen de steekproef de verhouding economieerlerling (28,57%) versus niet-economieerlerling (71,43%), de werkelijke verhouding van de onderzoekspopulatie evenaart; daar is 27,55% geëvalueerd tot economieerlerling.

De respondenten kunnen we op basis van geslacht, stroom, leeftijd en studiejaar als volgt in kaart brengen. Telkens worden ook de economieerlerlingen apart vermeld, dit met als doel om na te kijken of de achtergrond van deze groep respondenten gelijklopend is met de totale steekproef.

Tabel 6 : Geslacht respondenten

Geslacht	Totale steekproef (N=217)		Economieerlerlingen steekproef (N=62)	
	Absoluut aantal	%	Absoluut aantal	%
Man	85	39,2	25	40,3
Vrouw	129	59,4	37	59,7
Zeg ik liever niet	3	1,4		

Tabel 7: Stroom studierichting respondenten

Stroom	Totale steekproef (N=217)		Economieerlerlingen steekproef (N=62)	
	Absoluut aantal	%	Absoluut aantal	%
ASO	159	73,3	46	74,2
TSO	37	17,1	9	14,5
BSO	21	9,7	7	11,3

³³ Zie tabel 5, waarin vermeld wordt dat op het moment van de survey uitvoering, 634 leerlingen een economische studierichting volgen.

Zo merken we uit bovenstaande tabellen dat voor wat betreft stroom en geslacht dit ongeveer de situatie is. Er namen meer vrouwelijke leerlingen deel aan het onderzoek (bijna 60%) en 75% van de respondenten volgt een richting in het ASO. Echter wanneer we de leeftijd en het jaar bekijken (tabel 8 en 9), merken we dat de economieleerlingen die deelnamen, ‘jonger’ zijn dan wanneer we de gehele steekproef exploreren:

Tabel 8 : leeftijd respondenten

Leeftijd	Totale steekproef (N=217)		Economieleerlingen steekproef (N=62)	
	Absoluut aantal	%	Absoluut aantal	%
13 jaar	1	0,5		
14 jaar	26	12,0	16	25,8
15 jaar	49	22,6	13	21,0
16 jaar	61	28,1	14	22,6
17 jaar	53	24,4	16	25,8
18 jaar	21	9,7	3	4,8
19 jaar	3	1,4		
20 jaar of ouder	3	1,4		

Tabel 9: studiejaar respondenten

Dit schooljaar zit ik in het	Totale steekproef (N=217)			Economieleerlingen steekproef (N=62)		
	Absoluut aantal	%	Cum. %	Absoluut aantal	%	Cum.%
3de middelbaar	49	22,6	22,6	27	43,5	43,5
4de middelbaar	56	25,8	48,4	10	16,1	59,7
5de middelbaar	66	30,4	78,8	15	24,2	83,9
6de middelbaar	39	18,0	96,8	10	16,1	100,0
7de jaar	7	3,2	100,0			

Wanneer we dit per graad zouden interpreteren, komen we bij de gehele steekproef uit op ongeveer twee gelijke delen (48,4% voor de tweede graad en 51,6% voor de derde graad³⁴). Bij de economierespondenten merken we dat 60% van hen momenteel les volgt in de tweede graad. In de verdere analyse verkiezen we de parameter jaar/graad bovenop de parameter leeftijd³⁵. Dit sluit immers beter aan bij de geformuleerde hypothese.

³⁴ We voegen het 7de jaar bij als derde jaar van de derde graad.

³⁵ We herinneren de lezer eraan, dat de vraag omtrent de leeftijd voornamelijk werd gesteld om bij de start van de vragenlijst uit te maken of de respondent al dan niet ‘mag’ deelnemen (informed consent issue).

4.2 Onderzoek en validering duurzaamheidsattitudeschaal

4.2.1 Factoranalyse

De *inter-item correlation matrix*³⁶, ofwel de matrix waarbij we de 34 stellingen tegenover elkaar afwegen, leert ons dat er verschillende combinaties een waarde hoger dan 0,3 bedragen wat maakt dat er zeker sprake is van een onderlinge correlatie bij deze geselecteerde items welke verder worden onderzocht. Als rotatiemethode wordt gekozen voor een *Direct Oblimin* rotatie omdat verwacht wordt dat de items met elkaar zullen correleren (Hair et al., 2014).

Als volgende stap, gaan we de communaliteitswaarden na per item, waarbij het statistisch wordt aangenomen dat de waarde hier minstens 0,3 dient te scoren (Hair et al., 2014). Bij de eerste output³⁷ merken we dat 4 items te laag scoren. Een mogelijke oorzaak kan te maken hebben met het feit dat in deze eerste statistische analyse de ‘omgekeerde’ items nog niet werden omgebogen. Het valt immers op dat 3 van deze 4 items net 3 variabelen zijn waarvan de stelling ‘omgekeerd’ werd geformuleerd.

Nadat de dertien negatief geformuleerde items³⁸ werden vervangen door de corresponderende *reversed* items, merken we dat dezelfde 4 items te laag blijven scoren op communaliteit; het gaat om SDG3A_peop, SDG3B_peop (r),SDG7A_pros (r) en SDG13B_plan (r). Zij vormen potentiële stoelementen.

Met het oog om de verdere statistische analyse zo optimaal mogelijk te laten verlopen, kiezen we ervoor om deze 4 items niet langer te weerhouden. Het is jammer dat hierdoor de twee stellingen die SDG3 vertegenwoordigen niet bij de schaalitems zal worden gerepresenteerd; een SDG die wij gecatalogeerd hadden bij de dimensie *people*. Echter, er blijven wel nog 8 andere items over die deze duurzaamheidsdimensie zowaar blijven vertegenwoordigen.

Bij de rotatie die nadien volgt blijkt dat alle 30 overige items allen communaliteitswaarden aangeven die hoger scoren dan 0,3; meer zelfs 20 van deze 30 items halen minstens een waarde van 0,45 wat een gunstig resultaat is (Hair et al., 2014).

We stellen ons vervolgens de vraag of binnen onze schaal, dewelke nu dus uit 30 stellingen bestaat de algemene correlatie tussen de items voldoende hoog is.

³⁶ Zie bijlage 13.

³⁷ Zie bijlage 14.

³⁸ Zie bijlage 3.

We gebruiken hiertoe de *Barlett's Test of Sphericity* en de *Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy* (KMO MSA). Er is voldoende algemene correlatie wanneer de Barlett-test significant is ($p < 0,05$) en de KMO-waarde groter is dan 0,5 (Hair et al., 2014).

Tabel 10: KMO and Bartlett's Test

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		0,855
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	2033,732
	Df	435
	Sig.	0,000

Bovenstaande tabel geeft weer dat de KMO-waarde 0,86 bedraagt en de Barlett-test blijkt ook significant ($p = 0,0$). Ook de individuele (per item) MSA³⁹ waarden dienen nagekeken te worden. Dit kan door via SPSS een *anti-image correlation matrix* te construeren en te bekijken of elke variabele afzonderlijk voldoende correleert. De waarde op elke diagonaal dient hier telkens hoger te zijn dan 0,5 en kleiner dan 1,0, terwijl de overige waarden zo klein mogelijk dienen te zijn (Hair et al., 2014). De output van deze matrix erkent dat dit de situatie is.

Aangezien we een factoranalyse op basis van 5 factoren willen weergeven, bestaat de volgende stap eruit om te kijken naar hoeveel procent van de totale variantie deze vijf factoren verklaart. De tabel met eigenwaarden⁴⁰ leert ons dat 47,83% van de totale variantie door vijf factoren wordt verklaard.

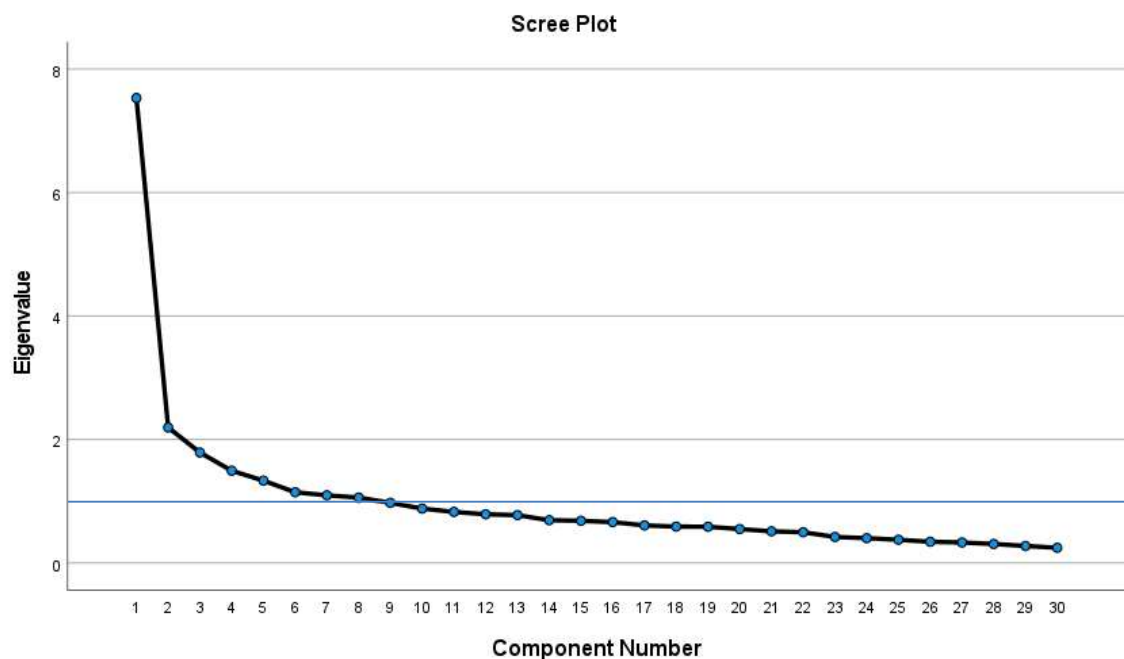
Indien het Kaiser's criterium zou worden genomen als referentiepunt, wat impliceert dat we dan het aantal factoren met een eigenwaarde hoger dan 1 dienen mee te nemen voor verdere analyse (Hair et al., 2014), dan zouden 8 factoren in de verdere analyse moeten worden meegenomen.

De info die onderstaande figuur (screeplot) alsook de tabel van eigenwaarden⁴¹ ons aanreikt is dat wanneer zes factoren worden meegenomen, deze 51,65% van de totale variantie verklaart of dus meer dan de helft.

³⁹ *Measure of Sampling Adequacy* per item in de anti-image correlation matrix; zie bijlage 14 waarbij ook de overage waarden ingeschaald worden naar grootorde.

⁴⁰ Zie bijlage 15.

⁴¹ Zie bijlage 19.

Figuur 5: Screeplot factoranalyse (rotatie Direct Oblimin methode)

Uit de patroonmatrix met zes factoren die in navolging van deze output uit SPSS werd afgeleid, merken we dat op één stelling na, dezelfde items (althans op basis van hun factorladingen) telkens met dezelfde factor correleren als in de patroonmatrix met vijf factoren. Uiteraard is de waarde van de factorlading uiteraard niet helemaal dezelfde. Voor de verdere analyse houden we het bij vijf factoren, want we willen immers uit deze schaal ook vijf dimensies extrapoleren. Overigens, de screeplot (figuur 5) geeft ook een duidelijke ‘knik’ weer na factor 5 en we bemerken dat 47,83% van de totale variantie door 5 factoren wordt verklaard, wat wijst op een gunstige uitkomst.

In onderstaande tabel wordt de patroonmatrix weergegeven die we finaal zullen hanteren en die als uitkomst van de gevoerde factoranalyse fungeert. Bij 9 van deze 30 items was er sprake van *crossloading*, wat betekent dat het item op meer dan één factor laadt. De factorlading scoort telkens boven 0,3 en het onderlinge verschil is telkens kleiner dan 0,2. Op basis van de interpretatie en het inschalen van de items bij de meest passende factor werden 5 van deze 9 items⁴² bij een andere factor dan wat SPSS had aangegeven⁴³ ingeschaald. De 4 overige items blijven bij de factor waarop het item het hoogste scoort.

⁴² In de patroon matrix (p.26) ‘ingekleurd’ weergegeven; zie ook bijlage 17 waarbij de patroonmatrixen welke systematisch werden geconstrueerd (5 / 6 factoren), eveneens te raadplegen zijn.

⁴³ De ‘hoogste’ factorlading, ook al is het verschil (erg) klein.

Tabel 11: Patroonmatrix duurzaamheidsattitudeschaal (DAS)

(5 factoren) Pattern Matrix^a						
	Component					
	1	2	3	4	5	
SDG2A_peop Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggooien terwijl er zoveel honger in de wereld is.	0,701	-0,095	0,011	-0,028	-0,019	1) Milieu & armoede
SDG6A_plan Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken om het gazon te sproeien, de auto te wassen of het zwembad te vullen.	0,646	-0,184	-0,100	0,045	0,099	
SDG12B_plan Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends.	0,570	-0,030	-0,074	0,081	0,019	
SDG12A_plan Ik voel me trots wanneer ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien.	0,557	-0,039	0,152	0,020	0,056	
SDG6B_plan Ik maak me zorgen over de toekomst wat betreft de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater.	0,444	-0,063	<u>-0,309</u>	0,146	-0,207	
SDG10A_pros Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomsten af te staan aan mensen in armoede	0,396	0,084	0,022	0,208	<u>-0,366</u>	
Rev_SDG17B_part Reversed: Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan.	0,085	-0,837	0,079	-0,023	0,166	2) alle duurzaamheidsdimensies met accent op welvaart
Rev_SDG16B_peac Reversed: Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onwettige handel zoals wapenstromen in te dijken.	0,072	-0,667	0,151	-0,038	0,031	
Rev_SDG15_plan Reversed: Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd.	0,106	-0,656	0,104	-0,085	-0,114	
Rev_SDG13A_plan Reversed: Ik vind dat men overdrijft over het klimaatprobleem.	0,057	-0,615	-0,141	0,002	-0,251	
Rev_SDG2B_peop Reversed: Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt.	0,193	-0,540	-0,162	0,280	-0,015	
Rev_SDG9B_pros Reversed: Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het uitbouwen van duurzame infrastructuur en industrie.	-0,156	-0,501	<u>0,312</u>	0,199	-0,026	
Rev_SDG8A_pros Reversed: Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze pensioenen en gezondheidszorg te kunnen betalen ook als dit ten koste gaat van het milieu.	0,137	-0,437	-0,149	0,291	0,035	
Rev_SDG7A_pros Reversed: Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.	0,122	-0,407	-0,244	0,290	-0,116	
Rev_SDG10B_pros Reversed: Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan	-0,040	-0,316	0,120	-0,124	<u>-0,381</u>	
SDG1B_peop Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.	-0,005	-0,115	0,679	0,215	0,063	
SDG5A_peop Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen.	-0,086	-0,142	0,578	0,037	-0,022	
SDG4A_peop Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen.	0,102	0,053	0,518	0,030	-0,085	

SDG9A_pros Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water enzovoorts.	0,021	0,057	0,060	0,759	0,035	4) expliciet term <i>duurzaam</i> + aspect veiligheid en impact
SDG17A_part Ik voel me verantwoordelijk om samen inspanningen te leveren voor een duurzame(re) wereld.	0,201	-0,079	0,075	0,609	-0,053	
SDG1A_peop Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in veilige arbeidsomstandigheden en tegen een eerlijk loon zijn gemaakt	-0,127	-0,122	0,232	0,569	-0,140	
SDG4B_peop Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid	0,085	-0,025	0,057	0,472	-0,268	
SDG11B_part Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levensstijl aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren.	<u>0,475</u>	0,106	-0,037	<u>0,428</u>	-0,103	
SDG14B_plan Ik voel me boos omdat bedreigde vissoorten zoals sommige tonijnsoorten nog steeds verkocht worden in de winkel.	0,021	0,142	0,002	0,218	-0,760	5) alle duurzaamheidsdimensies gerelateerd aan (sterke) emoties
SDG15A_plan Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die met uitsterven bedreigd zijn onvoldoende worden beschermd.	0,047	0,018	0,127	0,112	-0,720	
SDG14A_plan Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfvuil op het leven van vissen.	0,118	-0,180	-0,036	0,164	-0,537	
Rev_SDG11A_part Reversed: Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is.	-0,293	<u>-0,358</u>	-0,298	-0,036	<u>-0,534</u>	
SDG8B_pros Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen.	<u>0,364</u>	0,089	<u>0,320</u>	-0,184	<u>-0,354</u>	
SDG16A_peac Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig reageert tegen lidstaten die de mensenrechten schenden.	<u>0,389</u>	-0,160	0,078	0,005	<u>-0,350</u>	
SDG5B_peop Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt.	<u>0,379</u>	-0,030	0,217	-0,205	<u>-0,321</u>	

De patroonmatrix leert ons dat de 5 dimensies, zoals wij deze ingeschat hadden bij onze methodologie of naar het voorbeeld van de 4 dimensies bij de Italiaanse studie van Biasutti en Frate, niet expliciet uit de analyse naar boven komt. Het bekomen resultaat waarna we vijf factoren op een andere manier kunnen interpreteren en vervolgens benoemen is daarentegen minstens even interessant.

Wat opvalt is dat de vijf duurzaamheidsdimensies sterk verweven zijn bij elke factor, met uitzondering van factor 3 waar de items allen stellingen rond de dimensie *people* vertegenwoordigen en die we benoemen als een factor rond solidariteit en gelijkheid. De benamingen van de factoren (rechts weergegeven in bovenstaande tabel) werden ingevuld na de corresponderende items zorgvuldig te hebben bestudeerd.

4.2.2 Betrouwbaarheidsanalyse

Tot slot willen we uiteraard ook te weten komen of het gehanteerde meetinstrument voldoende betrouwbaar is. Dit kan door de Cronbach's Alpha waarde te berekenen via SPSS. Willen we een goede betrouwbaarheid, dan is een waarde boven 0,8 gewenst (Hair et al., 2014).

In de onderstaande tabel merken we dat deze ontworpen duurzaamheidsattitudeschaal (DAS) goed is voor een gehele betrouwbaarheid van 0,89 wat een mooi resultaat is.

Tabel 12: Cronbach's Alpha berekening- betrouwbaarheid DAS

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
0,890	0,890	30

Met andere woorden, de interne consistentie tussen deze dertig stellingen zit vrij goed. Deze statistische oefening werd ook per factor gemaakt om te kijken of de samenhang per onderlinge factor als voldoende betrouwbaar kan worden beschouwd en we merken dat met uitzondering van factor 3 waarvan de Cronbach Alpha wijst op een twijfelachtige output, de andere factoren een Cronbach Alpha score bekomen van minstens 0,72⁴⁴.

Deze uitkomst komt overeen met de correlatie componenten matrix die via SPSS ook werd geëxporteerd en waarbij we inderdaad merken dat component (factor) 3 minder sterk correleert dan/met de 4 overige⁴⁵.

Tabel 13: Component correlatie matrix DAS (5 factoren).

Component Correlation Matrix (5 factoren)					
Component	1	2	3	4	5
1	1,000	-0,177	0,090	0,271	-0,305
2	-0,177	1,000	-0,061	-0,269	0,304
3	0,090	-0,061	1,000	0,019	-0,128
4	0,271	-0,269	0,019	1,000	-0,196
5	-0,305	0,304	-0,128	-0,196	1,000

⁴⁴ De Cronbach Alpha berekening per factor en de tabel welke aangeeft hoe de Cronbach Alpha score zou zijn, indien één van de 30 items zou worden verwijderd, is te vinden in bijlage 20.

⁴⁵ De intercorrelatiematrix van de 30 stellingen is volledigheidshalve terug te vinden in bijlage 21; deze 'vervangt' in weze de eerste intercorrelatiematrix van de 34 items (bijlage 13).

4.2.3 Bepaling duurzaamheidsattitudeschaalscore en exploratie stellingen

Nu we weten dat vier items uit de analyse minder geschikt zijn om mee te nemen bij het opstellen van een totale duurzaamheidsattitudescore, ofwel de gecodeerde som⁴⁶ van deze duurzaamheidsattitudeschaal (DAS), kunnen we hier gericht mee te werk met het oog op het testen van de hypothesen horende bij de onderzoeksvragen.

We merken dat de gemiddelde duurzaamheidsscore 115,71 (op 150) bedraagt. De minimum en maximum waarden tonen aan dat de 217 respondenten eerder hoog dan laag scoren. Geen enkele respondent kwam uit bij een lagere score dan 75 wat maakt dat alle respondenten meestal een gematigde tot (zeer) positieve attitudeoptie hebben aangeduid bij de verschillende stellingen. Bij het bekijken van de kwartielen merken we dat middelste 50% een DAS-score bekommt tussen 106 en 126.

In SPSS werd ook een frequentietabel geconstrueerd van de 30 items die deze DAS vorm geven⁴⁷. De mediaanwaarde bedraagt bij geen enkele stelling 1 of 2, wat overeenkomt met de output van daarnet. Wel scoren twee items bij het eerste kwartiel een 2; ook de gemiddelde waarde voor beide items is beduidend lager dan bij de 28 overige. Het gaat om de *reversed* item SDG7A_pros en SDG10A_pros⁴⁸. Een kwart van de respondenten heeft m.a.w. aangaande deze twee stellingen een eerder negatieve mening. Een mogelijke verklaring kan zijn dat beide items, stellingen representeren waar deze jongeren nog niet onmiddellijk mee worden geconfronteerd (loon en energieverbruik).

Vier items komen uit bij een mediaan van 5, wat betekent dat 50% van de respondenten het helemaal eens is met deze stellingen. Merk op dat (niet toevallig) twee van deze items te maken hebben met specifieke aandacht rond de (gelijke) behandeling van vrouwen. Uit de eerste (beschrijvende) analyse is vastgesteld dat bijna 60% aangaf een vrouw te zijn, wat vermoedelijk kan meespelen bij deze uitkomst. Dat kinderen vandaag de dag nog steeds in armoede worden geboren, raakte klaarblijkelijk bij de respondenten ook een gevoelige snaar⁴⁹, ook dit item scoorde hoog.

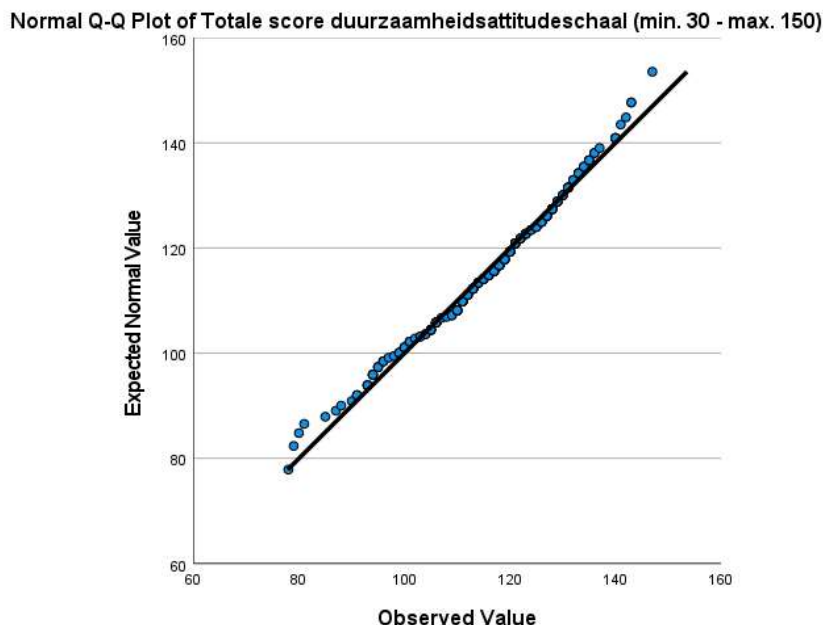
Tot slot bevestigt onderstaande figuur (Q-Q plot) de normaliteit van de (getransformeerde) data: de score van vrijwel elke respondent bevindt zich op of nabij de rechte.

⁴⁶ 1 = helemaal niet akkoord, 2 = niet akkoord, 3 = niet akkoord, noch akkoord, 4 = akkoord, 5 = helemaal akkoord.

⁴⁷ Zie bijlage 24.

⁴⁸ Komen respectievelijk overeen met “Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.” en “Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomsten af te staan aan mensen in armoede.”

⁴⁹ Item SDG1B_people: “Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.”

Figuur 6: Q-Q plot om normaliteit DAS-score na te gaan

4.3 Hypothesetesting onderzoeksvragen

4.3.1 Economieleerlingen hebben een minder positieve attitude t.o.v. duurzaamheid dan niet-economieleerlingen.

Via de *Independent Sample T-test* in SPSS kunnen we nagaan of we de eerder geformuleerde nulhypothese dienen te verwerpen, waarbij we zullen onderzoeken of de gemiddelde DAS-score tussen beide groepen significant verschilt.

In eerste instantie wordt de *Levene's Test for Equality of Variances* berekend met het oog om te kunnen nagaan of de varianties tussen beide groepen gelijk zijn. De p-waarde in deze test bedraagt 0,48 wat hoger is dan 0,05 en dus stelt dat de variantie tussen beide groepen niet significant verschillend is.

Gemiddeld scoort de economieleerling binnen onze steekproef gemiddeld lager op de DAS dan de niet-economieleerling. Merk op dat de standaardafwijking voor beide groepen respondenten gelijk is. Uiteraard willen we dit afzetten ten opzichte van de onderzoekspopulatie.

Tabel 14: Independent Sample T-test & Levene's Test (assumptie gelijke variantie) - hypothese 1

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
0 = niet-economeleerling	155	116,54	13,670	1,098
1 = economeleerling	62	113,63	13,668	1,736

Independent Samples Test									
	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	Df	Sig. (2-tailed) p	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Equal variances assumed	0,500	0,480	1,415	215	0,159	2,906	2,054	-1,142	6,955
Equal variances not assumed			1,415	112,443	0,160	2,906	2,054	-1,163	6,976

In de bovenstaande tabel merken we dat de t-waarde en bijhorende p-waarde respectievelijk 1,42 en 0,16 bedragen wat telkens hoger is dan 0,05 en impliceert dat er geen significant verschil is tussen de gemiddelde DAS-score bij leerlingen die een economische richting (M = 113,63; SD = 13,67) en leerlingen die geen economische richting (M = 116,54; SD = 13,67) volgen.

Vervolgens wordt de nulhypothese dan ook niet verworpen.

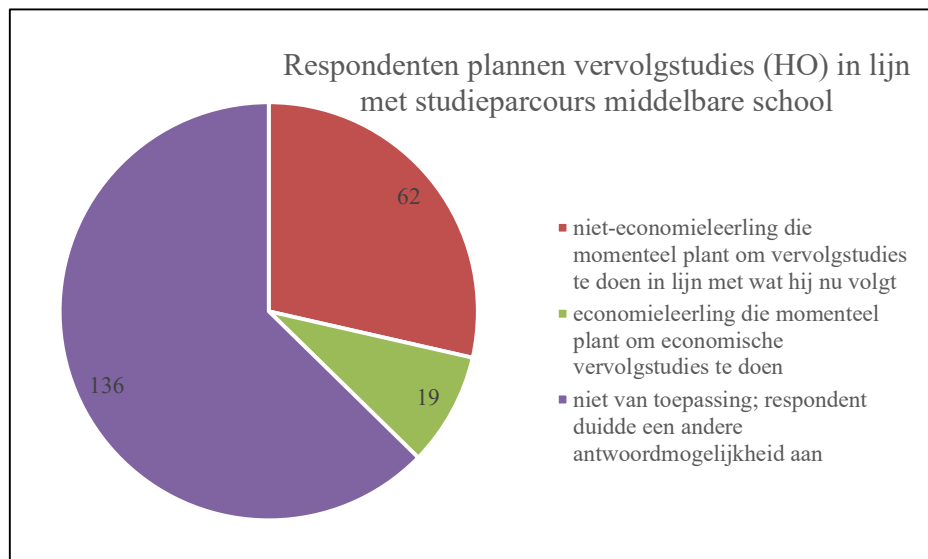
H_0 : Economeleerlingen hebben geen minder positieve attitude t.o.v. duurzaamheid dan niet-economeleerlingen.

4.3.2 Kiezen leerlingen die minder positief zijn t.a.v. duurzaamheid, eerder voor een economisch studieparcours?

In de bevraging werd aan de respondenten gevraagd wat ze van plan zouden zijn na hun middelbare studies. Verschillende antwoordopties waren mogelijk⁵⁰, waarbij één van de mogelijkheden luidde: "...dan zou ik willen verder studeren in lijn met wat ik nu volg op school.".

⁵⁰ Zie bijlage 10.

Aangezien aan de niet-economieerlingen niet werd gevraagd of ze een economisch studieparcours in het hoger onderwijs zouden volgen, kunnen we enkel een statistische analyse voeren bij de economieerlingen die deze antwoordoptie wel hebben aangekruist. Van hen kunnen we aannemen dat zij de intentie hebben om economische vervolgstudies te doen. Deze groep respondenten kunnen we afzetten tegenover de niet-economieerlingen die dezelfde antwoordoptie heeft aangeduid. Dit wordt duidelijk in onderstaande figuur.

Figuur 7: respondenten en hun vervolgstudies

In bovenstaande figuur wordt duidelijk dat van de 217 respondenten, er 81 (ofwel 37,3%) aangeven om verder te willen studeren in lijn met wat zij nu volgen. Het is dan ook deze selectie van respondenten die voor deze hypothesetest een uitkomst kan bieden.

We voeren opnieuw een *Independant Sample T-test* om te bekijken of de volgende nulhypothese kan worden verworpen. We willen onderzoeken - althans dit geeft een indicatie - of de gemiddelde DAS-score van economieerlingen die momenteel aangeven om (economische) vervolgstudies te voeren, significant lager ligt dan de gemiddelde DAS-score bij niet-economieerlingen die aangeven dat zij ook vervolgstudies passend bij hun curriculum zullen doen.

In eerste instantie wordt de *Levene's Test for Equality of Variances* berekend met het oog om te kunnen nagaan of de varianties tussen beide groepen gelijk zijn. De p-waarde in deze test bedraagt 0,19 wat hoger is dan 0,05 en dus stelt dat de variantie tussen beide groepen niet significant verschillend is.

Bij de leerlingen die aangeven om vervolgstudies te doen die in lijn liggen met wat ze momenteel volgen, zien we dat de economieerling binnen onze steekproef gemiddeld lager scoort op de DAS dan de niet-economieerling.

Tabel 15: Independent Sample T-test & Levene's Test - hypothese 2 (assumptie gelijke variantie)

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
0 = niet-economieerling die momenteel plant om vervolgstudies te doen in lijn met wat hij nu volgt	62	118,37	12,098	1,536
1 = economieerling die momenteel plant om economische vervolgstudies te doen	19	113,16	16,847	3,865

Independent Samples Test									
	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig. p	T	df	Sig. (2-tailed) p	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Equal variances assumed	1,792	0,185	1,491	79	0,140	5,213	3,495	-1,744	12,170
Equal variances not assumed			1,253	23,963	0,222	5,213	4,159	-3,372	13,798

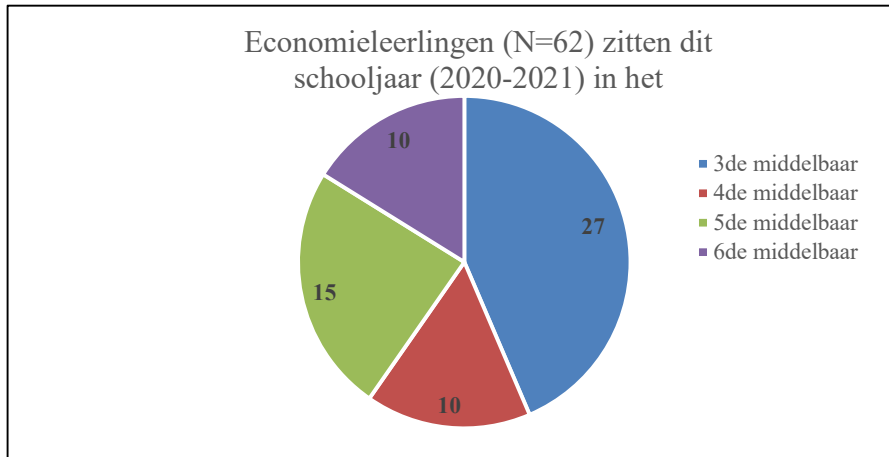
In de bovenstaande tabel merken we dat de t-waarde en bijhorende p-waarde respectievelijk 1,49 en 0,14 bedragen wat hoger is dan 0,05 en impliceert dat er geen significant lagere score tussen de gemiddelde DAS-score is bij economieerlingen (M = 113,16; SD = 16,85) en niet-economieerlingen (M = 118,37; SD = 16,85) die de intentie hebben om vervolgstudies te doen in lijn met wat ze nu volgen.

Op basis van de output van deze specifieke vraagstelling, welke ons een indicatie geeft, wordt de nulhypothese dan ook niet verworpen.

H_0 : Er is geen relatie tussen een lage(re) duurzaamheidsattitudescore en een economisch studieparcours.

4.3.3 Hebben economieerlingen een minder positieve attitude t.a.v. duurzaamheid doorheen hun schoolloopbaan?

Aan alle respondenten werd gevraagd om het jaar aan te geven waarin zij momenteel zitten. Voor onze economieerlingen is de verdeling in figuur 8 terug te vinden:

Figuur 8: Indeling economieleerling per jaar (middelbaar)

Aangezien we de hypothese willen testen of er een significant lagere DAS-score is tussen economieleerlingen van de derde graad ten opzichte van de tweede graad, maken we twee onderzoeksgroepen aan opdat opnieuw via een *Independent Sample T-test* de nodige analyse kan worden gevoerd. Binnen deze steekproef zijn er 37 en 25 economieleerlingen voor respectievelijk 2de en 3de graad.

Opnieuw wordt de *Levene's Test for Equality of Variances* berekend met het oog om te kunnen nagaan of de varianties tussen beide groepen gelijk zijn. De p-waarde in deze test bedraagt 0,28 wat hoger is dan 0,05 en dus stelt dat de variantie tussen beide groepen niet significant verschillend is.

Tabel 16: *Independent Sample T-test & Levene's Test - hypothese 3 (assumptie gelijke variantie)*

Dit schooljaar zit ik in de:	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
0 = 2de graad	37	114,62	12,417	2,041
1 = 3de graad	25	112,16	15,486	3,097

Independent Samples Test										
	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						95% Confidence Interval of the Difference	
	F	Sig. p	t	df	Sig. (2-tailed) p	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper	
Equal variances assumed	1,213	0,275	0,693	60	0,491	2,462	3,554	-4,647	9,570	
Equal variances not assumed			0,664	43,863	0,510	2,462	3,709	-5,015	9,938	

Gemiddeld scoort de economieleerling uit de 3de graad (112,16) binnen onze steekproef lager op de DAS dan de economieleerling uit de 2de graad (114,62). Er is een minder gespreide standaardafwijking bij de economieleerlingen uit de 2de graad.

In de bovenstaande tabel merken we dat de t-waarde en bijhorende p-waarde respectievelijk 0,69 en 0,49 bedragen wat hoger is dan 0,05 en impliceert dat er geen significant lagere score is tussen de gemiddelde DAS-score bij economieleerlingen van de 2de graad (M = 114,62; SD = 12,42) en van de 3de graad (M = 112,16; SD = 15,89).

Vervolgens kan de nulhypothese dan ook bij deze onderzoeksvraag niet worden verworpen.

H₀: Er is geen lagere duurzaamheidsattitudescore merkbaar tussen economieleerlingen van de tweede graad vergeleken met economieleerlingen van de derde graad.

5. BESPREKING EN CONCLUSIES

5.1 Algemene conclusies

Er is voor het onderwijs een rol weggelegd om de duurzaamheidsattitude bij te sturen (ESD) bij alle jongeren, of zij nu een economisch studieparcours volgen of niet. Op basis van de uitkomsten van dit (empirisch) onderzoek kunnen we stellen dat leerlingen gemiddeld tot (vrij) hoog scoren op de ontworpen duurzaamheidsattitudeschaal (DAS). Met een gemiddelde score van 115,71 (op 150) kan de duurzaamheidsattitude van deze jongeren positief worden bevonden.

Is het niet van belang dat onze toekomstige ondernemers en beleidsmakers die we voor een groot aandeel binnen de ‘economisten’ terugvinden, een voldoende duurzame houding aannemen bij belangrijke beslissingen?

Op deze vraag kan intuïtief alleen maar ‘absoluut’ worden geantwoord en dan is het uiteraard aangewezen om te meten of leerlingen met een economisch georiënteerde opleiding er een duurzame attitude op nahouden. Immers, de literatuurstudie heeft aangewezen dat er daadwerkelijk een verband bestaat tussen duurzaamheidsattitude en -gedrag (de Leeuw et al., 2014; Swaim et al., 2014).

De analyses leren ons dat economieleerlingen geen minder positieve duurzaamheidsattitude hebben dan niet-economieleerlingen.

Verder zijn er ook :

- geen significant lagere DAS-scores te bemerken bij economieleerlingen die (economische) vervolgstudies willen volgen ten opzichte van hun peers, ofwel de niet-economieleerlingen die eveneens vervolgstudies conform hun studiecurriculum zouden doen;
- geen significant lagere DAS-scores te bespeuren bij economieleerlingen in de derde graad vergeleken met economieleerlingen uit de tweede graad.

De vijf duurzaamheidsdimensies zijn tijdens de factoranalyse van deze DAS op een geïntegreerde manier in de vijf bekomen factoren aan bod gekomen; 30 van de 34 stellingen konden worden meegenomen evenals 16 van de 17 SDG's.

Hierbij aansluitend dient te worden bemerkt dat geen enkele *peace* noch *partnership* item uit de analyse diende te worden geschrapt; dit was wel de situatie voor twee *people*, één *profit* en één *planet* item. Toch kan worden gesteld dat dit meetinstrument de huidige geldende SDG's alsook de vijf duurzaamheidsdimensies zoals deze door de Verenigde Naties werden ontwikkeld, goed en betrouwbaar in kaart brengt.

5.2 Kritische reflecties

In eerste instantie is het mogelijk dat niet alle mogelijke statistische analyses werden uitgevoerd, in de zin van dat deze allicht nog een ‘niveau’ hoger konden worden getild.

Echter, ik heb op basis van de dataset en rekening houdende ook met de beperkingen⁵¹ ervan, getracht om gerichte en juiste analyses te maken en bijhorende conclusies te nemen; dit in lijn met de geformuleerde onderzoeksvragen.

Ook is het jammer dat één SDG werd geweerd omwille van een te slecht scorende communaliteit bij beide corresponderende items. SDG 3 ofwel de SDG rond goede gezondheid en welzijn is niet opgenomen in de DAS.

Het feit dat de vijf duurzaamheidsdimensies niet expliciet in de vijf factoren kunnen worden gedetecteerd, leert ons dat verschillende stellingen in se ook een andere duurzaamheidsdimensie evenaren.

Een voorbeeld maakt dit duidelijk: *“Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan.”*. Dit hebben wij (het onderzoeksteam) geformuleerd en vervolgens ingeschaald als een *partnership* item, maar een duidelijke *planet* dimensie is evenzeer waarneembaar; idem met de stelling rond de luchtkwaliteit in onze steden.

Net zoals ook in de literatuurstudie aan bod kwam⁵², is en blijft het moeilijk om de SDG’s eenzijdig te koppelen aan één specifieke duurzaamheidsdimensie. Dit sluit wel aan bij het gegeven dat duurzaamheid een ‘hot’ item is. Het is enerzijds een heus containerbegrip en anderzijds is het binnen de maatschappij (inclusief onderwijs, waarbij verwezen kan worden naar de sleutelcompetenties) goed geïntegreerd, maar er is uiteraard nog marge ter verbetering. Denk hierbij aan politieke beslissingen enz. De kanttekening dient te worden gemaakt dat het accent vaak blijft op de milieudimensie ...

Dit heeft het gerealiseerde meetinstrument duidelijk niet gedaan: 21 items behandelen (hoofdzakelijk) andere dimensies.

Gelijke kansen, armoede, ... het is een aspect dat ook binnen het onderwijs erg voornaam aan bod komt waardoor het ook geen verrassing bleek dat de stelling *“Ik vind het niet kunnen dat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.”* zeer hoog scoorde (gemiddeld 4,52 op 5).

⁵¹ Uiteindelijk namen 217 leerlingen waarvan ‘maar’ 62 economieleerlingen deel. Persoonlijk had ik graag meer volledig aangevulde websurveys willen bekomen. Hierbij aansluitend kan ook de bedenking worden gemaakt of enerzijds de vragenlijst niet té lang was (34 stellingen) en anderzijds of de bereikte leerlingen mogelijk minder interesse hadden om deel te nemen aan een online onderzoek in coronatijd. Er mag niet worden vergeten dat deze leerlingen reeds geruime tijd een overkill aan online lesgebeuren en bijhorende opdrachten dien(d)en te verwezenlijken.

⁵² Zie bijlage 1.

De helft van de respondenten was het hier duidelijk helemaal mee eens. Uiteraard kunnen sociaal wenselijke antwoorden niet geheel buiten beschouwing worden gelaten.

Verder kunnen de geformuleerde conclusies niet worden veralgemeend, waarmee ik wil aangeven dat deze resultaten slechts vier door de Vlaamse Gemeenschap ingerichte middelbare scholen representeren die overigens allen deel uitmaken van dezelfde scholengroep.

Het spreekt voor zich dat het een uitgelezen kans vormt om dezelfde stellingen te onderwerpen aan andere leerlingen binnen Vlaanderen of erbuiten. Op die manier kan er worden bestudeerd of de onderzoeksbevindingen wel, niet of deels in dezelfde lijn liggen zoals deze hier binnen de geselecteerde 'Vlaamse Ardennen schoolsetting'.

Een zekere 'waakzaamheid' aangaande de economisch georiënteerde leerlingen is een piste die opnieuw kan worden bewandeld, maar variaties hierop kunnen zeer zeker (andere) inzichten verschaffen.

Tot slot wil ik ook nog bemerken dat op de onderzoeksvraag die duidde of economieleerlingen een minder positieve attitude hebben doorheen hun schoolloopbaan een 'juister' antwoord kan worden bekomen, wanneer dezelfde (economie)respondenten binnen x-aantal jaar opnieuw bevraagd worden. Dit vormt zeker stof voor verder onderzoek.

6. LITERATUURLIJST

Artikels en (hand)boeken

- Biasutti, M. & Frate, S. (2017). A validity and reliability study of the Attitudes toward Sustainable Development scale. *Environmental Education Research*, 23:2, 214-230. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13504622.2016.1146660>
- Cifuentes-Faura, J.; Faura-Martínez, U.; Lafuente-Lechuga, M. (2020). Assessment of Sustainable Development in Secondary School Economics Students According to Gender. *Sustainability* 2020, 12 (13), 5353, 1-16. <https://doi.org/10.3390/su12135353>
- Coertjens, L., Boeve-de-Pauw, J., De Maeyer, S. & Van Petegem, P. (2010). Do schools make a difference in their students' environmental attitudes and awareness? Evidence from PISA 2006. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 8 (3), 497-522. <https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10763-010-9200-0>
- De Leeuw, A., Valois, P., Seixas, R. (2014). Understanding High School Students' Attitude, Social Norm, Perceived Control and Beliefs to Develop Educational Interventions on Sustainable Development. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 143, 1200-1209. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.08.160>
- Emas, R., The concept of sustainable development: definition and defining principles, *Florida International University*, https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5839GSDR%202015_SD_concept_definiton_rev.pdf
- Fastré, L., Tulleneers, V. & Vlayen, K. (2017). Vakdidactiek voor leraren economie, een praktijkgerichte benadering. *Lannoo Campus*.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B. J., Anderson, R.E., & Tatham, R.L. (2014). *Multivariate Data Analysis (7th ed.)*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall.
- Kagawa, F. (2007). Dissonance in students' perceptions of sustainable development and sustainability. Implications for curriculum change. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, Vol. 8 No.3, p. 317-338. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/14676370710817174/full/html>
- Khalfan Al-Naqbi, A. & Alshannag, Q. (2018). The status of education for sustainable development and sustainability knowledge, attitudes, and behaviors of UAE University Students. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, Vol. 19 No. 3, 566-588. <https://doi.org/10.1108/IJSHE-06-2017-0091>

Michalos, A. C., Creech, H., McDonald, C., & Kahlke, M.H. (2011). Knowledge, Attitudes and Behaviours. Concerning Education for Sustainable Development: Two Exploratory Studies. *Soc Indic Res*, 100, 391-413. <https://doi.org/10.1007/s11205-010-9620-9>

Olsson, D., Gericke, N. & Chang Rundgren, S.-N. (2015). The effect of implementation of education for sustainable development in Swedish compulsory schools – assessing pupils' sustainability consciousness. *Environmental Education Research*. 1-27. <http://dx.doi.org/10.1080/13504622.2015.1005057>

Raworth, K. (2008). Donuteconomie : in zeven stappen naar een economie voor de 21e eeuw. *Nieuw Amsterdam*.

Sterling, S. (2010). Transformative Learning and Sustainability : Sketching the Conceptual Ground. *Learning and Teaching in Higher Education* 5: 17–33. <http://dl.icdst.org/pdfs/files3/ce3bd9b5c8a4133cd2d81b507badbd85.pdf>

Swaim, J.A., Maloni, M.J., Napshin, S.A. & Henley, A.B. (2014). Influences on Student Intention and Behavior Toward Environmental Sustainability. *Journal of Business Ethics* (124), 465-584. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-013-1883-z>

Torbjörnsson, T., Molin L. & Karlberg, M. (2011). Measuring attitudes towards three values that underlie sustainable development. *Utbildning & Demokrati 2011*, vol 20, no 1, 97–121. <http://kau.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1139961&dswid=6496>

Ugulu, I., Sahin, M. & Baslar, S. (2013). High School Students' Environmental Attitude : Scale Development and Validation. *International Journal of Educational Sciences*, 5 (4), 415-424. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09751122.2013.11890103>

Uzun, N., Gilbertson, K. L., Keles, O. & Ratinen, I. (2019). Environmental attitude scale for secondary school, high school and undergraduate students: Validity and reliability study. *Journal of Education in Science, Environment and Health (JESEH)*, 5(1), 79-90. DOI:10.21891/jeseh.491259

WCED (1987). Our Common Future : World Commission on Environment and Development, *Oxford University Press*.

Wu, Y. J. & Shen, J.-P. (2016). Higher education for sustainable development : a systematic review. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 17 (5), 1-24. DOI : 10.1108/IJSHE-01-2015-0004

Vlaamse Onderwijsraad (2008). Competentie-ontwikkelen onderwijs : een verkenning. *Vlaamse Onderwijsraad en Garant Uitgevers nv*
https://assets.vlor.be/www.vlor.be/publication_attachment/Competentie-ontwikkelenOnderwijs.pdf

Websites

GO! Atheneum Brakel, o.m. voor contactgegevens, voorstelling school en studie aanbod, geraadpleegd tijdens de periode februari-maart 2021 <https://www.atheneum-brakel.be/>

GO! Atheneum Geraardsbergen, o.m. voor contactgegevens, voorstelling school en studie aanbod, geraadpleegd tijdens de periode februari-maart 2021 <http://www.ka-geraardsbergen.be/>

GO! Atheneum Herzele, o.m. voor contactgegevens, voorstelling school en studie aanbod, geraadpleegd tijdens de periode februari-maart 2021 <https://www.atheneum-herzele.be/>

GO! Atheneum Zottegem, o.m. voor contactgegevens, voorstelling school en studie aanbod, geraadpleegd tijdens de periode februari-maart 2021 <https://kaz.be/>

GO! Scholengroep 20 Zuid-Oost-Vlaanderen, o.m. voor contactgegevens, voorstelling scholengroep, leerlingen aantallen en studie aanbod, geraadpleegd tijdens de periode februari-maart 2021 <https://web.scholengroep20.be/>

UNESCO, *the implementation of the new Education for Sustainable Development: Towards achieving the SDGs (ESD for 2030)*, geraadpleegd op 6 mei 2021 op <https://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development/toolbox#:~:text=The%20ESD%20for%202030%20roadmap,more%20just%20and%20sustainable%20world>

Verenigde Naties - indeling en bestaan : geraadpleegd op 20 januari 2021
https://www.europa-nu.nl/id/vg9xnvnt6ay1/verenigde_naties_vn

Vlaamse Overheid, departement onderwijs, AHOVOKS (2021), kwalificaties en curriculum, sleutelcompetenties, sleutelcompetentie duurzaamheid, geraadpleegd op 6 mei 2021 en beschikbaar op <https://www.kwalificatiesencurriculum.be/zestien-sleutelcompetenties> en <https://www.kwalificatiesencurriculum.be/sites/default/files/atoms/files/Sleutelcompetentie%20Duurzaamheid.pdf>

Vlaamse Overheid, departement onderwijs (2021), dataloop onderwijs, aantal inschrijvingen voltijds secundair onderwijs, opzoeken verschillende datasets geraadpleegd op 17 februari 2021 <https://dataloop-publiek.vlaanderen.be/>

Vlaamse Overheid, departement onderwijs (2018), onderwijsdoelen, de uitgangspunten : de tiende decretale sleutelcompetentie ‘Competenties inzake duurzaamheid’ geraadpleegd op 16 januari 2021 en beschikbaar op <https://onderwijsdoelen.be/uitgangspunten/4842>

Wals, A. (2015). Persbericht : Duurzaamheid ontbrekende schakel in onderwijs. Universiteit Wageningen. Geraadpleegd op 5 februari 2021 <https://www.wur.nl/nl/nieuws/Duurzaamheid-ontbrekende-schakel-in-onderwijs-.htm>

Overige

Carbonez A., (2008-2009). Data-analyse en toegepaste statistiek [niet gepubliceerde cursus]. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven schakelprogramma Master in het toerisme.

Kuppens T. en Keyaerts W., (november 2020). *Hoor- en werkcollege “Hoe integreer je duurzaamheid in de lessen economie/rechten?”* [niet gepubliceerde cursus]. Brussel: Vrije Universiteit Brussel educatieve master economie.

7. BIJLAGEN

- Bijlage 1: 17 SDG's en 3/5 P's
- Bijlage 2 : De 11 stellingen die de duurzaamheidsattitude meten bij de Spaanse studie
- Bijlage 3 : De gehanteerde vragenlijst van dit onderzoek
- Bijlage 4 : Communicatie directies scholen
- Bijlage 5 : Informed Consent leerlingen (werd opgenomen bij de start van de eigenlijke websurvey)
- Bijlage 6 : Informed Consent ouders (leerlingen 2de graad)
- Bijlage 7 : Communicatie ouders (minderjarige leerlingen) en leerkrachten/klastitularissen
- Bijlage 8 : Leerlingen aantallen (inschrijvingen + studierichtingen) via Dataloep
- Bijlage 9 : Overzicht studie aanbod per school (opzet onderscheid economie- en niet-economierichtingen)
- Bijlage 10 : Overzicht vraagstelling Qualtrics (incl. printscreens)
- Bijlage 11 : Overzicht aantal leerlingen bereikt via Smartschool
- Bijlage 12: Beschrijvende statistiek - eerste analyse observatie data
- Bijlage 13: Inter-item correlatie matrix (output via SPSS)
- Bijlage 14: Communaliteitstabel - factoranalyse (output via SPSS)
- Bijlage 15: Tabel Eigenwaarden - factoranalyse (output via SPSS)
- Bijlage 16: KMO Bartlett's Test - factoranalyse (output via SPSS)
- Bijlage 17: Patroonmatrixen - factoranalyse (output via SPSS)
- Bijlage 18: Component correlatiematrix - factoranalyse (output via SPSS)

- Bijlage 19: Anti-image correlatiematrix - factor analyse (output via SPSS)
- Bijlage 20: Cronbach's Alpha - betrouwbaarheidsanalyse (output via SPSS)
- Bijlage 21: Inter-item correlatie matrix op basis van de 30 items (output via SPSS)
- Bijlage 22 : Beschrijvende statistiek duurzaamheidsattitudeschaal (DAS) en 5 factoren + frequentietabel totale DAS (output via SPSS)
- Bijlage 23 : Grafische weergave DAS (output via SPSS)
- Bijlage 24: Frequentietabel DAS (per item/stelling) (output via SPSS)
- Bijlage 25: T-test hypothese 1 (output via SPSS)
- Bijlage 26: T-test hypothese 2 (output via SPSS)
- Bijlage 27: T-test hypothese 3 (output via SPSS)

8. LIJST MET FIGUREN

Figuur 1 De 17 SDG's	5
Figuur 2: De 5 P's volgens de VN.....	5
Figuur 3: Three levels of learning (Sterling, 2010: p. 25).	7
Figuur 4: Theory of Planned Behavior (Swaim, et al., 2014: p. 468).....	8
Figuur 5: Screeplot factoranalyse (rotatie Direct Oblimin methode)	25
Figuur 6: Q-Q plot om normaliteit DAS-score na te gaan.....	30
Figuur 7: respondenten en hun vervolgstudies	32
Figuur 8: Indeling economieleerling per jaar (middelbaar).....	34

9. LIJST MET TABELLEN

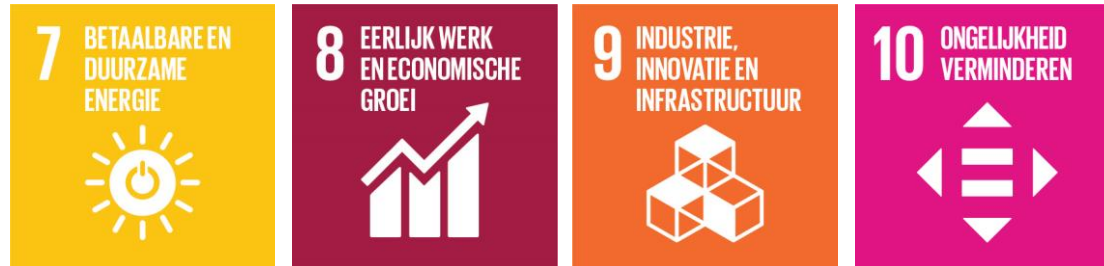
Tabel 1: Overzicht studies duurzaamheidsattitude	11
Tabel 2 : identificatie economieleerlingen GO! SGR 20.....	16
Tabel 3: indeling leerlingenaantallen per school en per studierichting (2019-2020)	17
Tabel 4: verdeling aantal (economie)leerlingen per school (2019-2020).....	17
Tabel 5: verdeling aantal (economie)leerlingen per school (19 april 2021).....	19
Tabel 6 : Geslacht respondenten	21
Tabel 7: Stroom studierichting respondenten	21
Tabel 8 : leeftijd respondenten.....	22
Tabel 9: studiejaar respondenten	22
Tabel 10: KMO and Bartlett's Test	24
Tabel 11: Patroonmatrix duurzaamheidsattitudeschaal (DAS).....	26
Tabel 12: Cronbach's Alpha berekening- betrouwbaarheid DAS	28
Tabel 13: Component correlatie matrix DAS (5 factoren).	28
Tabel 14: Independant Sample T-test & Levene's Test - hypothese 1	31
Tabel 15: Independant Sample T-test & Levene's Test - hypothese 2	33
Tabel 16: Independant Sample T-test & Levene's Test - hypothese 3	34

Bijlage 1: 17 SDG's en hoe ze per
duurzaamheidsdimensie (3/5)
worden gecatalogeerd

People

Prosperity

Planet

Partnership

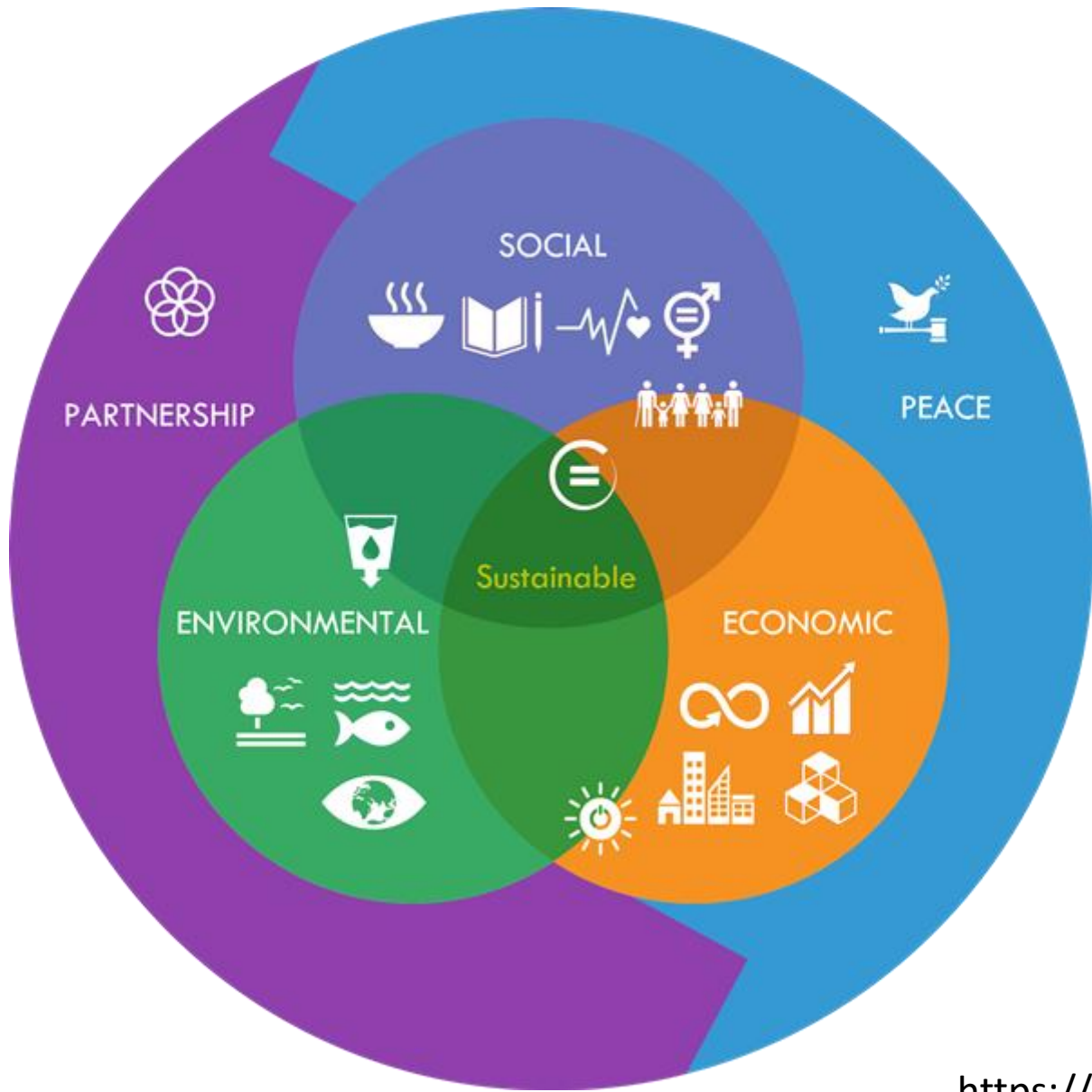
Peace

Onderzoek 2021 + ook P.
Wollaert (slide 44)
<https://www.slideshare.net/StadGenk/peter-wollaert-cifal-flanders-sdg>

The 5 Ps	SDGs	Scope
People	 	Improve basic human rights
Planet	 	Promote sustainable consumption and production
Prosperity	 	Aid economic and social progress
Peace	 	Create inclusive societies
Partnership		Build partnership with all stakeholders

S. Ghosh & J. Rajan (2019) The business case for SDGs: an analysis of inclusive business models in emerging economies, *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 26:4, 344-353, DOI: [10.1080/13504509.2019.1591539](https://doi.org/10.1080/13504509.2019.1591539)

<https://www.unssc.org/news-and-insights/blog/sustainable-development-what-there-know-and-why-should-we-care/>

In 2015, the United Nations adopted the Sustainable Development Goals (SDGs) as part of Agenda 2030. As successors to the Millennium Development Goals (MDGs), which served as key indicators for the global development goals for the period 2000 - 2015, the SDGs are now entirely dedicated to a transformation to global sustainable development for people, planet, prosperity, peace and partnership by the year 2030.¹

193 countries and various organisations from the private and non-profit sectors were involved in the development of the SDGs. The Sustainable Development Goals consist of 17 overall goals and can be seen as an attempt by the global community to overcome various global challenges.² As the figure below shows, the 17 sustainable development goals can be categorized into five dimensions: people, planet, prosperity, peace and partnership. This shows that the SDGs are multidimensional and contain environmental, social and economic objectives.

Clustering the SDGs according to the „5Ps“.

reference: Kasper (2018), p. 10

https://www.researchgate.net/publication/327103805_Die_Sustainable_Development_Goals_SDGs_und_das_Gemeinwohl

¹See Vereinte Nationen (2015), p. 1-2

²See Vereinte Nationen (2015), p. 15

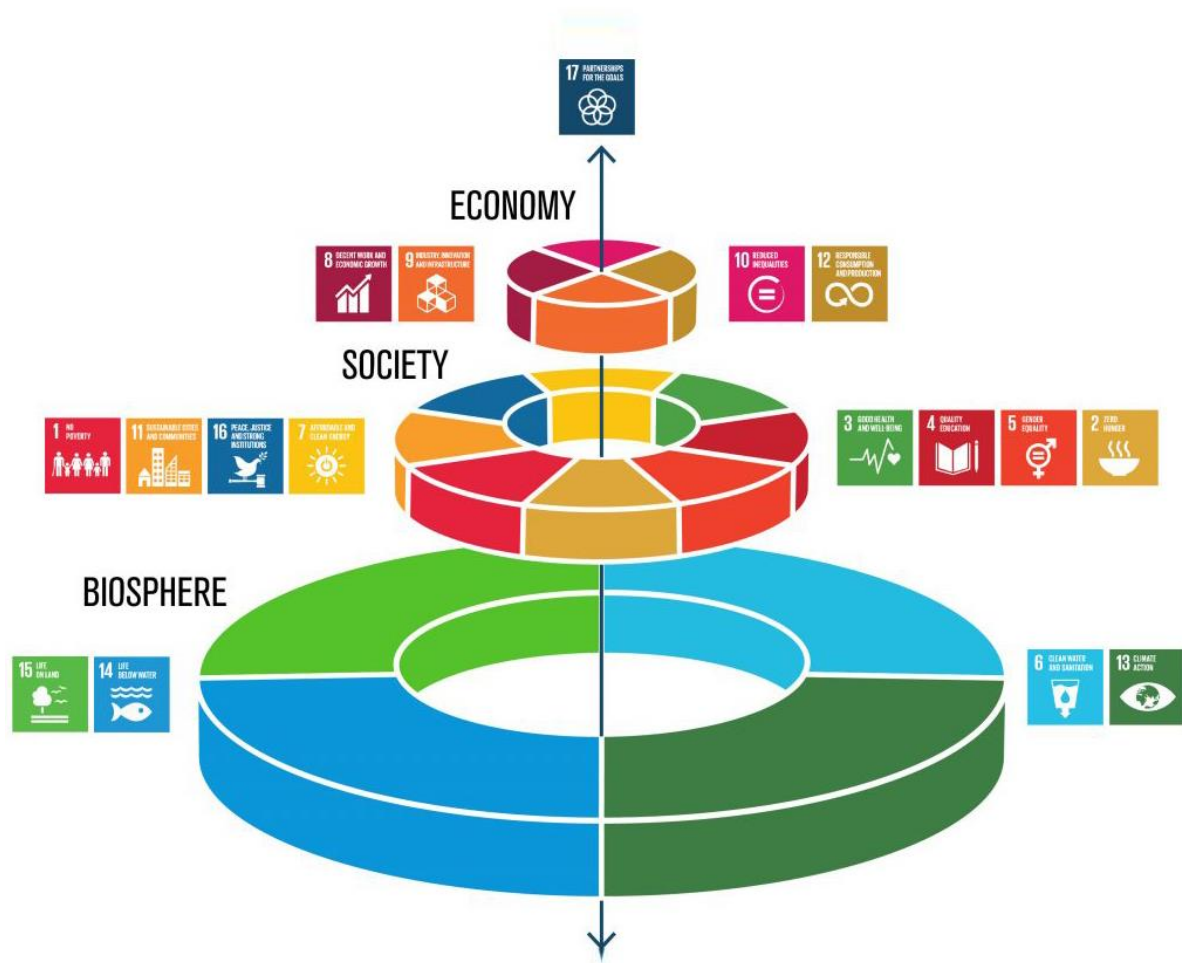

<https://www.sdgs.be/en/register-what-and-how>

<https://docplayer.nl/186024903-Het-in-kaart-brengen-van-de-duurzame-bedrijfsorganisatie-van-cafe-costume-onderzoek-naar-optimalisatie-en-afvalvermindering.html>

Idem als vorige bron/slide

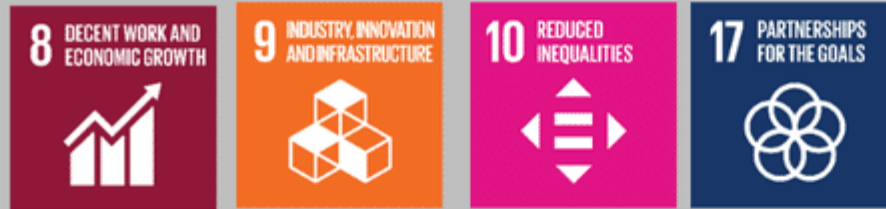

<https://www.oecd-ilibrary.org/sites/b453ded2-en/index.html?itemId=/content/component/b453ded2-en>

Social

Economic

Environmental

Paoli & Addeo (2019): Assessing SDGs: A Methodology to Measure...

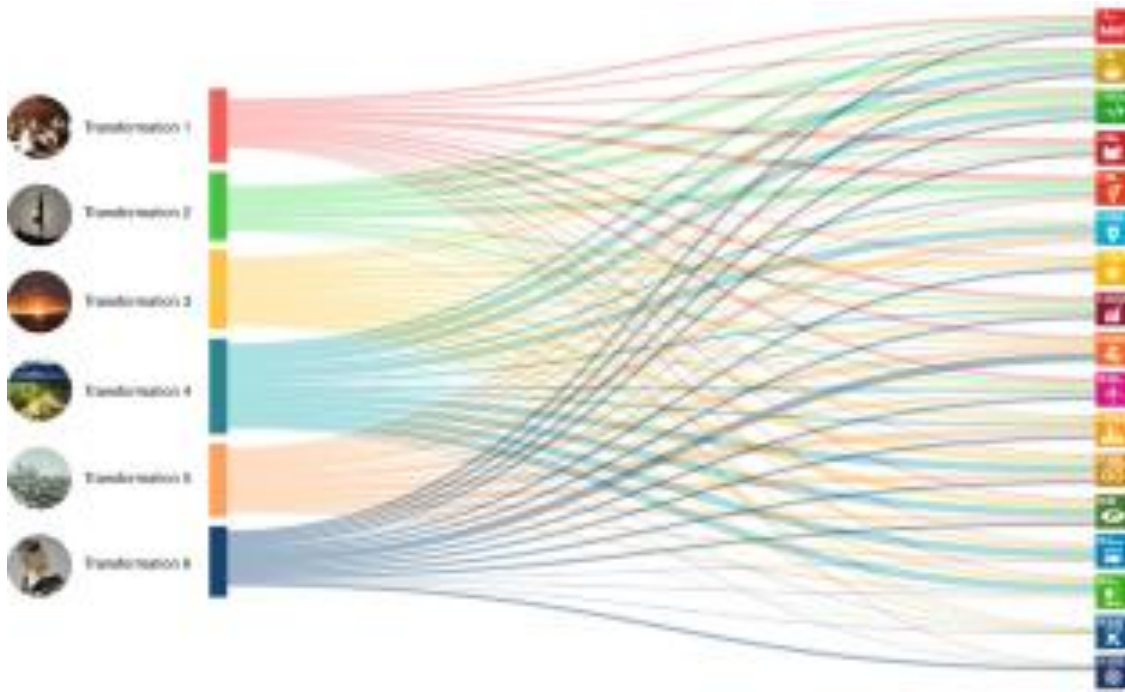
<https://doi.org/10.30958/ajss.6-3-4>

Leave No One Behind

1. EDUCATION, GENDER, AND INEQUALITY
SDGS 1, 5, 7-10, 12-15, 17
2. HEALTH, WELLBEING, AND DEMOGRAPHY
SDGS 1, 2, 3, 4, 5, 8, 10
3. ENERGY DECARBONIZATION AND SUSTAINABLE INDUSTRY *SDGS 1-16*
4. SUSTAINABLE FOOD, LAND, WATER, AND OCEANS *SDGS 1-3, 5, 6, 8, 10-15*
5. SUSTAINABLE CITIES AND COMMUNITIES *SDGS 1-16*
6. DIGITAL REVOLUTION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT *SDGS 1-4, 7-13, 17*

Circularity and Decoupling

Sachs, J.D., Schmidt-Traub, G., Mazzucato, M. *et al.* Six Transformations to achieve the Sustainable Development Goals. *Nat Sustain* **2**, 805–814 (2019).

<https://doi.org/10.1038/s41893-019-0352-9>

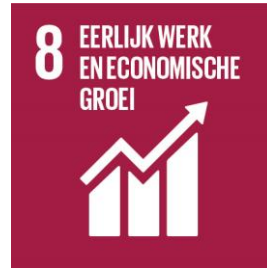
Fig. 6: Categorization of the SDGs
 (<https://www.un.org/sustainabledevelopment/>) into the
 Society, Economy, and Environment groups.

Uit : Vinuesa, R., Azizpour, H., Leite, I. *et al.* The role of artificial intelligence in achieving the Sustainable Development Goals. *Nat Commun* **11**, 233 (2020).
<https://doi.org/10.1038/s41467-019-14108-y>

People

Prosperity

Planet

Partnership

Peace

(idem slide 1) -> Met het onderzoeksteam besloten we ook om op basis van deze indeling van duurzaamheidsdimensies, de stellingen te bepalen en in te schalen

Onderzoek 2021 + ook P. Wollaert (slide 44)
<https://www.slideshare.net/StadGenk/peter-wollaert-cifal-flanders-sdg>

Bijlage 2 : de 11 stellingen die de duurzaamheidsattitude meten bij de Spaanse studie

A1: Governments' economic policies must increase sustainable production, even if it means spending more money.

A2: Women and men around the world should have equal opportunities for education and employment.

A3: Companies should have a responsibility to reduce the use of packaging and disposable items.

A4: Reducing world poverty and hunger is more important than increasing the economic welfare of industrialized countries.

A5: The government should make all its decisions on the basis of the SD.

A6: It is important that people in society exercise their democratic rights and get involved in important issues.

A7: Everyone should have the opportunity to acquire the knowledge and values necessary for sustainable living.

A8: Contact between cultures is necessary and enriching.

A9: We need stricter laws and regulations to protect the environment.

A10: Those of us living now must ensure that people in the future enjoy the same quality of life as we do today.

A11: It is important to take action against problems that have to do with climate change.

Gemiddelde en standaardafwijking bij de verschillende attitude-stellingen
(algemeen en vervolgens naargelang gender)

Table 4. Mean and standard deviation (SD) of items on attitude towards sustainable development by sex.

	Total		Man		Woman		t-Student <i>p</i> -Value	Effect Size
	Mean	SD	Mean	SD	Size	SD		
A1	4.01	0.98	3.96	0.97	4.07	0.98	0.177	-
A2	4.45	0.97	4.28	1.07	4.61	0.85	0.000	0.10
A3	4.12	1.00	4.04	1.00	4.20	0.98	0.055	0.10
A4	4.06	1.08	3.95	1.12	4.15	1.05	0.025	0.07
A5	4.02	0.80	4.02	0.71	4.01	0.88	0.891	-
A6	4.06	1.01	4.00	0.98	4.11	1.03	0.212	-
A7	4.39	0.99	4.32	1.00	4.45	0.98	0.109	-
A8	4.09	0.98	3.90	1.00	4.25	0.94	0.000	0.11
A9	4.28	1.01	4.10	1.05	4.43	0.95	0.000	0.10
A10	4.24	0.98	4.15	0.94	4.32	1.01	0.036	0.06
A11	4.41	0.94	4.28	0.91	4.53	0.95	0.001	0.08

Bijlage 3 : Stellingen onderzoek				
SDG	Var. SPSS	Rev.	Nr.	Stellingen (telkens 2 per SDG)
SDG 1	SDG1A_peop		1	Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in veilige arbeidsomstandigheden en tegen een eerlijk loon zijn gemaakt.
	SDG1B_peop		2	Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.
SDG 2	SDG2A_peop		3	Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggooien terwijl er zoveel honger in de wereld is.
	SDG2B_peop	J	4	Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt.
SDG 3	SDG3A_peop		5	Ik voel me verantwoordelijk om te zorgen voor de fysieke en mentale gezondheid van de mensen om me heen zowel op school als in de familie.
	SDG3B_peop	J	6	Ik denk dat je aan het aantal verkeersdoden niets kan doen. Welke inspanningen er ook worden gedaan, ze zullen er steeds zijn.
SDG 4	SDG4A_peop		7	Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen.
	SDG4B_peop		8	Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid.
SDG5	SDG5A_peop		9	Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen.
	SDG5B_peop		10	Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt.
SDG 6	SDG6A_plan		11	Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken om het gazon te sproeien, de auto te wassen of het zwembad te vullen.
	SDG6B_plan		12	Ik maak me zorgen over de toekomst wat betreft de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater.
SDG7	SDG7A_pros	J	13	Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.
	SDG7B_pros	J	14	Ik voel me niet schuldig wanneer ik energie verspil door bijvoorbeeld de lichten in huis te laten branden wanneer dit niet nodig is.
SDG8	SDG8A_pros	J	15	Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze pensioenen en gezondheidszorg te kunnen betalen ook als dit ten koste gaat van het milieu.
	SDG8B_pros		16	Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen.
SDG9	SDG9A_pros		17	Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water enzovoorts.
	SDG9B_pros	J	18	Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het uitbouwen van duurzame infrastructuur en industrie.
SDG10	SDG10A_pros		19	Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomsten af te staan aan mensen in armoede
	SDG10B_pros	J	20	Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan.
SDG11	SDG11A_part	J	21	Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is.
	SDG11B_part		22	Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levensstijl aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren.
SDG12	SDG12A_plan		23	Ik voel me trots wanneer ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien.
	SDG12B_plan		24	Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends.
SDG13	SDG13A_plan	J	25	Ik vind dat men overdrijft over het klimaatprobleem.
	SDG13B_plan	J	26	Wanneer ik bij verplaatsingen een gemotoriseerd voertuig zoals de auto of de bromfiets gebruik, voel ik me helemaal niet schuldig over de CO2-uitstoot die ik creëer.
SDG14	SDG14A_plan		27	Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfvuil op het leven van vissen.
	SDG14B_plan		28	Ik voel me boos omdat bedreigde vissoorten zoals sommige tonijnsoorten nog steeds verkocht worden in de winkel.
SDG15	SDG15A_plan		29	Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die met uitsterven bedreigd zijn onvoldoende worden beschermd.
	SDG15B_plan	J	30	Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd.
SDG16	SDG16A_peac		31	Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig reageert tegen lidstaten die de mensenrechten schenden.
	SDG16B_peac	J	32	Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onwettige handel zoals wapenstromen in te dijken.
SDG17	SDG17A_part		33	Ik voel me verantwoordelijk om samen inspanningen te leveren voor een duurzame(re) wereld.
	SDG17B_part	J	34	Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan.
People Planet Peace Partnership Prosperity		J =		de stelling is bewust 'anders' geformuleerd, dit om na te gaan of respondent nog steeds gericht de stellingen aan het beantwoorden is.

Bijlage 4: Communicatie directies scholen (voorbeeld)

Goedemorgen mevrouw Maegerman,

Ik contacteer u op aanraden van Dhr. De Geeter, beleidsmedewerker op het KA van Geraardsbergen.

Ik stel me even kort voor : mijn naam is Laurence Ryckaert (34 j) en ik volg momenteel de Educatieve Master Economie aan de VUB, een praktijkgerichte opleiding waarbij ik de kans heb gekregen om mijn stage in het KA van Geraardsbergen te doen. Daarnaast, vormt het uitvoeren van een masterproef (met bijhorend empirisch onderzoek) eveneens een belangrijk onderdeel van deze opleiding en dat is precies de reden waarom ik u contacteer.

Het opzet van mijn masterproef (evenals de titel) handelt als volgt: "*Hebben economieleerlingen een minder positieve attitude t.o.v. duurzaamheid dan niet-economieleerlingen?*".

Context:

Hoe zit het met de duurzaamheidsattitude van onze leerlingen en dan in het bijzonder leerlingen uit het middelbaar onderwijs in Vlaanderen? Duurzaamheid bekleedt een prominente rol binnen de nieuwe eindtermen. Meer zelfs, het onderwijs dient competenties inzake duurzaamheid bij te brengen en dit op een vakoverschrijdende manier. Competenties inzake duurzaamheid kennen overigens een duidelijke inhoudelijke samenhang met andere sleutelcompetenties.

In dit onderzoek wil ik nagaan of er een verschil is naar duurzaamheidsattitude tussen leerlingen met een verschillend curriculum, waarbij de focus ligt op economieleerlingen.

Leerlingen die instromen in een economische studierichting worden vermoed een minder positieve attitude hebben t.o.v. duurzaamheid. De idee is dat omwille van deze minder positieve houding ten aanzien van duurzaamheid we deze jonge mensen mogelijk vaker aantreffen in een economische studierichting. Hun duurzaamheidsattitude bepaalt (mede) hun keuze voor een economische richting, waar traditioneel een spanningsveld bestaat tussen economie en milieu.

Maar is het misschien net niet andersom? Misschien brengt het economieonderwijs niet-duurzame leerlingen voort? Anders gesteld: het is door de aangeboden (economie)lessen, dat deze leerlingen een minder positieve houding ten aanzien van duurzaamheid (verder) ontwikkelen.

Concreet:

Het is de bedoeling om voor de paasvakantie een websurvey te bezorgen aan jullie leerlingen (3e tot en met 6e middelbaar), los van studierichting of stroom, dit om een maximaal aantal respondenten te kunnen bereiken. Mochten de leerkrachten hun leerlingen extra motiveren/aansporen om de survey in te vullen, dan zou dit natuurlijk heel erg fijn zijn. Ik bekijk ook of er prijzen te winnen zijn (vb. bioscooptickets of iets in die aard). Via een dertigtal stellingen waarop ze via een 5-puntige schaal (van helemaal niet akkoord tot helemaal akkoord) zullen antwoorden, is het de bedoeling dat ze hun mening (houding) ten aanzien van duurzaamheid kunnen duiden. Bijvoorbeeld:

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Geen mening	Akkoord	Helemaal akkoord
<i>"Er moeten meer maatregelen genomen worden om ongewettigde financiële en wapen stromen in te dijken dus ook indien Belgische bedrijven betrokken zijn."</i>					
<i>"De overheid dient meer ambitieuze doelstellingen na te streven op het vlak van de uitstoot van broeikasgassen."</i>					

Via kwantitatief onderzoek is het onder meer de bedoeling om significante verschillen in gemiddelde scores te kunnen meten tussen leerlingen met een economisch studiecursus (vakken zoals o.m. kantoor, (toegepaste) economie, boekhouden, ...) en leerlingen met een niet-economisch studiecursus.

Belangrijk om mee te geven is dat deze studie door 4 verschillende (doctoraat)studenten wordt uitgevoerd zowel binnen het secundair (wij dus en in enkele gemeenten in Limburg) als binnen het hoger onderwijs (VUB) en via het Belang van Limburg waar de huishoudens worden bevraagd. Dezelfde vragen zullen worden gehanteerd om op die manier ook de validiteit te kunnen vergroten.

Indien mogelijk zou het bijzonder fijn zijn om niet alleen het KA van Geraardsbergen hierbij te betrekken, maar ook de andere middelbare scholen van de scholengroep 20; waaronder dus uw school het KA Herzele. Dit zou de juistheid/validiteit van het onderzoek alleen maar ten goede komen en misschien ontdekken we ook verschillen (ook al is dit niet primair) tussen de scholen onderling. Tot slot denk ik dat het eveneens interessant kan zijn voor de scholen, leerkrachten en directie zelf om te weten te komen *hoe* het staat met de duurzaamheidsattitude van hun leerlingen.

Alvast mijn dank om de mogelijkheid tot eventuele deelname te bekijken en mochten er nog vragen zijn, dan beantwoord ik die heel graag.

Vriendelijke groeten,

Laurence Ryckaert
Stagiaire Economie & PAV - KA Geraardsbergen
Studente Educatieve Master Economie - VUB
0498/92.33.94

Bijlage 5 : Geïnformeerde toestemming – Informed Consent Jongere

Opmerking : de inhoud van dit formulier werd geïntegreerd in de introtekst en introvragen van de eigenlijke websurvey. Het Smartschoolbericht, dewelke de eigenlijke uitnodigingstekst omvat, is terug te vinden op de laatste pagina van deze bijlage.

Onderwerp: jouw deelname aan onderzoek 'Duurzaamheid bij scholieren uit de 2de en 3de graad van het middelbaar onderwijs binnen GO! scholengroep 20'

Beste leerling,

Ik voer momenteel mijn masterproef (= mijn eindwerk) rond duurzaamheid bij jongeren uit de 2de en 3de graad van het middelbaar onderwijs, dit in samenwerking met jouw school het GO! Atheneum¹.

Jij volgt momenteel les in één van die graden en ik heb dan ook veel interesse in jouw houding (= attitude) rond duurzaamheid.

Ik vraag je dan ook hierbij om wat tijd (+/- 10 à 15 minuten) te spenderen voor het invullen van een webenquête. Concreet worden in bijgevoegde webenquête een dertigtal stellingen aan jou voorgesteld, waarin je kan aanduiden in welke mate je hiermee (helemaal) akkoord bent of net (helemaal) niet.

Om deel te nemen, klik je op deze link :

Je zal merken dat de webenquête anoniem is, maar er worden wel enkele van je persoonsgegevens gevraagd zoals vb. leeftijd, geslacht, leerjaar & richting dat je momenteel volgt. Deze gegevens heb ik nodig voor mijn onderzoek en zullen dan ook enkel en alleen daarvoor worden gebruikt. Met andere woorden, deze gegevens worden op geen enkele wijze publiek gemaakt !

Opmerking : wanneer je deze webenquête volledig invult, maak je kans op het winnen van bioscooptickets. Op het einde van de enquête kan je immers je naam en e-mail adres hiervoor nalaten, zodat de 3 uitgelote winnaars kunnen worden gecontacteerd; zij winnen elk twee bioscooptickets. Ook deze gegevens zal ik uiteraard met de nodige zorg behandelen en op geen enkele manier verspreiden.

Als jij verder nog vragen hebt dan kan je op elk moment contact met me opnemen via onderstaande gegevens.

Hartelijk dank voor jouw medewerking!

Laurence Ryckaert
Stagiair-leerkracht economie/PAV GO! Geraardsbergen
Studente educatieve master economie VUB
laurence.ryckaert@vub.be

¹Al naargelang de school wordt hier Herzele/Brakel/Geraardsbergen/Zottegem ingevuld.

Ik, (volledige naam in drukletters
a.u.b.)

ga ermee akkoord mijn medewerking te verlenen aan dit onderzoek en ga akkoord met de volgende voorwaarden:

- (1) Ik heb voldoende informatie gekregen omtrent het doel van het onderzoek;
- (2) Ik heb de kans om een vraag in verband met het onderzoek te kunnen stellen;
- (3) Ik neem totaal uit vrije wil en op vrijwillige basis deel aan het onderzoek;
- (4) Ik geef de toestemming aan de onderzoeker om mijn resultaten op een vertrouwelijke en anonieme wijze te bewaren, te verwerken en te rapporteren;
- (5) Ik begrijp dat alle gegevens die ik in het kader van dit onderzoek verstrek, geheel vertrouwelijk en anoniem zullen worden verwerkt en enkel in functie van onderzoek zullen worden gebruikt;
- (6) Ik ben op de hoogte van de mogelijkheid om mijn deelname aan het onderzoek op ieder moment stop te zetten en dit zonder opgave van reden;
- (7) ik ben ervan op de hoogte dat ik op aanvraag een samenvatting van de onderzoeksbevindingen kan krijgen.

Datum: / / 2021

Nieuw bericht van Laurence Ryckaert: Maak kans op bioscooptickets: neem deel aan webenquête over jouw duurzaamheidsattitude

Duurzaamheidsattitude bij scholieren 2de en 3de graad middelbaar onderwijs

Beste leerling,

Mijn naam is Laurence Ryckaert en ik volg de educatieve master economie aan de VUB. Voor deze opleiding maak ik ook een eindwerk en die gaat over duurzaamheid bij jongeren uit de 2de en 3de graad van het middelbaar onderwijs, dit in samenwerking met jouw school.

Jij volgt momenteel les in één van die graden en ik heb dan ook veel interesse in jouw houding (=attitude) rond duurzaamheid.

Concreet worden een dertigtal stellingen aan jou voorgesteld, waarin je kan aanduiden in welke mate je hiermee (helemaal) akkoord bent of net (helemaal) niet. Het is belangrijk dat je vooral je eigen idee/houding hierbij aanduidt en ik wil ook meegeven dat er geen foute antwoorden bestaan. De deelnametijd wordt geschat op +/- 10 à 15 minuten.

Deelnemen kan tot en met vrijdag 30 april '21 via deze link : [Duurzaamheidsattitude meting](#)

Wanneer je deze webenquête volledig invult, maak je kans op het winnen van bioscooptickets. Op het einde van de enquête kan je je e-mail adres hiervoor nalaten, zodat de 3 uitgelote winnaars kunnen worden gecontacteerd. Zij winnen elk twee bioscooptickets.

Als jij verder nog vragen hebt dan kan je op elk moment contact met me opnemen via mail (laurence.ryckaert@vub.be).

Hartelijk dank voor jouw medewerking!

Laurence Ryckaert

Stagiair-leerkracht economie/PAV GO! atheneum Geraardsbergen
Studente educatieve master economie VUB

Bijlage 6 : Geïnformeerde toestemming – Informed Consent Ouders

Via google formulieren (printscreens)

(link zat in de eigenlijke berichtgeving die via smartschool werd verdeeld op 25 maart 2021)

Geïnformeerde toestemming – Informed Consent Ouders

Deelname van uw kind aan masterproefonderzoek 'Duurzaamheidsattitude bij scholieren uit de 2de en 3de graad van het middelbaar onderwijs'.

Eventuele vragen en/of opmerkingen kan u rechtstreeks richten naar de studente Laurence Ryckaert (laurence.ryckaert@vub.be)

***Vereist**

in samenwerking met GO! Scholengroep 20 Zuid-Oost-Vlaanderen

School waar mijn kind zit: *

GO! atheneum Brakel

GO! atheneum Geraardsbergen

GO! atheneum Herzele

GO! atheneum Zottegem

Mijn voor- en familienaam: *

Jouw antwoord _____

Voor- en familienaam van mijn kind: *

Jouw antwoord _____

Jaar en onderwijsstroom waarin mijn kind zit: *

3de middelbaar ASO

3de middelbaar TSO

3de middelbaar BSO

4de middelbaar ASO

4de middelbaar TSO

4de middelbaar BSO

(1) Ik heb voldoende informatie gekregen omtrent het doel van het onderzoek; (2) Ik heb de kans om een vraag in verband met het onderzoek te stellen op elk moment van het onderzoek; (3) Mijn kind neemt totaal uit vrije wil en op vrijwillige basis deel aan het onderzoek; (4) Ik geef de toestemming aan de onderzoeker om mijn resultaten van mijn kind op een vertrouwelijke en anonieme wijze te bewaren, te verwerken en te rapporteren; (5) Ik begrijp dat alle gegevens die mijn kind in het kader van dit onderzoek verstrekt, geheel vertrouwelijk en anoniem zullen worden verwerkt en enkel in functie van onderzoek zullen worden gebruikt; (6) Ik ben op de hoogte van de mogelijkheid om de deelname van mijn kind aan het onderzoek op ieder moment stop te zetten en dit zonder opgave van reden; (7) Ik ben ervan op de hoogte dat ik op aanvraag een samenvatting van de onderzoeksbevindingen kan krijgen. *

Akkoord

Niet akkoord

Bedankt voor uw deelname !

Verzenden

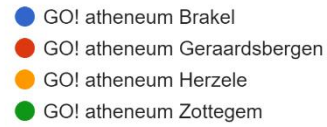
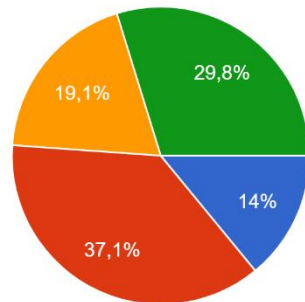
Resultaat :

Er werden 178 volledige antwoorden verzameld tijdens de bedoelde periode (25 maart - 15 april 2021¹) waarbij 6 ouders aangaven datze ervoor kiezen om hun kind niet te laten deelnemen. Als vanzelfsprekend werden dan ook de Smarschool accounts van deze leerlingen niet opgenomen bij de eigenlijke verdeling die volgde op maandag 19 en maandag 26 april 2021.

¹ In de ouderberichtgeving stond 8 april vermeld, maar er werd gekozen om nog een extra week dit digitaal formulier 'open' te houden.

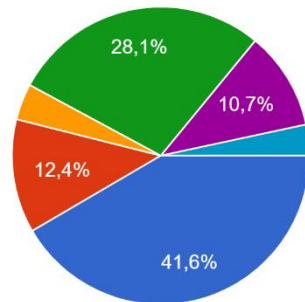
School waar mijn kind zit:

178 antwoorden

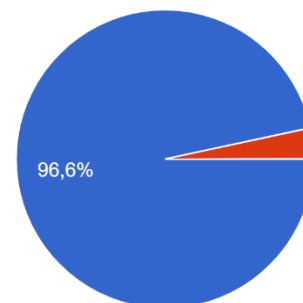
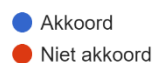
Jaar en onderwijsstroom waarin mijn kind zit:

178 antwoorden

(1) Ik heb voldoende informatie gekregen omtrent het doel van het onderzoek; (2) Ik heb de kans om een vraag in verband met het onderzoek te stellen op elk moment van het onderzoek; (3) Mijn kind neemt totaal uit vrije wil en op vrijwillige basis deel aan het onderzoek; (4) Ik geef de toestemming aan de onderzoeker om mijn resultaten van mijn kind op een vertrouwelijke en anonieme wijze te bewaren, te verwerken en te rapporteren; (5) Ik begrijp dat alle gegevens die mijn kind in het kader van dit onderzoek verstrekt, geheel vertrouwelijk en anoniem zullen worden verwerkt en enkel in functie van onderzoek zullen worden gebruikt; (6) Ik ben op de hoogte van de mogelijkheid om de deelname van mijn kind aan het onderzoek op ieder moment stop te zetten en dit zonder opgave van reden; (7) Ik ben ervan op de hoogte dat ik op aanvraag een samenvatting van de onderzoeksbevindingen kan krijgen.

178 antwoorden

Bijlage 7 : Communicatie ouders en leerkrachten

Ouders :

Nieuw bericht van Laurence Ryckaert: deelname van uw kind aan onderzoek 'Duurzaamheid bij scholieren uit de 2de en 3de graad van het middelbaar onderwijs'

Beste ouders,

Ik voer momenteel mijn masterproef (= mijn eindwerk) rond duurzaamheid bij jongeren uit de 2de en 3de graad van het middelbaar onderwijs, dit in samenwerking met het GO! Atheneum Brakel, de school waar uw kind schoolloopt.

Aangezien uw kind momenteel les in de 2de graad les volgt, heb ik veel interesse in zijn/haar houding (= attitude) rond duurzaamheid.

Concreet gaat het om het invullen van een webenquête dewelke hij/zij via Smartschool zal krijgen waarbij een dertigtal stellingen aan hem/haar worden voorgesteld en waarbij hij/zij kan aanduiden in welke mate hij/zij hiermee (helemaal) akkoord is of net (helemaal) niet. De geschatte tijdsduur bedraagt 15 à 20 minuten.

Er zullen enkele persoonsgegevens gevraagd worden zoals vb. leeftijd, geslacht, leerjaar en richting dat hij/zij momenteel volgt. Deze gegevens heb ik nodig voor mijn onderzoek en zullen dan ook enkel en alleen daarvoor worden gebruikt. Met andere woorden, deze gegevens worden op geen enkele wijze publiek gemaakt !

Mag ik u hierbij vriendelijk vragen om uw toestemming of weigering tot deelname aan te geven via deze [LINK](#) ?

Dit is ontzettend belangrijk in het kader van de huidige GDPR reglementering aangezien uw kind op dit moment (vermoedelijk) nog geen zestien is.

Graag voor 8 april 2021.

Indien uw kind intussen wel zestien jaar zou zijn, dan hoeft u niets te ondernemen.

Als u verder nog vragen zou hebben dan kan u - alsook uw zoon/dochter - op elk moment contact met me opnemen via onderstaande gegevens.

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Laurence Ryckaert
Stagiair-leerkracht economie/PAV GO! Atheneum Geraardsbergen
Studente educatieve master economie VUB
laurence_ryckaert@vub.be
laurence_ryckaert@leerkracht.sqr20.be

[Bekijk dit bericht in Smartschool](#)

Dienstmededeling leerkrachten (de directies van de scholen hebben de inhoud van deze aankondiging mogelijk nog zelf aangepast)

Titel dienstmededeling klastitularissen: Webenquête bij jullie leerlingen voor masterproef onderzoek duurzaamheidsattitude bij leerlingen uit het middelbaar onderwijs.

Beste leerkrachten/klastitularissen,

Binnenkort wordt een uitnodiging via Smartschool toegezonden aan onze leerlingen met daarbij de oproep om deel te nemen aan een onderzoek rond hun duurzaamheidsattitude. Laurence Ryckaert volgt de educatieve master economie (VUB) en is de onderzoekster van dit topic. Zij is momenteel ook actief als leerkracht-stagiair op het GO! Atheneum Geraardsbergen.

Concreet betreft dit onderzoek al onze leerlingen (ongeacht welke studierichting) van de tweede en de derde graad, waarbij de leerlingen op maandag 19 april (net na de paasvakantie) een eerste uitnodiging zullen krijgen. Een tweede uitnodiging volgt op maandag 26 april '21.

Het onderzoek bestaat uit het aanvullen van een webenquête waarbij de leerlingen dienen aan te duiden in welke mate ze al dan niet akkoord zijn met de stellingen die hun houding ten aanzien van duurzaamheid in kaart wil brengen. De deelnametijd bedraagt ongeveer 15 à 20 minuten.

De ouders van onze -16 jarigen (2de graad) zullen deze maand een Smartschoolbericht ontvangen, waarbij gevraagd wordt om een '*informed consent formulier*' (via google formulier) aan te vullen. Op die manier kunnen ouders die wensen dat hun kind niet deelneemt, dit aangeven (conform de GDPR regelgeving).

Mogen wij vragen om jullie leerlingen eraan te herinneren om deze enquête (tijdig) aan te vullen? De webenquête kan ingevuld worden tot en met 29 april 2021.

Indien jullie over de mogelijkheid (Chromebooks, leerlingen zijn sneller klaar, ...) beschikken, kan de enquête ook tijdens één van jullie lessen worden ingevuld.

Via jullie inbreng wordt immers de responsiviteit van dit onderzoek aanzienlijk verhoogd! Alvast onze dank - ook in naam van deze studente - voor jullie medewerking !

Vriendelijke groeten,

(Aan te vullen)

P.S. Indien jullie nog vragen hebben, dan kunnen jullie ook contact opnemen met Laurence (laurence.ryckaert@vub.be | laurence.ryckaert@leerkracht.sgr20.be)

Bijlage 8: Leerlingen aantallen (inschrijvingen) op basis van data uit Dataloep
1. Alle leerlingen (Scholengroep 20) schooljaar 2019-2020

Graad	Onderwijs vorm	Leerjaar		M	V	Totaal
2e graad	aso	1e leerjaar		163	145	308
2e graad	aso	2e leerjaar		142	162	304
2e graad	aso	Totaal		305	307	612
2e graad	bso	1e leerjaar		60	44	104
2e graad	bso	2e leerjaar		83	26	109
2e graad	bso	Totaal		143	70	213
2e graad	tso	1e leerjaar		84	57	141
2e graad	tso	2e leerjaar		76	53	129
2e graad	tso	Totaal		160	110	270
2e graad	Totaal			608	487	1 095
3e graad	aso	1e leerjaar		73	120	193
3e graad	aso	2e leerjaar		101	116	217
3e graad	aso	Totaal		174	236	410
3e graad	bso	1e leerjaar		49	31	80
3e graad	bso	2e leerjaar		56	35	91
3e graad	bso	3e leerjaar		61	36	97
3e graad	bso	Totaal		166	102	268
3e graad	tso	1e leerjaar		92	67	159
3e graad	tso	2e leerjaar		81	56	137
3e graad	tso	Se-n-Se		71	16	87
3e graad	tso	Totaal		244	139	383
3e graad	Totaal			584	477	1 061
Totaal				1 192	964	2 156

2. Leerlingen schooljaar 2019-2020 GO! Atheneum Brakel

Onderwijs vorm	Graad	Leerjaar		M	V	Totaal
aso	2e graad	1e leerjaar		13	14	27
aso	2e graad	2e leerjaar		17	20	37
aso	2e graad	Totaal		30	34	64
aso	3e graad	1e leerjaar		12	19	31
aso	3e graad	2e leerjaar		8	17	25
aso	3e graad	Totaal		20	36	56
aso	Totaal			50	70	120
bso	2e graad	1e leerjaar		8	5	13
bso	2e graad	2e leerjaar		9	6	15
bso	2e graad	Totaal		17	11	28
bso	3e graad	1e leerjaar		10	2	12
bso	3e graad	2e leerjaar		7	1	8
bso	3e graad	Totaal		17	3	20
bso	Totaal			34	14	48
tso	2e graad	1e leerjaar		16	8	24
tso	2e graad	2e leerjaar		19	5	24
tso	2e graad	Totaal		35	13	48
tso	3e graad	1e leerjaar		12	11	23
tso	3e graad	2e leerjaar		17	1	18
tso	3e graad	Totaal		29	12	41
tso	Totaal			64	25	89
Totaal				148	109	257

3. Leerlingen schooljaar 2019-2020 GO! Atheneum Geraardsbergen

Onderwijsvorm	Graad	Leerjaar	M	V	Totaal
aso	2e graad	1e leerjaar	52	42	94
aso	2e graad	2e leerjaar	35	42	77
aso	2e graad	Totaal	87	84	171
aso	3e graad	1e leerjaar	14	29	43
aso	3e graad	2e leerjaar	31	40	71
aso	3e graad	Totaal	45	69	114
aso	Totaal		132	153	285
bso	2e graad	1e leerjaar	32	26	58
bso	2e graad	2e leerjaar	45	9	54
bso	2e graad	Totaal	77	35	112
bso	3e graad	1e leerjaar	31	18	49
bso	3e graad	2e leerjaar	35	25	60
bso	3e graad	3e leerjaar	50	30	80
bso	3e graad	Totaal	116	73	189
bso	Totaal		193	108	301
tso	2e graad	1e leerjaar	31	19	50
tso	2e graad	2e leerjaar	21	23	44
tso	2e graad	Totaal	52	42	94
tso	3e graad	1e leerjaar	33	22	55
tso	3e graad	2e leerjaar	33	24	57
tso	3e graad	Se-n-Se	71	16	87
tso	3e graad	Totaal	137	62	199
tso	Totaal		189	104	293
Totaal			514	365	879

4. Leerlingen schooljaar 2019-2020 GO! Atheneum Herzele

Onderwijs vorm	Graad	Leerjaar		M	V	Totaal
aso	2e graad	1e leerjaar		25	21	46
aso	2e graad	2e leerjaar		11	15	26
aso	2e graad	Totaal		36	36	72
aso	3e graad	1e leerjaar		7	2	9
aso	3e graad	2e leerjaar		1	2	3
aso	3e graad	Totaal		8	4	12
aso	Totaal			44	40	84
bso	2e graad	1e leerjaar		20	13	33
bso	2e graad	2e leerjaar		29	11	40
bso	2e graad	Totaal		49	24	73
bso	3e graad	1e leerjaar		8	11	19
bso	3e graad	2e leerjaar		14	9	23
bso	3e graad	3e leerjaar		11	6	17
bso	3e graad	Totaal		33	26	59
bso	Totaal			82	50	132
tso	2e graad	1e leerjaar		29	6	35
tso	2e graad	2e leerjaar		25	9	34
tso	2e graad	Totaal		54	15	69
tso	3e graad	1e leerjaar		22	11	33
tso	3e graad	2e leerjaar		3	1	4
tso	3e graad	Totaal		25	12	37
tso	Totaal			79	27	106
Totaal				205	117	322

5. Leerlingen schooljaar 2019-2020 GO! Atheneum Zottegem

Onderwijs vorm	Graad	Leerjaar	M	V	Totaal
aso	2e graad	1e leerjaar	73	68	141
aso	2e graad	2e leerjaar	79	85	164
aso	2e graad	Totaal	152	153	305
aso	3e graad	1e leerjaar	40	70	110
aso	3e graad	2e leerjaar	61	57	118
aso	3e graad	Totaal	101	127	228
aso	Totaal		253	280	533
tso	2e graad	1e leerjaar	8	24	32
tso	2e graad	2e leerjaar	11	16	27
tso	2e graad	Totaal	19	40	59
tso	3e graad	1e leerjaar	25	23	48
tso	3e graad	2e leerjaar	28	30	58
tso	3e graad	Totaal	53	53	106
tso	Totaal		72	93	165
Totaal			325	373	698

Leerlingen aantallen scholengroep 20: detail studierichtingen (op basis van data uit Dataloep)

1. Alle leerlingen (scholengroep 20) schooljaar 2019-2020

Onderwijs vorm	Studiegebied	Studierichting	M	V	Totaal
aso	Algemeen secundair onderwijs	Economie	91	83	174
aso	Algemeen secundair onderwijs	Economie-moderne talen	31	34	65
aso	Algemeen secundair onderwijs	Economie-wetenschappen	32	20	52
aso	Algemeen secundair onderwijs	Economie-wiskunde	3	8	11
aso	Algemeen secundair onderwijs	Humane wetenschappen	64	194	258
aso	Algemeen secundair onderwijs	Latijn	27	44	71
aso	Algemeen secundair onderwijs	Latijn-moderne talen	2	10	12
aso	Algemeen secundair onderwijs	Latijn-wetenschappen	2	9	11
aso	Algemeen secundair onderwijs	Latijn-wiskunde	6	11	17
aso	Algemeen secundair onderwijs	Moderne talen-wetenschappen	4	8	12
aso	Algemeen secundair onderwijs	Wetenschappen	140	70	210
aso	Algemeen secundair onderwijs	Wetenschappen-wiskunde	65	45	110
aso	Algemeen secundair onderwijs	Totaal	467	536	1 003
aso	Sport	Sportwetenschappen	12	7	19
aso	Sport	Totaal	12	7	19
aso	Totaal		479	543	1 022
bso	Auto	Carrosserie	20		20
bso	Auto	Carrosserie- en spuitwerk	7	1	8
bso	Auto	Totaal	27	1	28
bso	Bouw	Bouw	16		16
bso	Bouw	Bouwplaatsmachinist	10		10
bso	Bouw	Dakwerken	1		1
bso	Bouw	Decoratie en restauratie schilderwerk	1		1
bso	Bouw	Renovatie bouw	5	1	6
bso	Bouw	Schilderwerk en decoratie	18	11	29
bso	Bouw	Wegenbouwmachines	4		4
bso	Bouw	Totaal	55	12	67
bso	Decoratieve technieken	Restauratievakman schilder-decorateur duaal	1		1
bso	Decoratieve technieken	Totaal	1		1
bso	Handel	Kantoor	55	50	105
bso	Handel	Logistiek	4	3	7
bso	Handel	Verkoop en vertegenwoordiging	1	1	2
bso	Handel	Totaal	60	54	114
bso	Hout	Hout	35		35
bso	Hout	Houtbewerking	11		11
bso	Hout	Interieurbouwer duaal	2		2
bso	Hout	Interieurinrichting	5		5
bso	Hout	Totaal	53		53
bso	Maatschappelijke veiligheid	Veiligheidsberoepen	23	4	27
bso	Maatschappelijke veiligheid	Totaal	23	4	27
bso	Mechanica-elektriciteit	Basismechanica	27		27
bso	Mechanica-elektriciteit	Elektrische installaties	34		34
bso	Mechanica-elektriciteit	Elektrische installaties duaal	4		4
bso	Mechanica-elektriciteit	Industriële elektriciteit	2		2
bso	Mechanica-elektriciteit	Installateur gebouwenautomatisering duaal	4		4
bso	Mechanica-elektriciteit	Mechanisch onderhoud	7		7
bso	Mechanica-elektriciteit	Totaal	78		78
bso	Personenzorg	Kinderbegeleider duaal		3	3
bso	Personenzorg	Kinderzorg		10	10
bso	Personenzorg	Thuis- en bejaardenzorg/zorgkundige		10	10
bso	Personenzorg	Verzorging	2	37	39
bso	Personenzorg	Verzorging-voeding	9	38	47
bso	Personenzorg	Zorgkundige duaal	1	3	4
bso	Personenzorg	Totaal	12	101	113
bso	Totaal		309	172	481
tso	Chemie	Techniek-wetenschappen	16	6	22
tso	Chemie	Totaal	16	6	22
tso	Handel	Boekhouden-informatica	41	16	57
tso	Handel	Handel	39	32	71
tso	Handel	Secretariaat-talen	14	12	26
tso	Handel	Totaal	94	60	154
tso	Maatschappelijke veiligheid	Integrale veiligheid	65	15	80
tso	Maatschappelijke veiligheid	Totaal	65	15	80
tso	Mechanica-elektriciteit	Elektromechanica	49	3	52

570
26,44%

tso	Mechanica-elektriciteit	Elektronische installatietechnieken	7	1	8
tso	Mechanica-elektriciteit	Elektrotechnieken	19		19
tso	Mechanica-elektriciteit	Industriële ICT	15		15
tso	Mechanica-elektriciteit	Productie- en procestechnologie	6	1	7
tso	Mechanica-elektriciteit	Totaal	96	5	101
tso	Personenzorg	Sociale en technische wetenschappen	36	136	172
tso	Personenzorg	Totaal	36	136	172
tso	Sport	Lichamelijke opvoeding en sport	97	27	124
tso	Sport	Totaal	97	27	124
tso	Totaal		404	249	653
Totaal			1 192	964	2 156

2. Leerlingen GO! Atheneum Brakel (detail studierichtingen) - schooljaar 2019-2020

Onderwijs vorm	Studiegebied	Studierichting	M	V	Totaal
aso	Algemeen secundair onderwijs	Economie	9	9	18
aso	Algemeen secundair onderwijs	Economie-moderne talen	4	6	10
aso	Algemeen secundair onderwijs	Economie-wiskunde		2	2
aso	Algemeen secundair onderwijs	Humane wetenschappen	11	30	41
aso	Algemeen secundair onderwijs	Latijn	3	8	11
aso	Algemeen secundair onderwijs	Latijn-moderne talen	1	2	3
aso	Algemeen secundair onderwijs	Latijn-wiskunde	1	3	4
aso	Algemeen secundair onderwijs	Wetenschappen	12	2	14
aso	Algemeen secundair onderwijs	Wetenschappen-wiskunde	9	8	17
aso	Algemeen secundair onderwijs	Totaal	50	70	120
aso	Totaal		50	70	120
bso	Handel	Kantoor	15	14	29
bso	Handel	Totaal	15	14	29
bso	Mechanica-elektriciteit	Basismechanica	12		12
bso	Mechanica-elektriciteit	Mechanisch onderhoud	7		7
bso	Mechanica-elektriciteit	Totaal	19		19
bso	Totaal		34	14	48
tso	Handel	Boekhouden-informatica	3	7	10
tso	Handel	Handel	5	2	7
tso	Handel	Totaal	8	9	17
tso	Mechanica-elektriciteit	Elektromechanica	17	1	18
tso	Mechanica-elektriciteit	Totaal	17	1	18
tso	Sport	Lichamelijke opvoeding en sport	39	15	54
tso	Sport	Totaal	39	15	54
tso	Totaal		64	25	89
Totaal			148	109	257

76
29,57%

3. Leerlingen GO! Atheneum Geraardsbergen (detail studierichtingen) - schooljaar 2019-2020

Onderwijs vorm	Studiegebied	Studierichting	M	V	Totaal
aso	Algemeen secundair onderwijs	Economie	33	21	54
aso	Algemeen secundair onderwijs	Economie-moderne talen	13	11	24
aso	Algemeen secundair onderwijs	Economie-wiskunde	1	3	4
aso	Algemeen secundair onderwijs	Humane wetenschappen	24	69	93
aso	Algemeen secundair onderwijs	Latijn	6	12	18
aso	Algemeen secundair onderwijs	Latijn-moderne talen		2	2
aso	Algemeen secundair onderwijs	Latijn-wiskunde	1	5	6
aso	Algemeen secundair onderwijs	Wetenschappen	31	15	46
aso	Algemeen secundair onderwijs	Wetenschappen-wiskunde	23	15	38
aso	Algemeen secundair onderwijs	Totaal	132	153	285
aso	Totaal		132	153	285
bso	Auto	Carrosserie	20		20
bso	Auto	Carrosserie- en spuitwerk	7	1	8
bso	Auto	Totaal	27	1	28
bso	Bouw	Decoratie en restauratie schilderwerk	1		1
bso	Bouw	Schilderwerk en decoratie	18	11	29
bso	Bouw	Totaal	19	11	30
bso	Decoratieve technieken	Restauratievakman schilder-decorateur dual	1		1
bso	Decoratieve technieken	Totaal	1		1
bso	Handel	Kantoor	28	25	53
bso	Handel	Logistiek	4	3	7
bso	Handel	Totaal	32	28	60
bso	Hout	Hout	13		13
bso	Hout	Houtbewerking	4		4
bso	Hout	Interieurbouwer dual	2		2
bso	Hout	Interieurinrichting	5		5
bso	Hout	Totaal	24		24
bso	Maatschappelijke veiligheid	Veiligheidsberoepen	23	4	27
bso	Maatschappelijke veiligheid	Totaal	23	4	27
bso	Mechanica-elektriciteit	Basismechanica	15		15
bso	Mechanica-elektriciteit	Elektrische installaties	34		34
bso	Mechanica-elektriciteit	Elektrische installaties dual	4		4
bso	Mechanica-elektriciteit	Industriële elektriciteit	2		2
bso	Mechanica-elektriciteit	Installateur gebouwenautomatisering dual	4		4
bso	Mechanica-elektriciteit	Totaal	59		59
bso	Personenzorg	Kinderbegeleider dual		3	3
bso	Personenzorg	Kinderzorg		9	9
bso	Personenzorg	Thuis- en bejaardenzorg/zorgkundige		7	7
bso	Personenzorg	Verzorging	2	21	23
bso	Personenzorg	Verzorging-voeding	5	21	26
bso	Personenzorg	Zorgkundige dual	1	3	4
bso	Personenzorg	Totaal	8	64	72
bso	Totaal		193	108	301
tso	Chemie	Techniek-wetenschappen	16	6	22
tso	Chemie	Totaal	16	6	22
tso	Handel	Boekhouden-informatica	10	4	14
tso	Handel	Handel	17	11	28
tso	Handel	Secretariaat-talen	7	8	15
tso	Handel	Totaal	34	23	57
tso	Maatschappelijke veiligheid	Integrale veiligheid	65	15	80
tso	Maatschappelijke veiligheid	Totaal	65	15	80
tso	Mechanica-elektriciteit	Elektromechanica	32	2	34
tso	Mechanica-elektriciteit	Industriële ICT	15		15
tso	Mechanica-elektriciteit	Productie- en procestechnologie	6	1	7
tso	Mechanica-elektriciteit	Totaal	53	3	56
tso	Personenzorg	Sociale en technische wetenschappen	21	57	78
tso	Personenzorg	Totaal	21	57	78
tso	Totaal		189	104	293
Totaal			514	365	879

199
22,64%

4. Leerlingen GO! Atheneum Herzele (detail studierichtingen) - schooljaar 2019-2020

Onderwijs vorm	Studiegebied	Studierichting	M	V	Totaal
aso	Algemeen secundair onderwijs	Humane wetenschappen	12	20	32
aso	Algemeen secundair onderwijs	Wetenschappen	20	13	33
aso	Algemeen secundair onderwijs	Totaal	32	33	65
aso	Sport	Sportwetenschappen	12	7	19
aso	Sport	Totaal	12	7	19
aso	Totaal		44	40	84
bso	Bouw	Bouw	16		16
bso	Bouw	Bouwplaatsmachinist	10		10
bso	Bouw	Dakwerken	1		1
bso	Bouw	Renovatie bouw	5	1	6
bso	Bouw	Wegenbouwmachines	4		4
bso	Bouw	Totaal	36	1	37
bso	Handel	Kantoor	12	11	23
bso	Handel	Verkoop en vertegenwoordiging	1	1	2
bso	Handel	Totaal	13	12	25
bso	Hout	Hout	22		22
bso	Hout	Houtbewerking	7		7
bso	Hout	Totaal	29		29
bso	Personenzorg	Kinderzorg		1	1
bso	Personenzorg	Thuis- en bejaardenzorg/zorgkundige		3	3
bso	Personenzorg	Verzorging		16	16
bso	Personenzorg	Verzorging-voeding	4	17	21
bso	Personenzorg	Totaal	4	37	41
bso	Totaal		82	50	132
tso	Mechanica-elektriciteit	Elektronische installatietechnieken	7	1	8
tso	Mechanica-elektriciteit	Elektrotechnieken	19		19
tso	Mechanica-elektriciteit	Totaal	26	1	27
tso	Personenzorg	Sociale en technische wetenschappen	7	17	24
tso	Personenzorg	Totaal	7	17	24
tso	Sport	Lichamelijke opvoeding en sport	46	9	55
tso	Sport	Totaal	46	9	55
tso	Totaal		79	27	106
Totaal			205	117	322

0,07764

4. Leerlingen GO! Atheneum Zottegem (detail studierichtingen) - schooljaar 2019-2020

Onderwijs vorm	Studiegebied	Studierichting	M	V	Totaal
aso	Algemeen secundair onderwijs	Economie	49	53	102
aso	Algemeen secundair onderwijs	Economie-moderne talen	14	17	31
aso	Algemeen secundair onderwijs	Economie-wetenschappen	32	20	52
aso	Algemeen secundair onderwijs	Economie-wiskunde	2	3	5
aso	Algemeen secundair onderwijs	Humane wetenschappen	17	75	92
aso	Algemeen secundair onderwijs	Latijn	18	24	42
aso	Algemeen secundair onderwijs	Latijn-moderne talen	1	6	7
aso	Algemeen secundair onderwijs	Latijn-wetenschappen	2	9	11
aso	Algemeen secundair onderwijs	Latijn-wiskunde	4	3	7
aso	Algemeen secundair onderwijs	Moderne talen-wetenschappen	4	8	12
aso	Algemeen secundair onderwijs	Wetenschappen	77	40	117
aso	Algemeen secundair onderwijs	Wetenschappen-wiskunde	33	22	55
aso	Algemeen secundair onderwijs	Totaal	253	280	533
aso	Totaal		253	280	533
tso	Handel	Boekhouden-informatica	28	5	33
tso	Handel	Handel	17	19	36
tso	Handel	Secretariaat-talen	7	4	11
tso	Handel	Totaal	52	28	80
tso	Personenzorg	Sociale en technische wetenschappen	8	62	70
tso	Personenzorg	Totaal	8	62	70
tso	Sport	Lichamelijke opvoeding en sport	12	3	15
tso	Sport	Totaal	12	3	15
tso	Totaal		72	93	165
Totaal			325	373	698

270
38,68%

Samenvattende tabel:

ASO	GO! Brakel	GO! Geraardsbergen	GO! Herzele	GO! Zottegem	TOTAAL SGR 20	TSO	GO! Brakel	GO! Geraardsbergen	GO! Herzele	GO! Zottegem	TOTAAL SGR 20	BSO	GO! Brakel	GO! Geraardsbergen	GO! Herzele	GO! Zottegem	TOTAAL SGR 20
ECO	18	54	-	102	174	BI	10	14	-	33	57	KA	29	53	23	-	105
EWI	2	4	-	5	11	HA	7	28	-	36	71	LO	-	7	-	-	7
ET	10	24	-	31	65	ST	-	15	-	11	26	VV	-	-	2	-	2
EWE	-	-	-	52	52												
Totaal	30	82	-	190	302		17	57	-	80	154		29	60	25	-	114

Controle	76	199	25	270	570
	13,33%	34,91%	4,39%	47,37%	
		0,349123	0,04386	0,473684	
	257	879	322	698	2156
	29,57%	22,64%	7,76%	38,68%	

Bijlage 9: overzicht studie aanbod per school (opzet onderscheid economie- en niet-economierichtingen)

KA Brakel		aanbod 2020-2021
2e graad		
ASO	TSO	BSO
Latijn (optie moderne talen)	Elektromechanica	Basismechanica
Latijn (optie wiskunde)	Lichamelijke opvoeding en sport	Office & retail
Humane wetenschappen	Ondernemen - IT	
Wetenschappen		
Economie (optie moderne talen)		
Economie (optie wiskunde)		
3e graad		
ASO	TSO	BSO
Latijn - moderne talen	Elektromechanica	Mechanisch onderhoud
Latijn - wiskunde	Lichamelijke opvoeding en sport	Office & retail
Humane wetenschappen	Accountancy - IT	
Wetenschappen - wiskunde		
Economie - moderne talen		
Economie - wiskunde		
3e graad (7e jaar)		
ASO	TSO	BSO
		Industrieel onderhoud

KA Herzele	aanbod 2020-2021
2e graad	
ASO	TSO
Latijn (vanaf 2022-2023)	e-STEM
Sportwetenschappen	Bio-esthetiek
Wetenschappen – Talen	Sociaal-technische wetenschappen
Wetenschappen – STEM	Lichamelijke opvoeding - sport
Humane wetenschappen	
Economie-Wetenschappen	
Economie-Talen	
3e graad	
ASO	TSO
Moderne Talen - Wetenschappen	e-STEM
Wetenschappen – wiskunde	Sociaal-technische wetenschappen
Sportwetenschappen	Lichamelijke opvoeding - sport
Humane wetenschappen	

KA Geraardsbergen	aanbod 2020-2021	
2e graad		
ASO	TSO	BSO
Latijn (keuze talen)	iTravel	Basismechanica
Latijn (keuze wiskunde)	iMech	Elektrische installaties
Grieks/Latijn	iScience	Houtbewerking
Wetenschappen – STEM	iTronic	Schilderwerk en decoratie
Delta	iSales	Kantoor
Economie (keuze talen)	iCare	Voeding – verzorging
Economie (keuze wiskunde)		
Humane wetenschappen		
3e graad		
ASO	TSO	BSO
Latijn (keuze talen)	Secretariaat – talen	Carrosserie
Latijn (keuze wiskunde)	Elektromechanica	Elektrische installaties (dual)
Grieks/Latijn	Industriële ICT	Houtbewerking
Wetenschappen – wiskunde	Techniek – wetenschappen	Schilderwerk en decoratie
Delta	Boekhouden – informatica	Kantoor
Economie (keuze talen)	Sociale en techn. wetenschap.	Verzorging
Economie (keuze wiskunde)	Defentie en veiligheid	
Humane wetenschappen		
3e graad (7e jaar; Se-n-Se jaren)		
ASO	TSO	BSO
	Intergratie en veiligheid	Carrosserie en spuitwerk
		Industriële elektriciteit
		Interieurinrichting
		Interieurbouwer (dual)
		Restauratie en decoratie schilderwerk
		Installateur gebouwenautomatisering
		Logistiek
		Kinderzorg (dual)
		Thuis-en bejaardenzorg/ Zorgkundige (dual)
		Veiligheidsberoepen

KA Zottegem	aanbod 2020-2021
2e graad	
ASO	TSO
Wetenschappen module STEM	Sociaal-technische wetenschappen
Wetenschappen module talen	Ondernemen en communicatie (handel)
Latijn module wiskunde	
Latijn module talen	
Grieks-Latijn	
Economie module talen	
Economie module wiskunde	
Humane wetenschappen	
Humane wetenschappen module cultuur	
3e graad	
ASO	TSO
Wetenschappen - wiskunde	Boekhouden - informatica
Latijn - wetenschappen	Sociale en technische wetenschappen
Latijn - wiskunde	Secretariaat-talen
Latijn - moderne talen	
Moderne talen - wetenschappen	
Economie - wiskunde	
Economie - wetenschappen	
Economie - moderne talen	
Humane wetenschappen	

Survey

Actions

Distributions

Data & Analysis

Reports

Try the new survey builder, which we'll move everyone to in May. You can switch back at any time until then.

Duurzaamheidsattitude bij scholieren uit de 2de en 3de graad (Scholengroep 20 GO! onderwijs)

iQ Score: Fair

▼ Inleiding

Block Options ▾

Beste leerling,

Intro

Mijn naam is Laurence Ryckaert en ik volg de educatieve master economie aan de VUB. Voor deze opleiding maak ik ook een eindwerk en die gaat over duurzaamheid bij jongeren uit de 2de en 3de graad van het middelbaar onderwijs, dit in samenwerking met jouw school. Jij volgt momenteel les in één van die graden en ik heb dan ook veel interesse in jouw houding (=attitude) rond duurzaamheid.

Ik vraag je dan ook hierbij om wat tijd (+/- 15 minuten) te spenderen aan het invullen van een webenquête. Concreet worden een dertigtal stellingen aan jou voorgesteld, waarin je kan aanduiden in welke mate je hiermee (helemaal) akkoord bent of net (helemaal) niet. Het is belangrijk dat je vooral je eigen idee/houding hierbij aanduidt en ik wil ook meegeven dat er geen foute antwoorden bestaan.

Ook al is de webenquête anoniem opgesteld, er worden wel enkele van je persoonsgegevens gevraagd zoals vb. leeftijd, geslacht, leerjaar & richting die je momenteel volgt. Deze gegevens heb ik nodig voor mijn onderzoek en zullen dan ook enkel en alleen daarvoor worden gebruikt. Met andere woorden, deze gegevens worden op geen enkele wijze publiek gemaakt!

Opmerking : wanneer je deze webenquête volledig invult, maak je kans op het winnen van bioscooptickets. Op het einde van de enquête kan je je e-mail adres hiervoor nalaten, zodat de 3 uitgelote winnaars kunnen worden gecontacteerd. Zij winnen elk twee bioscooptickets. Ook deze gegevens zal ik uiteraard met de nodige zorg behandelen en op geen enkele manier verspreiden.

Als jij verder nog vragen hebt dan kan je op elk moment contact met me opnemen via mail (laurence.ryckaert@vub.be)

Hartelijk dank voor jouw medewerking!

Laurence Ryckaert

Stagiair-leerkracht economie/PAV GO! Geraardsbergen
Studente educatieve master economie VUB

Ga verder

Ik wens niet deel te nemen

Condition: Ik wens niet deel te nemen Is Selected . Skip To: End of Survey.

Page Break

Add Block

▼ Praktische aspect

Block Options ▾

■ Wat is je leeftijd?

Leeftijd

- 13 jaar
- 14 jaar
- 15 jaar
- 16 jaar
- 17 jaar
- 18 jaar
- 19 jaar
- 20 jaar of ouder

Display This Question:

- If Wat is je leeftijd? 13 jaar Is Selected
- Or Wat is je leeftijd? 14 jaar Is Selected
- Or Wat is je leeftijd? 15 jaar Is Selected

■ - 16 j
Je bent momenteel nog geen 16 jaar oud. Je ouders hebben op 25 maart 2021 een Smartschoolbericht ontvangen, waarbij zij konden aangeven of je wel of niet mag deelnemen aan dit onderzoek.

Aangezien je deze uitnodiging tot deelname hebt ontvangen, betekent dit dat zij ofwel het formulier niet hebben ingevuld, ofwel dat ze hebben aangeduid dat je mag deelnemen. Wil je graag verder deelnemen aan dit onderzoek? Uiteraard mag je bij twijfel nog even overleggen met je ouders.

- Ja, ik wil verder deelnemen
- Neen, ik wil/mag niet verder deelnemen

Condition: Neen, ik wil/mag niet verde... Is Selected . Skip To: End of Survey.

Page Break

■ Inf. Cons.
Ik wil graag mijn medewerking verlenen aan dit onderzoek en ga akkoord met de volgende voorwaarden:

- (1) Ik heb voldoende informatie gekregen omtrent het doel van het onderzoek;
- (2) Ik heb de kans om een vraag in verband met het onderzoek te kunnen stellen;
- (3) Ik neem totaal uit vrije wil en op vrijwillige basis deel aan het onderzoek;
- (4) Ik geef de toestemming aan de onderzoeker om mijn resultaten op een vertrouwelijke en anonieme wijze te bewaren, te verwerken en te rapporteren;
- (5) Ik begrijp dat alle gegevens die ik in het kader van dit onderzoek verstrek, geheel vertrouwelijk en anoniem zullen worden verwerkt en enkel in functie van onderzoek zullen worden gebruikt;
- (6) Ik ben op de hoogte van de mogelijkheid om mijn deelname aan het onderzoek op ieder moment stop te zetten en dit zonder opgave van reden;
- (7) ik ben ervan op de hoogte dat ik op aanvraag een samenvatting van de onderzoeksbevindingen kan krijgen.

- Ja, ik begrijp bovenstaande tekst en ga hiermee akkoord
- Neen, ik ben niet akkoord

Condition: Neen, ik ben niet akkoord Is Selected . Skip To: End of Survey.

Page Break

[Add Block](#)

▼ Stellingen

Block Options ▼

SDG A

Bij deze stellingen is het de bedoeling om aan te duiden in welke mate je hiermee (helemaal) akkoord bent of net (helemaal) niet. Het is belangrijk dat je vooral je eigen idee/houding hierbij aangeeft. Er bestaan geen foute antwoorden. Om de leesbaarheid zo optimaal mogelijk te houden, hebben we vijf reeksen van telkens 6 à 7 stellingen opgebouwd. Dit is reeks 1:

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Noch akkoord, noch niet akkoord	Akkoord	Helemaal akkoord
Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in veilige arbeidsomstandigheden en tegen een eerlijk loon zijn gemaakt	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggooien terwijl er zoveel honger in de wereld is.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me verantwoordelijk om te zorgen voor de fysieke en mentale gezondheid van de mensen om me heen zowel op school als in de familie	☐	☐	☐	☐	☐
Ik denk dat je aan het aantal verkeersdoden niets kan doen. Welke inspanningen er ook worden gedaan, ze zullen er steeds zijn.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen.	☐	☐	☐	☐	☐

Page Break

SDG B

Bij deze stellingen (reeks 2) is het de bedoeling om aan te duiden in welke mate je hiermee (helemaal) akkoord bent of net (helemaal) niet. Het is belangrijk dat je vooral je eigen idee/houding hierbij aanduidt. Er bestaan geen foute antwoorden.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Noch akkoord, noch niet akkoord	Akkoord	Helemaal akkoord
Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken om het gazon te sproeien, de auto te wassen of het zwembad te vullen.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik maak me zorgen over de toekomst wat betreft de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater.	☐	☐	☐	☐	☐
Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me niet schuldig wanneer ik energie verspil door bijvoorbeeld de lichten in huis te laat branden wanneer dit niet nodig is.	☐	☐	☐	☐	☐

Page Break

SDG C

Bij deze stellingen (reeks 3) is het de bedoeling om aan te duiden in welke mate je hiermee (helemaal) akkoord bent of net (helemaal) niet. Het is belangrijk dat je vooral je eigen idee/houding hierbij aanduidt. Er bestaan geen foute antwoorden.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Noch akkoord, noch niet akkoord	Akkoord	Helemaal akkoord
Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze pensioenen en gezondheidszorg te kunnen betalen ook als dit ten koste gaat van het milieu.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen.	☐	☐	☐	☐	☐
Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water enzovoorts.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het uitbouwen van duurzame infrastructuur en industrie.	☐	☐	☐	☐	☐
Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomsten af te staan aan mensen in armoede	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is.	☐	☐	☐	☐	☐

Page Break

SDG D

Bij deze stellingen (reeks 4) is het de bedoeling om aan te duiden in welke mate je hiermee (helemaal) akkoord bent of net (helemaal) niet. Het is belangrijk dat je vooral je eigen idee/houding hierbij aangeeft. Er bestaan geen foute antwoorden.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Noch akkoord, noch niet akkoord	Akkoord	Helemaal akkoord
Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levensstijl aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me trots wanneer ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind dat men overdrijft over het klimaatprobleem.	☐	☐	☐	☐	☐
Wanneer ik bij verplaatsingen een gemotoriseerd voertuig zoals de auto of de bromfiets gebruik, voel ik me helemaal niet schuldig over de CO2-uitstoot die ik creëer.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfvuil op het leven van vissen.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me boos omdat bedreigde vissoorten zoals sommige tonijnsoorten nog steeds verkocht worden in de winkel.	☐	☐	☐	☐	☐

Page Break

 SDG E Bij deze stellingen (reeks 5) is het de bedoeling om aan te duiden in welke mate je hiermee (helemaal) akkoord bent of net (helemaal) niet. Het is belangrijk dat je vooral je eigen idee/houding hierbij aangeeft. Er bestaan geen foute antwoorden.

	Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Noch akkoord, noch niet akkoord	Akkoord	Helemaal akkoord
Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die met uitsterven bedreigd zijn onvoldoende worden beschermd.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd.	☐	☐	☐	☐	☐
Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig reageert tegen lidstaten die de mensenrechten schenden.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onwettige handel zoals wapenstromen in te dijken	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me verantwoordelijk om samen inspanningen te leveren voor een duurzame(re) wereld.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan	☐	☐	☐	☐	☐

Page Break

[Add Block](#)

Personalia

Block Options

 Geslacht Dankjewel alvast om deze stellingen te beantwoorden. Hierna volgen nog enkele afrondende vragen.

Wat is jouw geslacht?

Man

Vrouw

Zeg ik liever niet

Dit schooljaar (2020–2021) zit ik op het:
School *(scholen verschijnen in alfabetische volgorde)*

GO! Atheneum Brakel

GO! Atheneum Geraardsbergen

GO! Atheneum Herzele

GO! Atheneum Zottegem

Page Break

Dit schooljaar zit ik in het:
Jaar

3de middelbaar

4de middelbaar

5de middelbaar

6de middelbaar

7de jaar

De studierichting die ik dit schooljaar volg, is een:
Stroom

ASO-richting

TSO-richting

BSO-richting

Page Break

[Add Block](#)

▼ Studiegegevens en vervolg

Block Options ▼

Display This Question:

If De studierichting die ik dit schooljaar volg, is een: ASO-richting Is Selected

Richting
ASODit schooljaar volg ik:
(studierichtingen staan in een willekeurige volgorde)

Opmerking: duid de meest passende studierichting aan indien zou blijken dat de formulering van jouw exacte studierichting er niet tussen zou staan, vb. humane wetenschappen module cultuur -> duid humane wetenschappen aan

- Latijn-(moderne) talen
- Economie-wetenschappen
- Latijn-wiskunde
- Wetenschappen
- Economie-wiskunde
- Humane wetenschappen
- Wetenschappen-wiskunde
- Economie - (moderne) talen
- Economie-wiskunde
- Latijn
- Sportwetenschappen
- Wetenschappen-STEM
- (Moderne) talen-wetenschappen
- Delta
- Grieks/Latijn
- Nog een andere studierichting

Display This Question:

If De studierichting die ik dit schooljaar volg, is een: TSO-richting Is Selected

Richting
TSODit schooljaar volg ik:
(studierichtingen staan in een willekeurige volgorde)

- Elektromechanica
- Lichamelijke opvoeding en sport
- Ondernemen - IT
- Accountancy - IT
- e-STEM
- Bio-esthetiek
- Sociaal-technische wetenschappen
- iTravel
- iMech
- iScience
- iCare
- Secretariaat-talen
- Industriële ICT
- Techniek-wetenschappen
- Defentie en veiligheid
- Integratie en veiligheid
- Ondernemen en communicatie
- Boekhouden-informatica
- Nog een andere richting

Display This Question:

If De studierichting die ik dit schooljaar volg, is een: BSO-richting Is Selected

Richting
BSO

Dit schooljaar volg ik:

(studierichtingen staan in een willekeurige volgorde)

Mechanisch onderhoud

Office & retail

Industrieel onderhoud

Carrosserie

Elektrische installaties (dual)

Houtbewerking

Schilderwerk en decoratie

Kantoor

Verzorging

Basismechanica

Elektrische installaties

Voeding-verzorging

Carrosserie en spuitwerk

Industriële elektriciteit

Interieurinrichting

Interieurbouwer (dual)

Logistiek

Restauratie en decoratie schilderwerk

Installateur gebouwenautomatisering

Kinderzorg (dual)

Thuis-en bejaardenzorg/Zorgkundige (dual)

Veiligheidsberoepen

Nog een andere richting

Vervolg

Wanneer ik mijn middelbare schoolstudies heb afgewerkt, dan zou ik :

Onmiddellijk willen gaan werken als arbeider of bediende

Willen verder studeren in lijn met wat ik nu aan het volgen ben op school

Willen verder studeren, maar iets totaal anders dan wat ik nu aan het volgen ben op school

Willen verder studeren, maar ik heb geen idee wat precies

Mijn eigen zaak willen starten

Ik weet nog niet wat ik dan precies ga doen; ik ben daar helemaal nog niet mee bezig

Iets anders dan wat hierboven is genoemd

Page Break

[Add Block](#)

▼ Outro

Block Options ▼

Outro

Bedankt voor je deelname ! Hieronder kan je je e-mail adres nalaten om kans te maken op één van de drie duo-bioscooptickets. De winnaars zullen persoonlijk worden gecontacteerd in de loop van de maand juni.

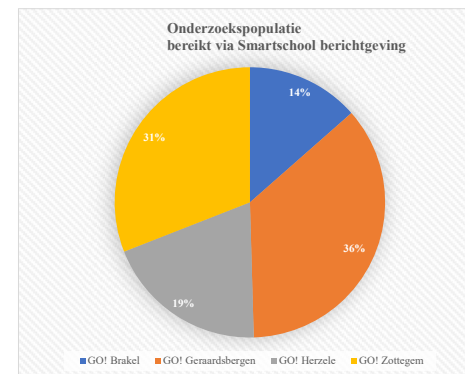

Check zeker of je je e-mail adres juist hebt ingevuld.

[Add Block](#)**End of Survey**[Survey Termination Options...](#)

Bijlage 11 : Overzicht aantal leerlingen bereikt via Smartschool

School	GO! Brakel	311	GO! Geraardsbergen	829	GO! Herzele	449	GO! Zottegem	712
Economieleerlingen								
2e graad ASO	Economie (optie moderne talen)		Economie (keuze talen)		Economie-Wetenschappen		Economie module talen	
	Economie (optie wiskunde)		Economie (keuze wiskunde)		Economie-Talen		Economie module wiskunde	
	Totaal	24	Totaal	47	Totaal	16	Totaal	105
2e graad TSO	Ondernemen - IT	10	iSales (29)		-		Ondernemen en communicatie (handel)	44
			iTravel (4)					
			Totaal	33				
2e graad BSO	Office & retail	13	Kantoor	20	-	-		
3e graad ASO	Economie (optie moderne talen)		Economie (keuze talen)				Economie - wiskunde	
	Economie (optie wiskunde)		Economie (keuze wiskunde)		-		Economie - wetenschappen	
	Totaal	24	Totaal	26			Economie - moderne talen	
							Totaal	107
3e graad TSO	Accountancy - IT	16	Secretariaat - talen		-		Boekhouden - informatica	
			Boekhouden - informatica				Secretariaat-talen	
			Totaal	65			Totaal	38
3e graad BSO	Office & retail	13	Kantoor	28	-	-		
7e jaar BSO	-		Logistiek	5	-	-		
Totaal eco IIn		100		224		16		294
		32,15%		27,02%		3,56%		41,29%
Niet-eco IIn		211		605		433		418
		67,85%		72,98%		96,44%		58,71%
Totaal # IIn.		311		829		449		712

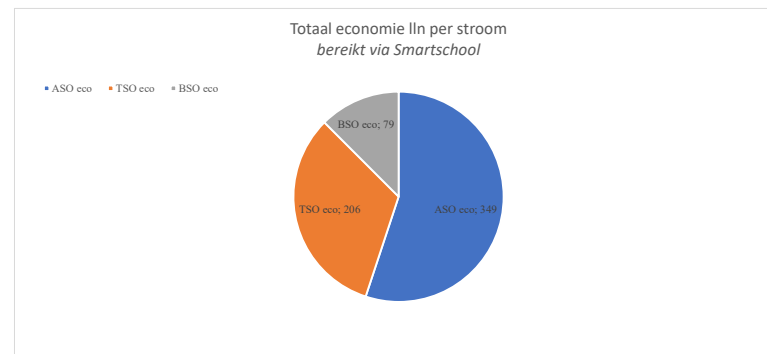
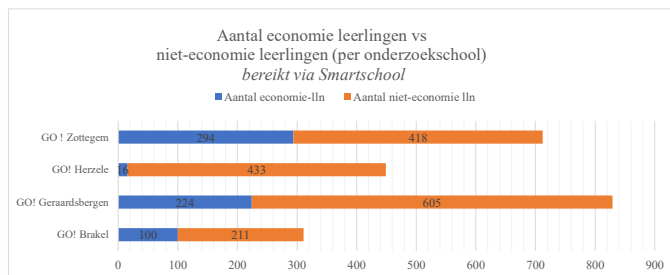

Totaal eco per stroom	
ASO eco	349
TSO eco	206
BSO eco	79
Totaal	634

634
27,55%

1667
72,45%
2301

	Totaal aantal IIn	Aantal economie-IIn	Aantal niet-economie IIn	Aantal economie IIn t.o.v. totaal aantal per school
GO! Brakel	311	100	211	32,15%
GO! Geraardsbergen	829	224	605	27,02%
GO! Herzele	449	16	433	3,56%
GO! Zottegem	712	294	418	41,29%
TOTAAL SGR 20	2301	634	1667	27,55%

Voorbeeld screenshot smartschool

Dit screenshot (dateert van 3 mei '21) wil een duidelijk beeld brengen over hoe de 'verspreiding' via het Smartschool medium is gebeurd. Per school werden de leerlingen geselecteerd; de leerlingen waarvan de ouders hadden aangegeven om niet deel te nemen, werden uiteraard niet opgenomen.

De 'rode' aanduidingen willen een impressie geven van de leerlingen die het bericht 'niet' hebben geopend. Ze werden m.a.w. wel bereikt (maken deel uit van de onderzoekspopulatie), echter ze hebben ervoor gekozen om de uitnodiging niet te openen en bijgevolg konden zij dan ook de link naar de websurvey niet openen, noch eraan deelnemen.

The screenshot shows the Smartschool web interface. At the top, the browser address bar displays the URL: `ktag-sgr20.smartschool.be/index.php?module=Messages&file=index&function=main`. The user profile at the top left is Laurence Ryckaert. The navigation bar includes 'Start', 'Ga naar', 'Vakken', 'GO!', 'Berichten' (with a notification badge of 3), and 'Meldingen' (with a notification badge of 11). On the left sidebar, there are folders for 'Postvak in' (3), 'Berichten archief', 'mailings', 'In ontwerp', 'Verzonden', and 'Prullenmand'. Below these are color-coded status indicators: Groen, Geel, Rood, Blauw, and Toevoegen. The main content area is titled 'Verzonden' and features a 'Sorteren' dropdown menu. A list of sent messages is shown, with the following details for the selected message:

- Sender: Laurence Ryckaert, Auwkje De Bruycker - ...
- Subject: Maak kans op bioscooptickets: ...
- Date: 2021-04-26 11:14

To the right of the message list is a vertical toolbar with icons for undo, redo, delete, print, and search. The detailed view of the selected message shows a long list of recipient names, many of which are highlighted in red to indicate they did not open the message. The recipients listed include:

- Meyst - 5bm - Atheneum Herzele, Gilles De Moor - 5bm - Atheneum Herzele, Michiel De Neve - 5bm - Atheneum Herzele, Atse Heremans - 5bm - Atheneum Herzele, Jorg Melis - 5bm - Atheneum Herzele, Jens Moreels - 5bm - Atheneum Herzele, Nematullah Neda - 5bm - Atheneum Herzele, **Levi Peleman - 5bm - Atheneum Herzele**, Nicola Timmerman - 5bm - Atheneum Herzele, Siebren Van Den Berge - 5bm - Atheneum Herzele, Jordi Van Der Hauwaert - 5bm - Atheneum Herzele, **Dylan Van Driessche - 5bm - Atheneum Herzele**, Niels Van Eerenbruch - 5bm - Atheneum Herzele, Yorick Versteels - 5bm - Atheneum Herzele, **Bo Haegeman - 5ei - Atheneum Herzele**, Arno Selos - 5ei - Atheneum Herzele, Edon Trbunja - 5ei - Atheneum Herzele, Jari Bonne - 5ho - Atheneum Herzele, Kenzo De Backer - 5ho - Atheneum Herzele, Milan De Vuyst - 5ho - Atheneum Herzele, Shendo Goossens - 5ho - Atheneum Herzele, **Nabeel Khalid Saleem - 5ho - Atheneum Herzele**, Dylan Van Damme - 5ho - Atheneum Herzele, Tibo Verstockt - 5ho - Atheneum Herzele, Seljamir Aljija - 5huwe k - Atheneum Herzele, **Malou Camerlynck - 5huwe k - Atheneum Herzele**, Roos De Backer - 5huwe k - Atheneum Herzele, Amélie Dergent - 5huwe k - Atheneum Herzele, **Aisha De Schryver - 5huwe k - Atheneum Herzele**, Emily Dons - 5huwe k - Atheneum Herzele, Febe Dutry - 5huwe k - Atheneum Herzele, **Jitske Geens - 5huwe k - Atheneum Herzele**, Ryan Gilis - 5huwe k - Atheneum Herzele, Arto Michiels - 5huwe k - Atheneum Herzele, **Owanga-Doriane Omombo-Elongo - 5huwe k - Atheneum Herzele**, Jense Reynaert - 5huwe k - Atheneum Herzele, Xina Sarens - 5huwe k - Atheneum Herzele, An-Sofie Vidts - 5huwe k - Atheneum Herzele, Muka Volckerick - 5huwe k - Atheneum Herzele, Tibe Baeten - 5losp k A - Atheneum Herzele, Tiany Callebaut - 5losp k A - Atheneum Herzele, **Erton Ceuleneer - 5losp k A - Atheneum Herzele**, **Kenzo De Boel - 5losp k A - Atheneum Herzele**, Brooklyn De Meuter - 5losp k A - Atheneum Herzele, **Quinten De Troyer - 5losp k A - Atheneum Herzele**, Aiko Gijssels - 5losp k A - Atheneum Herzele, Charlotte Lenvain - 5losp k A - Atheneum Herzele, Kilian Moreels - 5losp k A - Atheneum Herzele, Brecht Nieuwborg - 5losp k A - Atheneum Herzele, **Mathis Rouchhout - 5losp k A - Atheneum Herzele**, Wout Taelman - 5losp k A - Atheneum Herzele, Xin Vanden Meersschaet - 5losp k A - Atheneum Herzele, Dario Van der Heyden - 5losp k A - Atheneum Herzele, Mika Van Wesemael - 5losp k A - Atheneum Herzele, **Tycho Verstraeten - 5losp k A - Atheneum Herzele**, Jens Bisback - 5losp k B - Atheneum Herzele, Sibert Cnudde - 5losp k B - Atheneum Herzele, **Jaron De Smaele - 5losp k B - Atheneum Herzele**, Bjorn De Temmerman - 5losp k B - Atheneum Herzele, **Zias Detemmerman - 5losp k B - Atheneum Herzele**, **Lennert Eeckhout - 5losp k B - Atheneum Herzele**, Senne Galle - 5losp k B - Atheneum Herzele, Lonneke Ruyskensveld - 5losp k B - Atheneum Herzele, Shania Steendam - 5losp k B - Atheneum Herzele, Aitor Trossaert - 5losp k B - Atheneum Herzele, **Milan Van Boterdael - 5losp k B - Atheneum Herzele**, Siebren Van Der Perre - 5losp k B - Atheneum Herzele, Levi Van Eeckenrode - 5losp k B - Atheneum Herzele, Thibo Verbruggen - 5losp k B - Atheneum Herzele, Giano Wattenberghé - 5losp k B - Atheneum Herzele, **Attéo Carmona Alaimo - 5mtwe k - Atheneum**

Bijlage 12 : Beschrijvende statistiek : eerste analyse (observeren van de data)

365	surveys werden gestart	15,86%	responsgraad (aantal deelnames t.o.v. bereikt aantal leerlingen)
-----	------------------------	--------	--

217	surveys werden volledig aangevuld	59,45%	voltooiingsgraad (aantal volledig/consistent aangevulde surveys t.o.v. aantal deelnames)
-----	-----------------------------------	--------	--

37	surveys werden beëindigd na de intro vragen ('ga verder' en de leeftijd)
18	surveys werden beëindigd bij het informed consent formulier
39	surveys werden beëindigd bij het invullen van de stellingen, waarvan de meesten bij de eerste blok van stellingen (1-> 7)

9,43% % aantal volledig aangevulde surveys t.o.v. bereikt aantal leerlingen

geslacht	
85	mannen 39,17%
129	vrouwen 59,45%
3	zeg ik liever niet 1,38%
217	

stroom	
159	aso 73,27%
37	tso 17,05%
21	bso 9,68%
217	

econ. richting resp.

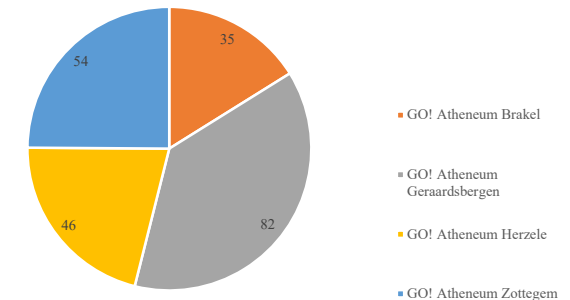
46	aso	73,02%
9	tso	14,29%
7	bso	11,11%
62		

Economieleerling					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	niet-economie leerling	155	71,4	71,4	71,4
	economie leerling	62	28,6	28,6	100,0
	Total	217	100,0	100,0	

Origine respondent (vanuit welke school)

Dit schooljaar (2020-2021) zit ik op het:			
(scholen verschijnen in alfabetische volgorde)			
		Frequency	Percent
Valid	GO! Atheneum Brakel	35	16,1
	GO! Atheneum Geraardsbergen	82	37,8
	GO! Atheneum Herzele	46	21,2
	GO! Atheneum Zottegem	54	24,9
	Total	217	100,0

Dit schooljaar (2020-2021) zit ik op het:
(scholen verschijnen in alfabetische volgorde)

Vergelijking steekproef met sample economieleerling

totale steekproef (N=217)

Geslacht - totale steekproef (N=217)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Man	85	39,2	39,2	39,2
	Vrouw	129	59,4	59,4	98,6
	Zeg ik liever niet	3	1,4	1,4	100,0
	Total	217	100,0	100,0	

Wat is je leeftijd?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	13 jaar	1	0,5	0,5	0,5
	14 jaar	26	12,0	12,0	12,4
	15 jaar	49	22,6	22,6	35,0
	16 jaar	61	28,1	28,1	63,1
	17 jaar	53	24,4	24,4	87,6
	18 jaar	21	9,7	9,7	97,2
	19 jaar	3	1,4	1,4	98,6
	20 jaar of ouder	3	1,4	1,4	100,0
	Total	217	100,0	100,0	

Dit schooljaar zit ik in het:					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3de middelbaar	49	22,6	22,6	22,6
	4de middelbaar	56	25,8	25,8	48,4
	5de middelbaar	66	30,4	30,4	78,8
	6de middelbaar	39	18,0	18,0	96,8
	7de jaar	7	3,2	3,2	100,0
	Total	217	100,0	100,0	

economieleerlingen (N=62)

Geslacht - economieleerling (N=62)					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Man	25	40,3	40,3	40,3
	Vrouw	37	59,7	59,7	100,0
	Total	62	100,0	100,0	

Wat is je leeftijd?					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	14 jaar	16	25,8	25,8	25,8
	15 jaar	13	21,0	21,0	46,8
	16 jaar	14	22,6	22,6	69,4
	17 jaar	16	25,8	25,8	95,2
	18 jaar	3	4,8	4,8	100,0
	Total	62	100,0	100,0	

Dit schooljaar zit ik in het:					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3de middelbaar	27	43,5	43,5	43,5
	4de middelbaar	10	16,1	16,1	59,7
	5de middelbaar	15	24,2	24,2	83,9
	6de middelbaar	10	16,1	16,1	100,0
	Total	62	100,0	100,0	

De studierichting die ik dit schooljaar volg, is een:					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ASO-richting	159	73,3	73,3	73,3
	TSO-richting	37	17,1	17,1	90,3
	BSO-richting	21	9,7	9,7	100,0
	Total	217	100,0	100,0	

De studierichting die ik dit schooljaar volg, is een:					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ASO-richting	46	74,2	74,2	74,2
	TSO-richting	9	14,5	14,5	88,7
	BSO-richting	7	11,3	11,3	100,0
	Total	62	100,0	100,0	

Wanneer ik mijn middelbare schoolstudies heb afgewerkt, dan zou ik :					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Onmiddellijk willen gaan werken als arbeider of bediende	13	6,0	6,0	6,0
	Willen verder studeren in lijn met wat ik nu aan het volgen ben op school	81	37,3	37,3	43,3
	Willen verder studeren, maar iets totaal anders dan wat ik nu aan het volgen ben op school	33	15,2	15,2	58,5
	Willen verder studeren, maar ik heb geen idee wat precies	64	29,5	29,5	88,0
	Mijn eigen zaak willen starten	5	2,3	2,3	90,3
	Ik weet nog niet wat ik dan precies ga doen; ik ben daar helemaal nog niet mee bezig	16	7,4	7,4	97,7
	Iets anders dan wat hierboven is genoemd	5	2,3	2,3	100,0
	Total	217	100,0	100,0	

Wanneer ik mijn middelbare schoolstudies heb afgewerkt, dan zou ik :					
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Onmiddellijk willen gaan werken als arbeider of bediende	6	9,7	9,7	9,7
	Willen verder studeren in lijn met wat ik nu aan het volgen ben op school	19	30,6	30,6	40,3
	Willen verder studeren, maar iets totaal anders dan wat ik nu aan het volgen ben op school	4	6,5	6,5	46,8
	Willen verder studeren, maar ik heb geen idee wat precies	21	33,9	33,9	80,6
	Mijn eigen zaak willen starten	1	1,6	1,6	82,3
	Ik weet nog niet wat ik dan precies ga doen; ik ben daar helemaal nog niet mee bezig	9	14,5	14,5	96,8
	Iets anders dan wat hierboven is genoemd	2	3,2	3,2	100,0
	Total	62	100,0	100,0	

Bijlage 14: Communaliteitstabel - Factor analyse (output export SPSS)

Communaliteit = vrij gunstig > 0,45

Communaliteit = laag < 0,3

COMMUNALITEITSTABEL (eerste)

Var. Label SPSS	Rev.	Stelling	Initial	Extraction
SDG1A_peop		Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in veilige arbeidsomstandigheden en tegen een eerlijk loon zijn gemaakt.	1,000	0,444
SDG1B_peop		Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.	1,000	0,515
SDG2A_peop		Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggooien terwijl er zoveel honger in de wereld is.	1,000	0,543
SDG2B_peop	J	Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt.	1,000	0,553
SDG3A_peop		Ik voel me verantwoordelijk om te zorgen voor de fysieke en mentale gezondheid van de mensen om me heen zowel op school als in de familie	1,000	0,219
SDG3B_peop	J	Ik denk dat je aan het aantal verkeersdoden niets kan doen. Welke inspanningen er ook worden gedaan, ze zullen er steeds zijn.	1,000	0,217
SDG4A_peop		Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen.	1,000	0,322
SDG4B_peop		Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid	1,000	0,416
SDG5A_peop		Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen.	1,000	0,352
SDG5B_peop		Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt.	1,000	0,330
SDG6A_plan		Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken om het gazon te sproeien, de auto te wassen of het zwembad te vullen.	1,000	0,409
SDG6B_plan		Ik maak me zorgen over de toekomst wat betreft de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater.	1,000	0,429
SDG7A_pros	J	Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.	1,000	0,459
SDG7B_pros	J	Ik voel me niet schuldig wanneer ik energie verspil door bijvoorbeeld de lichten in huis te laten branden wanneer dit niet nodig is.	1,000	0,281
SDG8A_pros	J	Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze pensioenen en gezondheidszorg te kunnen betalen ook als dit ten koste gaat van het milieu.	1,000	0,385
SDG8B_pros		Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen.	1,000	0,466
SDG9A_pros		Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water enzovoorts.	1,000	0,542
SDG9B_pros	J	Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het uitbouwen van duurzame infrastructuur en industrie.	1,000	0,450
SDG10A_pros		Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomsten af te staan aan mensen in armoede	1,000	0,464
SDG10B_pros	J	Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan	1,000	0,300
SDG11A_part	J	Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is.	1,000	0,521
SDG11B_part		Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levensstijl aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren.	1,000	0,535
SDG12A_plan		Ik voel me trots wanneer ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien.	1,000	0,334
SDG12B_plan		Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends.	1,000	0,343
SDG13A_plan	J	Ik vind dat men overdrijft over het klimaatprobleem.	1,000	0,563
SDG13B_plan	J	Wanneer ik bij verplaatsingen een gemotoriseerd voertuig zoals de auto of de bromfiets gebruik, voel ik me helemaal niet schuldig over de CO2-uitstoot die ik creëer.	1,000	0,274
SDG14A_plan		Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfvuil op het leven van vissen.	1,000	0,535
SDG14B_plan		Ik voel me boos omdat bedreigde vissoorten zoals sommige tonijnsoorten nog steeds verkocht worden in de winkel.	1,000	0,608
SDG15A_plan		Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die met uitsterven bedreigd zijn onvoldoende worden beschermd.	1,000	0,646
SDG15B_plan	J	Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd.	1,000	0,514
SDG16A_peac		Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig reageert tegen lidstaten die de mensenrechten schenden.	1,000	0,472
SDG16B_peac	J	Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onwettige handel zoals wapenstromen in te dijken	1,000	0,435
SDG17A_part		Ik voel me verantwoordelijk om samen inspanningen te leveren voor een duurzame(re) wereld.	1,000	0,509
SDG17B_part	J	Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan	1,000	0,645

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Na het 'omzetten' van de *negatief* geformuleerde stellingen (onderin bij deze onderstaande tabel)

Communaliteit = vrij gunstig > 0,45

Communaliteit = laag < 0,3

COMMUNALITEITSTABEL

Var. Label SPSS	Rev.	Stelling	Initial	Extraction
SDG1A_peop		Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in veilige arbeidsomstandigheden en tegen een eerlijk loon zijn gemaakt.	1,000	0,444
SDG1B_peop		Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.	1,000	0,515
SDG2A_peop		Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggoien terwijl er zoveel honger in de wereld is.	1,000	0,543
SDG3A_peop		Ik voel me verantwoordelijk om te zorgen voor de fysieke en mentale gezondheid van de mensen om me heen zowel op school als in de familie	1,000	0,219
SDG4A_peop		Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen.	1,000	0,322
SDG4B_peop		Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid	1,000	0,416
SDG5A_peop		Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen.	1,000	0,352
SDG5B_peop		Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt.	1,000	0,330
SDG6A_plan		Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken om het gazon te sproeien, de auto te wassen of het zwembad te vullen.	1,000	0,409
SDG6B_plan		Ik maak me zorgen over de toekomst wat betreft de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater.	1,000	0,429
SDG8B_pros		Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen.	1,000	0,466
SDG9A_pros		Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water enzovoorts.	1,000	0,542
SDG10A_pros		Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomsten af te staan aan mensen in armoede	1,000	0,464
SDG11B_part		Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levensstijl aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren.	1,000	0,535
SDG12A_plan		Ik voel me trots wanneer ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien.	1,000	0,334
SDG12B_plan		Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends.	1,000	0,343
SDG14A_plan		Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfvuil op het leven van vissen.	1,000	0,535
SDG14B_plan		Ik voel me boos omdat bedreigde vissoorten zoals sommige tonijnsoorten nog steeds verkocht worden in de winkel.	1,000	0,608
SDG15A_plan		Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die met uitsterven bedreigd zijn onvoldoende worden beschermd.	1,000	0,646
SDG16A_peac		Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig reageert tegen lidstaten die de mensenrechten schenden.	1,000	0,472
SDG17A_part		Ik voel me verantwoordelijk om samen inspanningen te leveren voor een duurzame(re) wereld.	1,000	0,509
RSDG2B_peop	J	Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt.	1,000	0,553
RSDG3B_peop	J	Ik denk dat je aan het aantal verkeersdoden niets kan doen. Welke inspanningen er ook worden gedaan, ze zullen er steeds zijn.	1,000	0,217
RSDG7A_pros	J	Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.	1,000	0,459
RSDG7B_pros	J	Ik voel me niet schuldig wanneer ik energie verspil door bijvoorbeeld de lichten in huis te laat branden wanneer dit niet nodig is.	1,000	0,281
RSDG8A_pros	J	Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze pensioenen en gezondheidszorg te kunnen betalen ook als dit ten koste gaat van het milieu.	1,000	0,385
RSDG9B_pros	J	Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het uitbouwen van duurzame infrastructuur en industrie.	1,000	0,450
RSDG10B_pros	J	Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan	1,000	0,300
RSDG11A_part	J	Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is.	1,000	0,521
RSDG13A_plan	J	Ik vind dat men overdrijft over het klimaatprobleem.	1,000	0,563
RSDG13B_plan	J	Wanneer ik bij verplaatsingen een gemotoriseerd voertuig zoals de auto of de bromfiets gebruik, voel ik me helemaal niet schuldig over de CO2-uitstoot die ik creëer.	1,000	0,274
RSDG15B_plan	J	Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd.	1,000	0,514
RSDG16B_peac	J	Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onwettige handel zoals wapenstromen in te dijken	1,000	0,435
RSDG17B_part	J	Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan	1,000	0,645

Extraction Method: Principal Component Analysis.

COMMUNALITEITSTABEL NA EXCLUSIE VAN DE 4 ITEMS DIE TE LAAG SCOORDEN (= SDG3A, SDG3B, SDG7B, SDG 13B)

		Communalities	
		Initial	Extraction
SDG1A_peop	SDG1A_peop Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in veilige arbeidsomstandigheden en tegen een eerlijk loon zijn gemaakt	1,000	0,463
SDG1B_peop	SDG1B_peop Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.	1,000	0,531
SDG2A_peop	SDG2A_peop Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggooien terwijl er zoveel honger in de wereld is.	1,000	0,524
SDG4A_peop	SDG4A_peop Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen.	1,000	0,310
SDG4B_peop	SDG4B_peop Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid	1,000	0,409
SDG5A_peop	SDG5A_peop Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen.	1,000	0,366
SDG5B_peop	SDG5B_peop Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt.	1,000	0,381
SDG6A_plan	SDG6A_plan Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken om het gazon te sproeien, de auto te wassen of het zwembad te vullen.	1,000	0,472
SDG6B_plan	SDG6B_plan Ik maak me zorgen over de toekomst wat betreft de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater.	1,000	0,442
SDG8B_pros	SDG8B_pros Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen.	1,000	0,441
SDG9A_pros	SDG9A_pros Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water enzovoorts.	1,000	0,560
SDG10A_pros	SDG10A_pros Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomsten af te staan aan mensen in armoede	1,000	0,469
SDG11B_part	SDG11B_part Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levensstijl aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren.	1,000	0,536
SDG12A_plan	SDG12A_plan Ik voel me trots wanneer ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien.	1,000	0,345
SDG12B_plan	SDG12B_plan Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends.	1,000	0,355
SDG14A_plan	SDG14A_plan Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfvuil op het leven van vissen.	1,000	0,523
SDG14B_plan	SDG14B_plan Ik voel me boos omdat bedreigde vissoorten zoals sommige tonijnsoorten nog steeds verkocht worden in de winkel.	1,000	0,641
SDG15A_plan	SDG15A_plan Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die met uitsterven bedreigd zijn onvoldoende worden beschermd.	1,000	0,620
SDG16A_peac	SDG16A_peac Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig reageert tegen lidstaten die de mensenrechten schenden.	1,000	0,461
SDG17A_part	SDG17A_part Ik voel me verantwoordelijk om samen inspanningen te leveren voor een duurzame(re) wereld.	1,000	0,552
RSDG2B_peop	J Rev_SDG2B_peop Reversed: Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt.	1,000	0,571
RSDG7A_pros	J Rev_SDG7A_pros Reversed: Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.	1,000	0,461
RSDG8A_pros	J Rev_SDG8A_pros Reversed: Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze pensioenen en gezondheidszorg te kunnen betalen ook als dit ten koste gaat van het milieu.	1,000	0,401
RSDG9B_pros	J Rev_SDG9B_pros Reversed: Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het uitbouwen van duurzame infrastructuur en industrie.	1,000	0,445
RSDG10B_pros	J Rev_SDG10B_pros Reversed: Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan	1,000	0,313
RSDG11A_part	J Rev_SDG11A_part Reversed: Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is.	1,000	0,527
RSDG13A_plan	J Rev_SDG13A_plan Reversed: Ik vind dat men overdrijft over het klimaatprobleem.	1,000	0,560
RSDG15B_plan	J Rev_SDG15_plan Reversed: Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd.	1,000	0,524
RSDG16B_peac	J Rev_SDG16B_peac Reversed: Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onwettige handel zoals wapenstromen in te dijken.	1,000	0,477
RSDG17B_part	J Rev_SDG17B_part Reversed: Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan.	1,000	0,670

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Communaliteit = vrij gunstig > 0,45

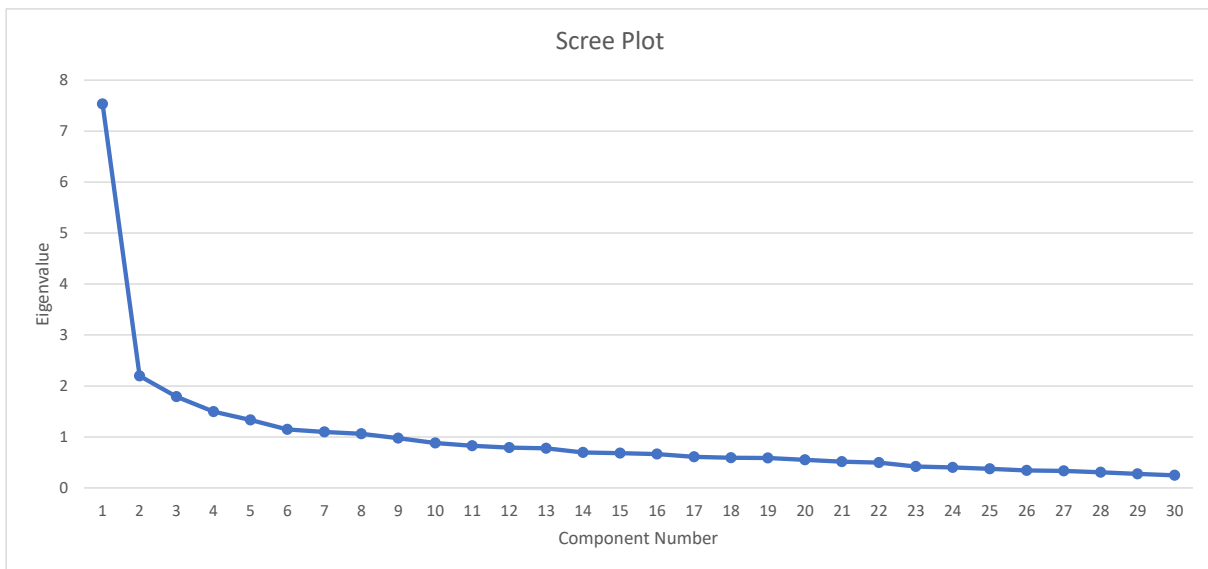
Bijlage 15: Tabel Eigenwaarden - Factor analyse (output export SPSS)

Total Variance Explained									
Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings ^a		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	7,533	25,109	25,109	7,533	25,109	25,109	4,359		
2	2,196	7,319	32,429	2,196	7,319	32,429	4,654		
3	1,790	5,966	38,395	1,790	5,966	38,395	1,970		
4	1,495	4,983	43,378	1,495	4,983	43,378	3,704		
5	1,335	4,448	47,826	1,335	4,448	47,826	4,323		
6	1,147	3,822	51,649						
7	1,096	3,655	55,304						
8	1,060	3,533	58,837						
9	0,975	3,249	62,086						
10	0,882	2,939	65,025						
11	0,828	2,760	67,785						
12	0,789	2,632	70,417						
13	0,775	2,584	73,001						
14	0,694	2,313	75,314						
15	0,684	2,279	77,593						
16	0,663	2,209	79,802						
17	0,609	2,031	81,833						
18	0,590	1,966	83,799						
19	0,588	1,959	85,758						
20	0,550	1,833	87,592						
21	0,513	1,711	89,303						
22	0,499	1,662	90,965						
23	0,422	1,407	92,372						
24	0,403	1,342	93,713						
25	0,377	1,256	94,970						
26	0,345	1,149	96,118						
27	0,333	1,108	97,227						
28	0,309	1,028	98,255						
29	0,276	0,921	99,176						
30	0,247	0,824	100,000						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. When components are correlated, sums of squared loadings cannot be added to obtain a total variance.

- aangegeven dat we 5 factoren verwachten
- het hadden er 8 kunnen geweest zijn (> 1; Kaiser's criterium)

Bijlage 16: KMO Bartlett's Test - factoranalyse (output SPSS)

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		0,851
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	2257,865
	df	561
	Sig.	0,000

Na exclusie 4 items (SDG 3A, SDG3B, SDG7B en SDG13B)

KMO and Bartlett's Test		
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		0,855
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	2033,732
	df	435
	Sig.	0,000

Bijlage 17: Patroonmatrixen - Factor analyse (output export SPSS)

(5 factoren) Pattern Matrix^a					
	Component				
	1	2	3	4	5
SDG2A_peop Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggooiden terwijl er zoveel honger in de wereld is.	0,701				
SDG6A_plan Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken om het gazon te sproeien, de auto te wassen of het zwembad te vullen.	0,646				
SDG12B_plan Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends.	0,570				
SDG12A_plan Ik voel me trots wanneer ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien.	0,557				
SDG11B_part Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levensstijl aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren.	<u>0,475</u>			0,428	
SDG6B_plan Ik maak me zorgen over de toekomst wat betreft de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater.	0,444		<u>-0,309</u>		
SDG10A_pros Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomsten af te staan aan mensen in armoede	0,396				<u>-0,366</u>
SDG16A_peac Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig reageert tegen lidstaten die de mensenrechten schenden.	<u>0,389</u>				-0,350
SDG5B_peop Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt.	0,379				<u>-0,321</u>
SDG8B_pros Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen.	<u>0,364</u>		<u>0,320</u>		-0,354
Rev_SDG17B_part Reversed: Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan.		-0,837			
Rev_SDG16B_peac Reversed: Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onwettige handel zoals wapenstromen in te dijken.		-0,667			
Rev_SDG15_plan Reversed: Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd.		-0,656			
Rev_SDG13A_plan Reversed: Ik vind dat men overdrijft over het klimaatprobleem.		-0,615			
Rev_SDG2B_peop Reversed: Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt.		-0,540			
Rev_SDG9B_pros Reversed: Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het uitbouwen van duurzame infrastructuur en industrie.		-0,501	<u>0,312</u>		
Rev_SDG8A_pros Reversed: Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze pensioenen en gezondheidszorg te kunnen betalen ook als dit ten koste gaat van het milieu.		-0,437			
Rev_SDG7A_pros Reversed: Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.		-0,407			
SDG1B_peop Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.			0,679		
SDG5A_peop Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen.			0,578		
SDG4A_peop Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen.			0,518		
SDG9A_pros Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water enzovoorts.				0,759	
SDG17A_part Ik voel me verantwoordelijk om samen inspanningen te leveren voor een duurzame(re) wereld.				0,609	
SDG1A_peop Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in veilige arbeidsomstandigheden en tegen een eerlijk loon zijn gemaakt				0,569	
SDG4B_peop Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid				0,472	
SDG14B_plan Ik voel me boos omdat bedreigde vissoorten zoals sommige tonijnsoorten nog steeds verkocht worden in de winkel.					-0,760
SDG15A_plan Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die met uitsterven bedreigd zijn onvoldoende worden beschermd.					-0,720
SDG14A_plan Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfvuil op het leven van vissen.					-0,537
Rev_SDG11A_part Reversed: Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is.		<u>-0,358</u>			-0,534
Rev_SDG10B_pros Reversed: Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan		<u>-0,316</u>			-0,381

Extraction Method: Principal Component Analysis.
 Rotation Method: Oblimin with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 18 iterations.

Patroonmatrix met alle factorloadingen

(5 factoren) Pattern Matrix ^a					
	Component				
	1	2	3	4	5
SDG2A_peop Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggooien terwijl er zoveel honger in de wereld is.	0,701	-0,095	0,011	-0,028	-0,019
SDG6A_plan Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken om het gazon te sproeien, de auto te wassen of het zwembad te vullen.	0,646	-0,184	-0,100	0,045	0,099
SDG12B_plan Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends.	0,570	-0,030	-0,074	0,081	0,019
SDG12A_plan Ik voel me trots wanneer ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien.	0,557	-0,039	0,152	0,020	0,056
SDG11B_part Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levensstijl aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren.	<u>0,475</u>	0,106	-0,037	0,428	-0,103
SDG6B_plan Ik maak me zorgen over de toekomst wat betreft de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater.	0,444	-0,063	<u>-0,309</u>	0,146	-0,207
SDG10A_pros Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomsten af te staan aan mensen in armoede	0,396	0,084	0,022	0,208	<u>-0,366</u>
SDG16A_peac Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig reageert tegen lidstaten die de mensenrechten schenden.	<u>0,389</u>	-0,160	0,078	0,005	-0,350
SDG5B_peop Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt.	<u>0,379</u>	-0,030	0,217	-0,205	-0,321
SDG8B_pros Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen.	<u>0,364</u>	0,089	<u>0,320</u>	-0,184	-0,354
Rev_SDG17B_part Reversed: Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan.	0,085	-0,837	0,079	-0,023	0,166
Rev_SDG16B_peac Reversed: Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onwettige handel zoals wapenstromen in te dijken.	0,072	-0,667	0,151	-0,038	0,031
Rev_SDG15_plan Reversed: Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd.	0,106	-0,656	0,104	-0,085	-0,114
Rev_SDG13A_plan Reversed: Ik vind dat men overdrijft over het klimaatprobleem.	0,057	-0,615	-0,141	0,002	-0,251
Rev_SDG2B_peop Reversed: Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt.	0,193	-0,540	-0,162	0,280	-0,015
Rev_SDG9B_pros Reversed: Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het uitbouwen van duurzame infrastructuur en industrie.	-0,156	-0,501	<u>0,312</u>	0,199	-0,026
Rev_SDG8A_pros Reversed: Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze pensioenen en gezondheidszorg te kunnen betalen ook als dit ten koste gaat van het milieu.	0,137	-0,437	-0,149	0,291	0,035
Rev_SDG7A_pros Reversed: Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.	0,122	-0,407	-0,244	0,290	-0,116
SDG1B_peop Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.	-0,005	-0,115	0,679	0,215	0,063
SDG5A_peop Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen.	-0,086	-0,142	0,578	0,037	-0,022
SDG4A_peop Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen.	0,102	0,053	0,518	0,030	-0,085
SDG9A_pros Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water enzovoorts.	0,021	0,057	0,060	0,759	0,035
SDG17A_part Ik voel me verantwoordelijk om samen inspanningen te leveren voor een duurzame(re) wereld.	0,201	-0,079	0,075	0,609	-0,053
SDG1A_peop Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in veilige arbeidsomstandigheden en tegen een eerlijk loon zijn gemaakt	-0,127	-0,122	0,232	0,569	-0,140
SDG4B_peop Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid	0,085	-0,025	0,057	0,472	-0,268
SDG14B_plan Ik voel me boos omdat bedreigde vissoorten zoals sommige tonjnsorten nog steeds verkocht worden in de winkel.	0,021	0,142	0,002	0,218	-0,760
SDG15A_plan Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die met uitsterven bedreigd zijn onvoldoende worden beschermd.	0,047	0,018	0,127	0,112	-0,720
SDG14A_plan Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfvuil op het leven van vissen.	0,118	-0,180	-0,036	0,164	-0,537
Rev_SDG11A_part Reversed: Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is.	-0,293	<u>-0,358</u>	-0,298	-0,036	-0,534
Rev_SDG10B_pros Reversed: Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan	-0,040	-0,316	0,120	-0,124	<u>-0,381</u>

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. Rotation converged in 18 iterations.

Finale patroonmatrix; heroriëntatie 5 items (alle ladingen)

(5 factoren) Pattern Matrix ^a						
	Component					
	1	2	3	4	5	
SDG2A_peop Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggooien terwijl er zoveel honger in de wereld is.	0,701	-0,095	0,011	-0,028	-0,019	1) Milieu & armoede
SDG6A_plan Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken om het gazon te sproeien, de auto te wassen of het zwembad te vullen.	0,646	-0,184	-0,100	0,045	0,099	
SDG12B_plan Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends.	0,570	-0,030	-0,074	0,081	0,019	
SDG12A_plan Ik voel me trots wanneer ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien.	0,557	-0,039	0,152	0,020	0,056	
SDG6B_plan Ik maak me zorgen over de toekomst wat betreft de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater.	0,444	-0,063	-0,309	0,146	-0,207	
SDG10A_pros Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomsten af te staan aan mensen in armoede	0,396	0,084	0,022	0,208	-0,366	
Rev_SDG17B_part Reversed: Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan.	0,085	-0,837	0,079	-0,023	0,166	
Rev_SDG16B_peac Reversed: Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onwettige handel zoals wapenstromen in te dijken.	0,072	-0,667	0,151	-0,038	0,031	
Rev_SDG15_plan Reversed: Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd.	0,106	-0,656	0,104	-0,085	-0,114	
Rev_SDG13A_plan Reversed: Ik vind dat men overdrijft over het klimaatprobleem.	0,057	-0,615	-0,141	0,002	-0,251	
Rev_SDG2B_peop Reversed: Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt.	0,193	-0,540	-0,162	0,280	-0,015	2) alle duurzaamheidsdimensies met accent op welvaart
Rev_SDG9B_pros Reversed: Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het uitbouwen van duurzame infrastructuur en industrie.	-0,156	-0,501	0,312	0,199	-0,026	
Rev_SDG8A_pros Reversed: Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze pensioenen en gezondheidszorg te kunnen betalen ook als dit ten koste gaat van het milieu.	0,137	-0,437	-0,149	0,291	0,035	
Rev_SDG7A_pros Reversed: Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.	0,122	-0,407	-0,244	0,290	-0,116	
Rev_SDG10B_pros Reversed: Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan	-0,040	-0,316	0,120	-0,124	-0,381	
SDG1B_peop Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.	-0,005	-0,115	0,679	0,215	0,063	
SDG5A_peop Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen.	-0,086	-0,142	0,578	0,037	-0,022	
SDG4A_peop Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen.	0,102	0,053	0,518	0,030	-0,085	
SDG9A_pros Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water enzovoorts.	0,021	0,057	0,060	0,759	0,035	
SDG17A_part Ik voel me verantwoordelijk om samen inspanningen te leveren voor een duurzame(re) wereld.	0,201	-0,079	0,075	0,609	-0,053	
SDG1A_peop Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in veilige arbeidsomstandigheden en tegen een eerlijk loon zijn gemaakt	-0,127	-0,122	0,232	0,569	-0,140	3) solidariteit, gelijkheid
SDG4B_peop Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid	0,085	-0,025	0,057	0,472	-0,268	
SDG11B_part Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levensstijl aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren.	0,475	0,106	-0,037	0,428	-0,103	
SDG14B_plan Ik voel me boos omdat bedreigde vissoorten zoals sommige tonijnsoorten nog steeds verkocht worden in de winkel.	0,021	0,142	0,002	0,218	-0,760	
SDG15A_plan Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die met uitsterven bedreigd zijn onvoldoende worden beschermd.	0,047	0,018	0,127	0,112	-0,720	
SDG14A_plan Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfvuil op het leven van vissen.	0,118	-0,180	-0,036	0,164	-0,537	
Rev_SDG11A_part Reversed: Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is.	-0,293	-0,358	-0,298	-0,036	-0,534	
SDG8B_pros Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen.	0,364	0,089	0,320	-0,184	-0,354	
SDG16A_peac Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig reageert tegen lidstaten die de mensenrechten schenden.	0,389	-0,160	0,078	0,005	-0,350	
SDG5B_peop Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt.	0,379	-0,030	0,217	-0,205	-0,321	
						4) expliciet term duurzaam + aspect veiligheid en impact
						5) alle duurzaamheidsdimensies gerelateerd aan (sterke) emoties

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. Rotation converged in 18 iterations.

(6 factoren) Pattern Matrix^a						
	Component					
	1	2	3	4	5	6
SDG2A_peop Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggooien terwijl er zoveel honger in de wereld is.	0,692					
SDG6A_plan Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken om het gazon te sproeien, de auto te wassen of het zwembad te vullen.	0,639					
SDG12B_plan Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends.	0,565					
SDG12A_plan Ik voel me trots wanneer ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien.	0,550					
SDG11B_part Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levensstijl aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren.	0,475			<u>0,407</u>		
SDG6B_plan Ik maak me zorgen over de toekomst wat betreft de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater.	0,441		<u>-0,310</u>			
SDG10A_pros Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomsten af te staan aan mensen in armoede	0,390				<u>-0,342</u>	
SDG16A_peac Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig reageert tegen lidstaten die de mensenrechten schenden.	<u>0,376</u>				<u>-0,339</u>	
SDG5B_peop Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt.	0,367					<u>0,357</u>
SDG8B_pros Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen.	0,353					
Rev_SDG17B_part Reversed: Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan.		-0,849				
Rev_SDG15_plan Reversed: Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd.		-0,677				
Rev_SDG16B_peac Reversed: Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onwettige handel zoals wapenstromen in te dijken.		-0,651				
Rev_SDG13A_plan Reversed: Ik vind dat men overdrijft over het klimaatprobleem.		-0,605				
Rev_SDG2B_peop Reversed: Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt.		-0,543				
Rev_SDG9B_pros Reversed: Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het uitbouwen van duurzame infrastructuur en industrie.		-0,439				
Rev_SDG7A_pros Reversed: Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.		-0,390				
Rev_SDG8A_pros Reversed: Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze pensioenen en gezondheidszorg te kunnen betalen ook als dit ten koste gaat van het milieu.		-0,386		<u>0,341</u>		
SDG1B_peop Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.			<u>0,669</u>			
SDG5A_peop Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen.			0,609			
SDG4A_peop Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen.			0,487			
SDG9A_pros Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water enzovoorts.				0,778		
SDG1A_peop Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in veilige arbeidsomstandigheden en tegen een eerlijk loon zijn gemaakt				0,566		
SDG17A_part Ik voel me verantwoordelijk om samen inspanningen te leveren voor een duurzame(re) wereld.				0,559		
SDG4B_peop Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid				0,521		
SDG15A_plan Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die met uitsterven bedreigd zijn onvoldoende worden beschermd.					-0,765	
SDG14B_plan Ik voel me boos omdat bedreigde vissoorten zoals sommige tonijnsoorten nog steeds verkocht worden in de winkel.					-0,762	
SDG14A_plan Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfvuil op het leven van vissen.					-0,605	
Rev_SDG11A_part Reversed: Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is.	<u>-0,302</u>	<u>-0,336</u>	<u>-0,302</u>		-0,514	
Rev_SDG10B_pros Reversed: Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan						0,766

Extraction Method: Principal Component Analysis.
Rotation Method: Oblimin with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 15 iterations.

(5 factoren) Pattern Matrix^a					
	Component				
	1	2	3	4	5
SDG2A_peop Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggooien terwijl er zoveel honger in de wereld is.	0,701				
SDG6A_plan Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken om het gazon te sproeien, de auto te wassen of het zwembad te vullen.	0,646				
SDG12B_plan Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends.	0,570				
SDG12A_plan Ik voel me trots wanneer ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien.	0,557				
SDG11B_part Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levensstijl aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren.	0,475			0,428	
SDG6B_plan Ik maak me zorgen over de toekomst wat betreft de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater.	0,444		-0,309		
SDG10A_pros Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomsten af te staan aan mensen in armoede	0,396				-0,366
SDG16A_peac Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig reageert tegen lidstaten die de mensenrechten schenden.	0,389				-0,350
SDG5B_peop Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt.	0,379				-0,321
SDG8B_pros Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen.	0,364		0,320		-0,354
Rev_SDG17B_part Reversed: Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan.		-0,837			
Rev_SDG16B_peac Reversed: Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onwettige handel zoals wapenstromen in te dijken.		-0,667			
Rev_SDG15_plan Reversed: Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd.		-0,656			
Rev_SDG13A_plan Reversed: Ik vind dat men overdrijft over het klimaatprobleem.		-0,615			
Rev_SDG2B_peop Reversed: Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt.		-0,540			
Rev_SDG9B_pros Reversed: Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het uitbouwen van duurzame infrastructuur en industrie.		-0,501	0,312		
Rev_SDG8A_pros Reversed: Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze pensioenen en gezondheidszorg te kunnen betalen ook als dit ten koste gaat van het milieu.		-0,437			
Rev_SDG7A_pros Reversed: Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.		-0,407			
SDG1B_peop Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.			0,679		
SDG5A_peop Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen.			0,578		
SDG4A_peop Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen.			0,518		
SDG9A_pros Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water enzovoorts.				0,759	
SDG17A_part Ik voel me verantwoordelijk om samen inspanningen te leveren voor een duurzame(re) wereld.				0,609	
SDG1A_peop Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in veilige arbeidsomstandigheden en tegen een eerlijk loon zijn gemaakt				0,569	
SDG4B_peop Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid				0,472	
SDG14B_plan Ik voel me boos omdat bedreigde vissoorten zoals sommige tonijnsoorten nog steeds verkocht worden in de winkel.					-0,760
SDG15A_plan Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die met uitsterven bedreigd zijn onvoldoende worden beschermd.					-0,720
SDG14A_plan Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfvuil op het leven van vissen.					-0,537
Rev_SDG11A_part Reversed: Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is.		-0,358			-0,534
Rev_SDG10B_pros Reversed: Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan		-0,316			-0,381

Bij 9 items is er sprake van een crossloading (item laadt op meer dan één factor)

Item SDG11B_part hoort (inhoudelijk) beter bij factor 4.

Item SDG16A_peace hoort (inhoudelijk) beter bij factor 5.

Item SDG5B_peope hoort (inhoudelijk) beter bij factor 5.

Item SDG8B_pros hoort (inhoudelijk) beter bij factor 5.

Item SDG10B_pros hoort (inhoudelijk) beter bij factor 2.

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. Rotation converged in 18 iterations.

(5 factoren) Pattern Matrix^a						
	Component					
	1	2	3	4	5	
SDG2A_peop Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggoeien terwijl er zoveel honger in de wereld is.	0,701					1) Milieu & armoede
SDG6A_plan Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken om het gazon te sproeien, de auto te wassen of het zwembad te vullen.	0,646					
SDG12B_plan Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends.	0,570					
SDG12A_plan Ik voel me trots wanneer ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien.	0,557					
SDG6B_plan Ik maak me zorgen over de toekomst wat betreft de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater.	0,444		-0,309			
SDG10A_pros Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomsten af te staan aan mensen in armoede	0,396				-0,366	
Rev_SDG17B_part Reversed: Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan.		-0,837				
Rev_SDG16B_peac Reversed: Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onwettige handel zoals wapenstromen in te dijken.		-0,667				
Rev_SDG15_plan Reversed: Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd.		-0,656				
Rev_SDG13A_plan Reversed: Ik vind dat men overdrijft over het klimaatprobleem.		-0,615				
Rev_SDG2B_peop Reversed: Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt.		-0,540				2) alle duurzaamheidsdimensies met accent op welvaart
Rev_SDG9B_pros Reversed: Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het uitbouwen van duurzame infrastructuur en industrie.		-0,501	0,312			
Rev_SDG8A_pros Reversed: Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze pensioenen en gezondheidszorg te kunnen betalen ook als dit ten koste gaat van het milieu.		-0,437				
Rev_SDG7A_pros Reversed: Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.		-0,407				
Rev_SDG10B_pros Reversed: Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan		-0,316			-0,381	
SDG1B_peop Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.			0,679			
SDG5A_peop Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen.			0,578			
SDG4A_peop Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen.			0,518			
SDG9A_pros Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water enzovoorts.				0,759		
SDG17A_part Ik voel me verantwoordelijk om samen inspanningen te leveren voor een duurzame(re) wereld.				0,609		
SDG1A_peop Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in veilige arbeidsomstandigheden en tegen een eerlijk loon zijn gemaakt				0,569		4) expliciet term duurzaam + aspect veiligheid en impact
SDG4B_peop Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid				0,472		
SDG11B_part Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levensstijl aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren.	0,475			0,428		
SDG14B_plan Ik voel me boos omdat bedreigde vissoorten zoals sommige tonijnsoorten nog steeds verkocht worden in de winkel.					-0,760	
SDG15A_plan Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die met uitsterven bedreigd zijn onvoldoende worden beschermd.					-0,720	
SDG14A_plan Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfvuil op het leven van vissen.					-0,537	
Rev_SDG11A_part Reversed: Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is.		-0,358			-0,534	
SDG8B_pros Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen.	0,364		0,320		-0,354	
SDG16A_peac Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig reageert tegen lidstaten die de mensenrechten schenden.	0,389				-0,350	
SDG5B_peop Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt.	0,379				-0,321	

Extraction Method: Principal Component Analysis.

a. Rotation converged in 18 iterations.

Bijlage 18: Component matrix - Factor analyse (output export SPSS)

Component	1	2	3	4	5
1	1,000	-0,177	0,090	0,271	-0,305
2	-0,177	1,000	-0,061	-0,269	0,304
3	0,090	-0,061	1,000	0,019	-0,128
4	0,271	-0,269	0,019	1,000	-0,196
5	-0,305	0,304	-0,128	-0,196	1,000

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Oblimin with Kaiser Normalization.

Component	1	2	3	4	5	6
1	1,000	-0,158	0,077	0,260	-0,302	0,129
2	-0,158	1,000	-0,033	-0,283	0,279	-0,144
3	0,077	-0,033	1,000	0,025	-0,097	0,065
4	0,260	-0,283	0,025	1,000	-0,224	0,115
5	-0,302	0,279	-0,097	-0,224	1,000	-0,171
6	0,129	-0,144	0,065	0,115	-0,171	1,000

Extraction Method: Principal Component Analysis.

Rotation Method: Oblimin with Kaiser Normalization.

Bijlage 19: Anti-image correlatiematrix - Factor analyse (output export SPSS)

Anti-image correlation matrix

	SDG1A_pos	SDG1B_pos	SDG2A_pos	SDG4A_pos	SDG4B_pos	SDG5A_pos	SDG6A_pos	SDG6B_pos	SDG8A_pos	SDG8B_pos	SDG9A_pos	SDG9B_pos	SDG10A_pos	SDG10B_pos	SDG11A_pos	SDG11B_pos	SDG12A_pos	SDG12B_pos	SDG13A_pos	SDG13B_pos	SDG14A_pos	SDG14B_pos	SDG15A_pos	SDG15B_pos	SDG16A_pos	SDG16B_pos	SDG17A_pos	SDG17B_pos	SDG18A_pos	SDG18B_pos	SDG19A_pos	SDG19B_pos	SDG20A_pos	SDG20B_pos	SDG21A_pos	SDG21B_pos
SDG1A_pos: Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in volle afbeelding en tegen een eerlijke prijs zijn gemaakt	0,367																																			
SDG1B_pos: Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren	-0,216	0,719																																		
SDG2A_pos: Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggoen terwijl er zoveel honger in de wereld is	0,013	0,086	0,361																																	
SDG4A_pos: Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen	0,034	-0,145	-0,031	0,707																																
SDG4B_pos: Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid	-0,016	0,035	0,044	-0,012	0,309																															
SDG5A_pos: Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen	0,052	-0,234	-0,085	-0,197	0,001	0,638																														
SDG5B_pos: Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt	0,105	-0,003	0,029	-0,015	-0,159	-0,159	0,827																													
SDG6A_pos: Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken op het газон te sproeien, de auto te wasen of het zwembad te vullen	0,026	-0,012	-0,049	0,066	0,019	-0,026	0,807	0,311																												
SDG6B_pos: Ik maak me zorgen over de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater	-0,087	0,130	-0,117	-0,140	-0,028	0,085	-0,121	-0,224	0,837																											
SDG8A_pos: Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen	-0,064	-0,217	-0,225	-0,009	-0,136	0,109	-0,129	-0,002	-0,051	-0,197	0,096																									
SDG9A_pos: Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water	-0,169	-0,051	0,178	-0,061	-0,093	0,038	0,022	-0,039	-0,066	0,096	0,096	0,309																								
SDG10A_pos: Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomen af te staan aan mensen in armoede	-0,108	0,052	-0,210	-0,027	-0,002	0,020	-0,064	-0,057	-0,022	-0,103	-0,163	0,188	0,318																							
SDG10B_pos: Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levenswijze aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren	-0,045	-0,104	-0,155	0,060	-0,195	0,049	-0,091	-0,102	-0,047	0,140	0,016	-0,060	0,864	0,295																						
SDG12A_pos: Ik voel me trots wanneer ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien	-0,054	0,052	-0,064	-0,076	0,070	0,014	-0,186	-0,031	0,066	-0,075	0,065	-0,040	-0,155	0,767	0,115																					
SDG12B_pos: Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends	0,086	-0,170	-0,237	0,027	-0,029	0,147	0,035	-0,147	-0,037	0,123	-0,167	-0,011	-0,026	-0,160	-0,788	0,191																				
SDG14A_pos: Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfval op het leven van vissen	-0,013	-0,086	0,027	0,115	0,043	-0,025	-0,038	0,128	-0,214	0,007	0,077	-0,067	-0,007	0,115	-0,191	0,822	0,143																			
SDG14B_pos: Ik voel me boos omdat bedrieglijke vissoorten zoals sommige tonijnsoorten nog steeds verkocht worden in de winkel	-0,048	0,082	0,001	-0,049	-0,169	-0,058	0,098	-0,020	-0,010	-0,179	-0,073	-0,019	-0,099	-0,005	-0,003	-0,143	0,814	0,335																		
SDG15A_pos: Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die me interesseren bedrieglijk zijn opvallende worden beschermend	-0,127	-0,028	-0,001	-0,044	0,025	-0,108	-0,081	0,017	0,139	0,033	0,043	-0,003	-0,009	-0,026	-0,018	-0,271	-0,335	0,864	0,227																	
SDG16A_pos: Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig regent tegen het sluiten van de mensuren schiedens	0,183	0,010	0,003	-0,040	0,110	0,082	-0,062	-0,049	-0,041	-0,202	-0,058	-0,100	-0,051	-0,038	-0,042	-0,063	-0,044	-0,227	0,909	0,154																
SDG17A_pos: Ik voel me verantwoordelijk om samen aan te spannen om de duurzame (re) wereld te bouwen	-0,038	-0,008	-0,076	0,012	-0,147	-0,100	0,074	0,008	-7,898E-05	0,112	-0,276	-0,064	-0,206	-0,176	0,168	-0,193	0,054	0,037	-0,154	0,861																
Rev. SDG2B_pos: Reverse: Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt	-0,059	-0,010	-0,144	0,020	-0,106	-0,007	0,056	-0,065	-0,138	0,027	-0,045	0,188	-0,053	0,016	0,002	-0,013	-0,074	-0,009	-0,062	-0,005	0,919															
Rev. SD07A_pos: Reverse: Wanneer mijn ouders elektriciteit aansluiten maakt het me niet uit of die hernieuwbare energie is of niet	-0,044	0,131	0,034	-0,018	-0,013	-0,027	0,131	-0,082	-0,071	-0,076	-0,062	-0,053	-0,100	-0,100	0,012	0,001	0,106	-0,090	0,080	0,011	-0,261	0,888														
Rev. SDG8A_pos: Reverse: Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze positieven en grondbezitting te kunnen behouden ook als dat ten koste gaat om het milieu	-0,018	-0,028	-0,006	0,007	-0,098	0,026	-0,059	-0,050	0,037	0,129	0,060	-0,082	-0,007	0,235	-0,119	0,075	0,012	-0,014	-0,092	-0,162	-0,112	-0,166	0,858													
Rev. SDG9B_pos: Reverse: Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het bouwen van duurzame infrastructuur en industrie	-0,175	-0,075	-0,057	-0,025	-0,156	0,000	-0,021	0,068	0,112	-0,032	-0,055	0,069	0,112	-0,054	0,042	-0,011	0,015	0,077	-0,047	-0,061	-0,033	-0,073	0,014	0,868												
Rev. SDG10B_pos: Reverse: Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan	-0,010	0,017	0,074	-0,144	-0,046	0,047	-0,159	-0,116	0,088	-0,032	0,039	-0,044	-0,045	0,183	-0,077	-0,009	-0,036	-0,027	-0,071	0,091	0,078	-0,043	-0,026	-0,214	0,828											
Rev. SDG11A_pos: Reverse: Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is	0,008	-0,002	0,045	0,122	-0,023	-0,016	-0,096	0,154	-0,170	0,168	0,093	-0,041	0,056	0,094	0,033	0,043	-0,142	-0,051	-0,021	0,020	-0,065	-0,203	0,102	-0,058	-0,070	0,864										
Rev. SDG13A_pos: Reverse: Ik vind dat men overdrift over het klimaatprobleem	0,013	0,057	0,002	-0,026	0,012	0,126	0,023	-0,028	0,029	0,003	-0,033	-0,068	0,099	-0,232	0,109	-0,256	-0,105	0,045	0,080	0,025	-0,056	0,002	-0,233	0,006	-0,150	-0,152	0,865									
Rev. SDG15_pos: Reverse: Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd	0,009	0,038	0,074	-0,050	0,044	-0,045	-0,030	-0,076	-0,011	-0,105	0,122	-0,053	0,006	0,066	-0,095	0,058	0,045	-0,176	0,049	-0,174	0,008	-0,082	0,103	-0,114	0,046	-0,091	-0,140	0,869								
Rev. SDG16B_pos: Reverse: Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onveilige handel zoals wapenstromen in te dijken	-0,120	-0,082	-0,007	0,005	-0,048	-0,038	0,057	-0,095	0,072	-0,051	0,014	-0,026	0,100	-0,099	0,024	-0,071	0,128	-0,004	-0,064	0,049	-0,075	-0,008	-0,115	0,007	-0,083	-0,140	-0,001	-0,117	0,867							
Rev. SDG17B_pos: Reverse: Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan	0,011	-0,083	-0,093	0,085	0,034	-0,115	-0,009	0,034	0,002	0,135	-0,067	0,101	-0,001	-0,002	0,055	-0,064	0,044	0,148	-0,170	0,084	-0,213	0,036	-0,054	-0,143	-0,016	0,077	-0,258	-0,336	-0,141	0,838						

a. Measures of Sampling Adequacy (MSA)

0,358 diagonal MSA waarde

0,002 waarde tussen 0,00 en 0,05 (ongeacht minteken)
 0,110 waarde tussen 0,05 en 0,15 (ongeacht minteken)

-0,232 waarde tussen 0,15 en 0,25 (ongeacht minteken)
 0,340 waarde tussen 0,25 en 0,35 (ongeacht minteken)

slachts 14 combinaties scoren deze waarde (van de 900)

Bijlage 20: Cronbach's Alpha - betrouwbaarheidsanalyse (output export SPSS)

Gehele schaal (30 weerhouden items)

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
0,890	0,890	30

Factor 1

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
0,721	0,721	6

Factor 2

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
0,819	0,819	9

Factor 3

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
0,492	0,509	3

Factor 4

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
0,724	0,723	5

Factor 5

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
0,743	0,746	7

Gehele schaal (30 weerhouden items)

Reliability Statistics		
Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
0,890	0,890	30

Item Statistics			
	Mean	Std. Deviation	N
SDG1A_peop Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in veilige arbeidsomstandigheden en tegen een eerlijk loon zijn gemaakt	3,71	0,817	217
SDG1B_peop Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.	4,56	0,678	217
SDG2A_peop Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggooien terwijl er zoveel honger in de wereld is.	3,80	0,978	217
SDG4A_peop Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen.	4,11	0,946	217
SDG4B_peop Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid	3,83	0,889	217
SDG5A_peop Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen.	4,71	0,704	217
SDG5B_peop Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt.	4,38	0,853	217
SDG6A_plan Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken om het gazon te sproeien, de auto te wassen of het zwembad te vullen.	3,49	1,127	217
SDG6B_plan Ik maak me zorgen over de toekomst wat betreft de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater.	3,63	1,011	217
SDG8B_pros Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen.	3,67	0,898	217
SDG9A_pros Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water enzovoorts.	3,76	0,875	217
SDG10A_pros Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomsten af te staan aan mensen in armoede	3,25	1,127	217
SDG11B_part Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levensstijl aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren.	3,58	0,830	217
SDG12A_plan Ik voel me trots wanneer ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien.	4,14	0,726	217
SDG12B_plan Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends.	3,31	1,106	217
SDG14A_plan Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfvuil op het leven van vissen.	4,29	0,748	217
SDG14B_plan Ik voel me boos omdat bedreigde vissoorten zoals sommige tonijnsoorten nog steeds verkocht worden in de winkel.	3,58	1,043	217
SDG15A_plan Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die met uitsterven bedreigd zijn onvoldoende worden beschermd.	4,10	0,902	217
SDG16A_peac Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig reageert tegen lidstaten die de mensenrechten schenden.	4,14	0,894	217
SDG17A_part Ik voel me verantwoordelijk om samen inspanningen te leveren voor een duurzame(re) wereld.	3,81	0,880	217
Rev_SDG2B_peop Reversed: Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt.	3,70	1,031	217
Rev_SDG7A_pros Reversed: Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.	3,04	0,964	217
Rev_SDG8A_pros Reversed: Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze pensioenen en gezondheidszorg te kunnen betalen ook als dit ten koste gaat van het milieu.	3,31	1,002	217
Rev_SDG9B_pros Reversed: Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het uitbouwen van duurzame infrastructuur en industrie.	3,92	0,990	217
Rev_SDG10B_pros Reversed: Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan	3,93	0,969	217
Rev_SDG11A_part Reversed: Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is.	3,61	0,942	217
Rev_SDG13A_plan Reversed: Ik vind dat men overdrijft over het klimaatprobleem.	4,09	0,972	217
Rev_SDG15_plan Reversed: Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd.	4,24	0,898	217
Rev_SDG16B_peac Reversed: Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onwettige handel zoals wapenstromen in te dijken.	3,75	1,042	217
Rev_SDG17B_part Reversed: Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan.	4,25	0,959	217

Item-Total Statistics					
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
SDG1A_peop Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in veilige arbeidsomstandigheden en tegen een eerlijk loon zijn gemaakt	111,99	177,593	0,434	0,351	0,887
SDG1B_peop Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.	111,14	182,243	0,274	0,316	0,890
SDG2A_peop Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggooien terwijl er zoveel honger in de wereld is.	111,90	174,458	0,476	0,417	0,886
SDG4A_peop Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen.	111,59	181,881	0,194	0,181	0,892
SDG4B_peop Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid	111,88	175,119	0,502	0,384	0,886
SDG5A_peop Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen.	111,00	183,935	0,172	0,250	0,891
SDG5B_peop Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt.	111,32	178,488	0,373	0,308	0,888
SDG6A_plan Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken om het gazon te sproeien, de auto te wassen of het zwembad te vullen.	112,21	173,288	0,444	0,343	0,887
SDG6B_plan Ik maak me zorgen over de toekomst wat betreft de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater.	112,08	174,702	0,449	0,400	0,887
SDG8B_pros Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen.	112,04	178,943	0,332	0,379	0,889
SDG9A_pros Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water enzovoorts.	111,94	178,367	0,367	0,347	0,888
SDG10A_pros Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomsten af te staan aan mensen in armoede	112,46	170,879	0,528	0,424	0,885
SDG11B_part Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levensstijl aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren.	112,12	175,971	0,502	0,449	0,886
SDG12A_plan Ik voel me trots wanneer ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien.	111,57	180,330	0,352	0,333	0,888
SDG12B_plan Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends.	112,40	175,796	0,365	0,335	0,889
SDG14A_plan Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfvuil op het leven van vissen.	111,41	175,327	0,598	0,529	0,884
SDG14B_plan Ik voel me boos omdat bedreigde vissoorten zoals sommige tonijnsoorten nog steeds verkocht worden in de winkel.	112,12	172,776	0,505	0,481	0,885
SDG15A_plan Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die met uitsterven bedreigd zijn onvoldoende worden beschermd.	111,60	173,963	0,544	0,533	0,885
SDG16A_peac Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig reageert tegen lidstaten die de mensenrechten schenden.	111,56	173,507	0,570	0,453	0,884
SDG17A_part Ik voel me verantwoordelijk om samen inspanningen te leveren voor een duurzame(re) wereld.	111,89	174,419	0,539	0,500	0,885
Rev_SDG2B_peop Reversed: Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt.	112,00	170,893	0,585	0,519	0,884
Rev_SDG7A_pros Reversed: Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.	112,66	173,854	0,509	0,421	0,885
Rev_SDG8A_pros Reversed: Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze pensioenen en gezondheidszorg te kunnen betalen ook als dit ten koste gaat van het milieu.	112,39	174,758	0,452	0,387	0,887
Rev_SDG9B_pros Reversed: Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het uitbouwen van duurzame infrastructuur en industrie.	111,78	176,383	0,394	0,347	0,888
Rev_SDG10B_pros Reversed: Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan	111,78	177,395	0,364	0,305	0,888
Rev_SDG11A_part Reversed: Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is.	112,10	179,727	0,281	0,316	0,890
Rev_SDG13A_plan Reversed: Ik vind dat men overdrijft over het klimaatprobleem.	111,61	172,914	0,542	0,521	0,885
Rev_SDG15_plan Reversed: Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd.	111,46	174,694	0,515	0,457	0,885
Rev_SDG16B_peac Reversed: Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onwettige handel zoals wapenstromen in te dijken.	111,95	174,498	0,441	0,349	0,887
Rev_SDG17B_part Reversed: Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan.	111,46	175,166	0,458	0,542	0,886

Bijlage 21: Inter-item correlatie matrix op basis van de 30 items (output via SPSS)

	SDG1A_peop	SDG1B_peop	SDG2A_peop	SDG4A_peop	SDG4B_peop	SDG5A_peop	SDG5B_peop	SDG6A_plan	SDG6B_plan	SDG6B_pros	SDG9A_pros	SDG10A_pros	SDG11B_parc	SDG12A_pla	SDG12B_pla	SDG14A_pla	SDG14B_pla	SDG15A_pla	SDG16A_peac	Rev_SDG7A_pros	Rev_SDG7B_pros	Rev_SDG8A_pros	Rev_SDG9B_pros	Rev_SDG10B_pros	Rev_SDG11A_pros	Rev_SDG12A_pros	Rev_SDG13A_pros	Rev_SDG14A_pros	Rev_SDG15A_pros	Rev_SDG16A_pros	Rev_SDG17B_pros		
SDG1A_peop Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in veilige arbeidsomstandigheden en tegen een eerlijk loon zijn gemaakt	1,000	0,308	0,166	0,089	0,277	0,078	0,051	0,144	0,195	0,192	0,331	0,284	0,239	0,168	0,103	0,280	0,266	0,291	0,132	0,304	0,299	0,280	0,200	0,327	0,149	0,131	0,251	0,222	0,280	0,197			
SDG1B_peop Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.	0,308	1,000	0,085	0,230	0,129	0,300	0,123	0,078	-0,030	0,232	0,158	0,101	0,141	0,076	0,169	0,197	0,106	0,194	0,157	0,155	0,116	0,007	0,101	0,224	0,120	-0,023	0,081	0,146	0,218	0,183			
SDG2A_peop Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggoen terwijl er zoveel honger in de wereld is.	0,166	0,085	1,000	0,109	0,227	0,083	0,208	0,329	0,351	0,336	0,085	0,406	0,393	0,313	0,365	0,288	0,259	0,249	0,329	0,295	0,340	0,235	0,206	0,132	0,077	0,036	0,209	0,198	0,169	0,206			
SDG4A_peop Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen.	0,089	0,230	0,109	1,000	0,111	0,251	0,154	0,062	0,106	0,163	0,110	0,139	0,065	0,126	0,047	0,046	0,141	0,160	0,140	0,098	0,039	0,051	0,032	0,113	0,171	-0,050	0,049	0,099	0,061	0,015			
SDG4B_peop Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid	0,277	0,129	0,227	0,111	1,000	0,082	0,288	0,228	0,264	0,236	0,304	0,283	0,411	0,151	0,176	0,270	0,372	0,258	0,235	0,391	0,353	0,289	0,299	0,295	0,227	0,158	0,233	0,192	0,189	0,164			
SDG5A_peop Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen.	0,078	0,300	0,083	0,251	0,082	1,000	0,189	0,027	-0,038	0,028	0,020	0,040	0,057	0,053	-0,067	0,111	0,108	0,200	0,067	0,156	0,088	0,045	0,033	0,126	0,043	0,048	0,013	0,173	0,133	0,171			
SDG5B_peop Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt.	0,051	0,123	0,208	0,154	0,288	0,189	1,000	0,241	0,236	0,275	0,061	0,276	0,267	0,258	0,139	0,232	0,202	0,274	0,298	0,165	0,115	0,082	0,130	0,134	0,264	0,130	0,164	0,186	0,113	0,115			
SDG6A_plan Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken om het gazon te sproeien, de auto te wassen of het zwembad te vullen.	0,144	0,078	0,329	0,062	0,228	0,027	0,241	1,000	0,390	0,172	0,210	0,307	0,356	0,222	0,338	0,192	0,193	0,187	0,297	0,244	0,315	0,292	0,292	0,072	0,199	0,017	0,212	0,228	0,215	0,177			
SDG6B_plan Ik maak me zorgen over de toekomst wat betreft de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater.	0,195	-0,030	0,351	0,106	0,264	-0,038	0,236	0,390	1,000	0,179	0,223	0,305	0,331	0,153	0,261	0,365	0,268	0,189	0,285	0,269	0,381	0,325	0,198	0,040	0,085	0,225	0,233	0,193	0,118	0,158			
SDG6B_pros Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen.	0,192	0,232	0,336	0,163	0,236	0,028	0,275	0,172	0,179	1,000	0,022	0,311	0,135	0,227	0,104	0,206	0,320	0,265	0,330	0,090	0,107	0,112	-0,002	0,153	0,163	-0,023	0,115	0,170	0,144	0,021			
SDG9A_pros Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water enzovoorts.		0,331	0,158	0,085	0,110	0,304	0,020	0,061	0,210	0,223	0,022	1,000	0,300	0,269	0,125	0,230	0,206	0,214	0,154	0,227	0,434	0,254	0,231	0,213	0,192	0,083	0,015	0,173	0,098	0,117	0,160		
SDG10A_pros Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomen af te staan aan mensen in armoede.	0,284	0,101	0,406	0,139	0,283	0,040	0,276	0,307	0,305	0,311	0,300	1,000	0,369	0,275	0,272	0,375	0,349	0,385	0,396	0,374	0,172	0,267	0,255	0,113	0,203	0,127	0,279	0,232	0,187	0,092			
SDG11B_parc Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levenswijze aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren.	0,239	0,141	0,393	0,065	0,411	0,057	0,267	0,356	0,331	0,135	0,269	0,369	1,000	0,335	0,293	0,309	0,331	0,298	0,331	0,474	0,329	0,305	0,248	0,084	0,117	0,055	0,163	0,169	0,088	0,132			
SDG12A_pla Ik vind het niet nodig dat ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien.	0,168	0,076	0,313	0,126	0,151	0,053	0,258	0,222	0,153	0,227	0,125	0,275	0,335	1,000	0,229	0,173	0,181	0,205	0,248	0,309	0,173	0,197	0,017	0,125	-0,012	-0,008	0,244	0,168	0,156	0,130			
SDG12B_pla Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends.	0,103	0,169	0,365	0,047	0,176	-0,067	0,139	0,338	0,261	0,104	0,230	0,272	0,293	0,229	1,000	0,317	0,201	0,228	0,274	0,160	0,215	0,170	0,226	0,052	0,142	0,010	0,137	0,152	0,123	0,111			
SDG14A_plan Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfvuil op het leven van vissen.	0,280	0,197	0,288	0,046	0,270	0,111	0,232	0,192	0,365	0,206	0,206	0,375	0,309	0,173	0,317	1,000	0,472	0,540	0,430	0,400	0,360	0,279	0,267	0,206	0,228	0,235	0,466	0,328	0,277	0,312			
SDG14B_plan Ik voel me boos omdat bedrieglijke vissoorten zoals sommige tonijnsoorten nog steeds verkocht worden in de winkel.	0,266	0,106	0,259	0,141	0,372	0,108	0,202	0,193	0,268	0,320	0,214	0,349	0,331	0,181	0,201	0,472	1,000	0,572	0,373	0,464	0,000	0,382	0,328	0,224	0,291	0,162	0,147	0,221	0,247	0,312	0,209	0,104	0,109
SDG15A_plan Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die met uitsterven bedreigd zijn onvoldoende worden beschermd.	0,291	0,194	0,249	0,160	0,258	0,200	0,274	0,187	0,189	0,265	0,154	0,383	0,298	0,205	0,228	0,540	0,572	1,000	0,464	0,298	0,267	0,272	0,200	0,149	0,236	0,238	0,285	0,335	0,214	0,137			
SDG16A_peac Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig reageert tegen lidstaten die de mensenrechten schenden.	0,132	0,157	0,329	0,140	0,235	0,067	0,298	0,297	0,285	0,330	0,227	0,396	0,331	0,248	0,274	0,430	0,373	0,464	1,000	0,382	0,328	0,224	0,291	0,206	0,253	0,138	0,288	0,291	0,267	0,304			
SDG17A_pros Ik voel me verantwoordelijk om samen inspanningen te leveren voor een duurzame(re) wereld.	0,304	0,155	0,295	0,098	0,391	0,156	0,165	0,244	0,269	0,090	0,434	0,374	0,474	0,309	0,160	0,400	0,271	0,298	0,382	1,000	0,346	0,304	0,341	0,243	0,070	0,095	0,280	0,311	0,191	0,237			
Rev_SDG2B_peop Reversed: Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt.	0,299	0,116	0,340	0,059	0,353	0,088	0,115	0,315	0,381	0,107	0,254	0,172	0,329	0,173	0,215	0,360	0,292	0,267	0,328	0,346	1,000	0,516	0,410	0,294	0,154	0,274	0,420	0,365	0,357	0,483			
Rev_SDG7A_pros Reversed: Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.	0,280	0,007	0,235	0,051	0,289	0,045	0,082	0,292	0,325	0,112	0,231	0,267	0,305	0,197	0,170	0,279	0,211	0,272	0,224	0,304	0,516	1,000	0,370	0,256	0,192	0,329	0,347	0,336	0,282	0,279			
Rev_SDG8A_pros Reversed: Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze pensioenen en gezondheidszorg te kunnen betalen ook als dit ten koste gaat van het milieu.	0,200	0,101	0,206	0,032	0,299	0,033	0,130	0,269	0,198	-0,002	0,213	0,255	0,248	0,017	0,226	0,267	0,162	0,200	0,291	0,341	0,410	0,370	1,000	0,202	0,224	0,131	0,403	0,229	0,306	0,333			
Rev_SDG9B_pros Reversed: Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het uitbouwen van duurzame infrastructuur en industrie.	0,327	0,224	0,132	0,113	0,295	0,126	0,134	0,072	0,040	0,153	0,192	0,113	0,084	0,125	0,052	0,206	0,147	0,149	0,206	0,243	0,294	0,256	0,202	1,000	0,322	0,175	0,296	0,345	0,286	0,386			
Rev_SDG10B_pros Reversed: Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan	0,149	0,120	0,077	0,171	0,227	0,043	0,264	0,199	0,085	0,163	0,083	0,203	0,117	-0,012	0,142	0,228	0,221	0,236	0,253	0,070	0,154	0,192	0,224	0,322	1,000	0,212	0,312	0,212	0,248	0,209			
Rev_SDG11A_pros Reversed: Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is.	0,131	-0,023	0,036	-0,050	0,158	0,048	0,130	0,017	0,225	-0,023	0,015	0,127	0,055	-0,008	0,010	0,235	0,247	0,238	0,138	0,095	0,274	0,329	0,131	0,175	0,212	1,000	0,328	0,278	0,249	0,190			
Rev_SDG13A_pros Reversed: Ik vind dat men overrijdt over het klimaatprobleem.	0,231	0,081	0,289	0,049	0,233	0,013	0,164	0,212	0,233	0,115	0,173	0,279	0,163	0,244	0,137	0,466	0,312	0,285	0,288	0,280	0,420	0,347	0,403	0,296	0,312	0,328	1,000	0,452	0,356	0,517			
Rev_SDG15_plan Reversed: Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd.	0,222	0,146	0,198	0,099	0,192	0,173	0,186	0,228	0,193	0,170	0,098	0,232	0,169	0,168	0,152	0,328	0,209	0,335	0,291	0,311	0,365	0,336	0,229	0,345	0,212	0,278	0,452	1,000	0,397	0,537			
Rev_SDG16B_peac Reversed: Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onwetende handel zoals wapenstromen in te dijken.	0,280	0,218	0,169	0,061	0,189	0,133	0,113	0,215	0,118	0,144	0,117	0,187	0,088	0,156	0,123	0,277	0,104	0,214	0,267	0,191	0,357	0,282	0,306	0,286	0,248	0,249	0,356	0,397	1,000	0,433			
Rev_SDG17B_pros Reversed: Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan.	0,197	0,183	0,206	0,015	0,164	0,171	0,115	0,177	0,158	0,021	0,160	0,092	0,132	0,130	0,111	0,312	0,109	0,137	0,304														

Bijlage 22 : beschrijvende statistiek duurzaamheidsattitudeschaal (DAS) en 5 factoren + frequentietabel totale DAS

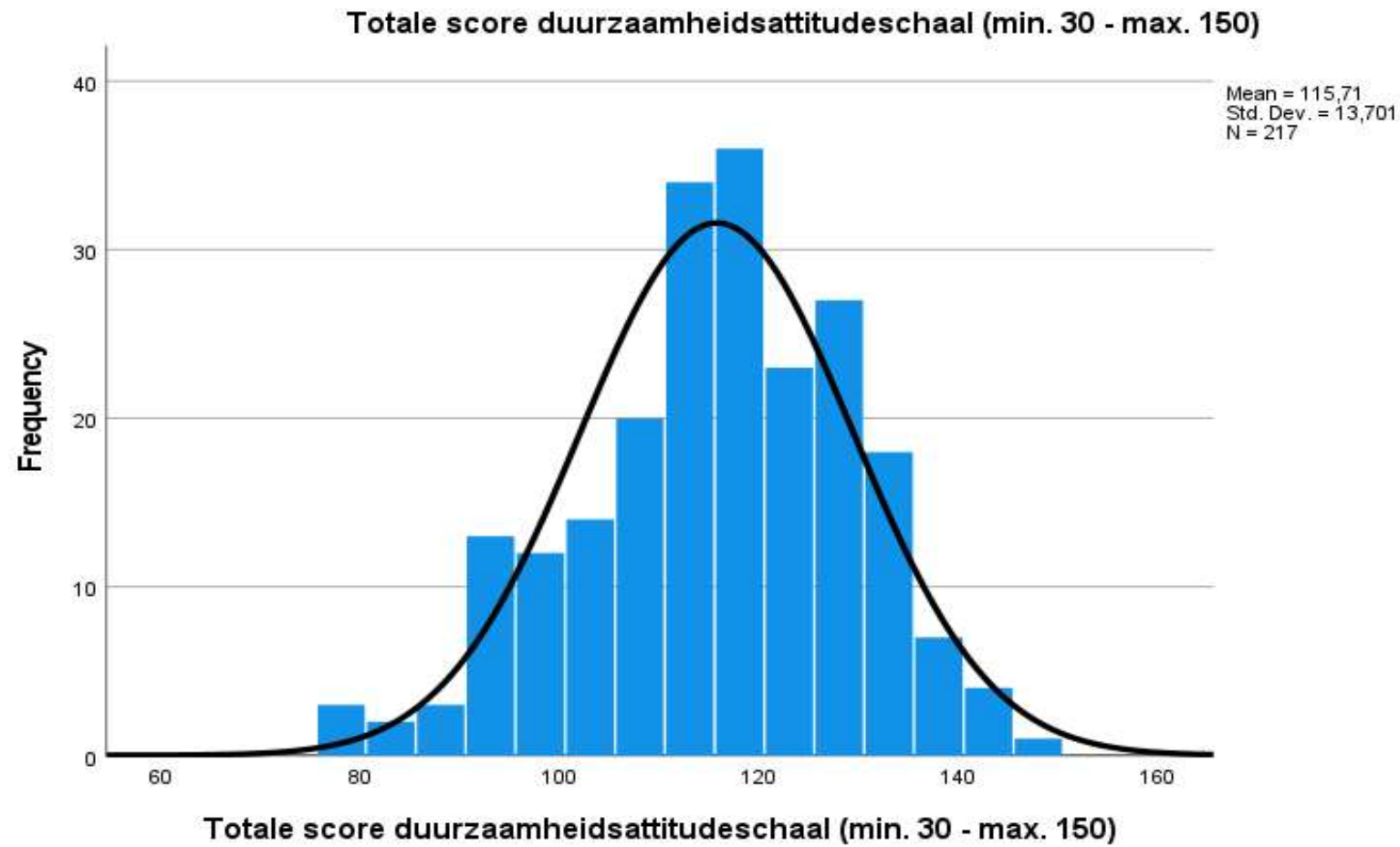
Statistics

		Totaal_DAS30 Totale score duurzaamheidsattitudes chaal (min. 30 - max. 150)	Totaal_DASFactor1 Score factor 1 duurzaamheidsattitudes chaal (min. 6 - max. 30)	Totaal_DASFactor2 Score factor 2 duurzaamheidsattitudes chaal (min. 9 - max. 45)	Totaal_DASFactor3 Score factor 3 duurzaamheidsattitudes chaal (min. 3 - max. 15)	Totaal_DASFactor4 Score factor 4 duurzaamheidsattitudes chaal (min. 5 - max. 25)	Totaal_DASFactor5 Score factor 2 duurzaamheidsattitudes chaal (min. 7 - max. 35)
N	Valid	217	217	217	217	217	217
	Missing	0	0	0	0	0	0
Mean		115,71	21,62	34,24	13,38	18,70	27,77
Median		117,00	22,00	35,00	14,00	19,00	28,00
Std. Deviation		13,701	3,961	5,644	1,660	2,961	3,956
Minimum		78	10	14	5	10	17
Maximum		147	30	45	15	25	35
Percentiles	25	106,00	19,00	31,00	13,00	17,00	25,00
	50	117,00	22,00	35,00	14,00	19,00	28,00
	75	126,00	25,00	38,00	15,00	21,00	31,00

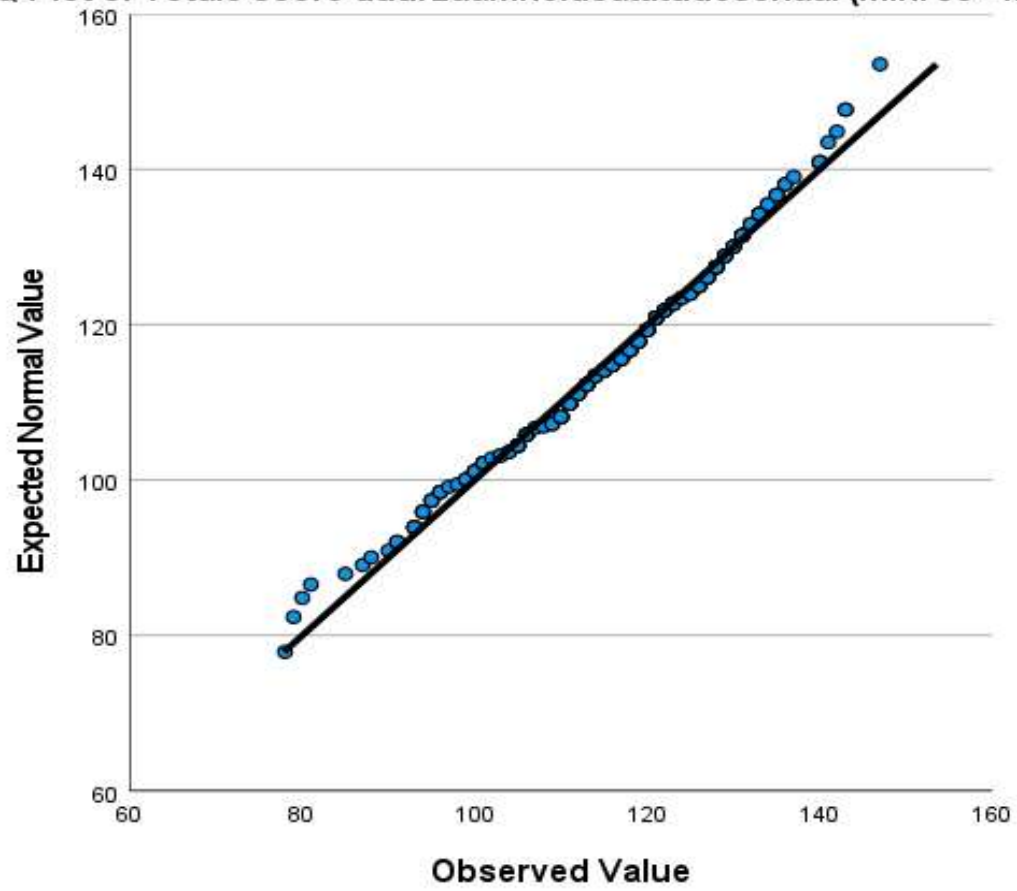
Totaal_DAS30 Totale score duurzaamheidsattitudeschaal (min. 30 - max. 150)

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	78	1	0,5	0,5
	79	1	0,5	0,9
	80	1	0,5	1,4
	81	1	0,5	1,8
	85	1	0,5	2,3
	87	1	0,5	2,8
	88	1	0,5	3,2
	90	1	0,5	3,7
	91	2	0,9	4,6
	93	4	1,8	6,5
	94	4	1,8	8,3
	95	3	1,4	9,7
	96	3	1,4	11,1
	97	1	0,5	11,5
	98	1	0,5	12,0
	99	3	1,4	13,4
	100	4	1,8	15,2
	101	4	1,8	17,1
	102	1	0,5	17,5
	103	2	0,9	18,4
	104	2	0,9	19,4
	105	5	2,3	21,7
	106	8	3,7	25,3
	107	1	0,5	25,8
	108	1	0,5	26,3
	109	2	0,9	27,2
	110	8	3,7	30,9
	111	11	5,1	35,9
	112	4	1,8	37,8
	113	10	4,6	42,4
	114	4	1,8	44,2
	115	5	2,3	46,5
	116	4	1,8	48,4
	117	6	2,8	51,2
	118	8	3,7	54,8
	119	6	2,8	57,6
	120	12	5,5	63,1
	121	7	3,2	66,4
	122	4	1,8	68,2
	123	6	2,8	71,0
	124	2	0,9	71,9
	125	4	1,8	73,7
	126	6	2,8	76,5
	127	5	2,3	78,8
	128	7	3,2	82,0
	129	5	2,3	84,3
	130	4	1,8	86,2
	131	6	2,8	88,9
	132	3	1,4	90,3
	133	4	1,8	92,2
	134	2	0,9	93,1
	135	3	1,4	94,5
	136	2	0,9	95,4
	137	1	0,5	95,9
	140	4	1,8	97,7
	141	1	0,5	98,2
	142	1	0,5	98,6
	143	2	0,9	99,5
	147	1	0,5	100,0
Total	217	100,0	100,0	

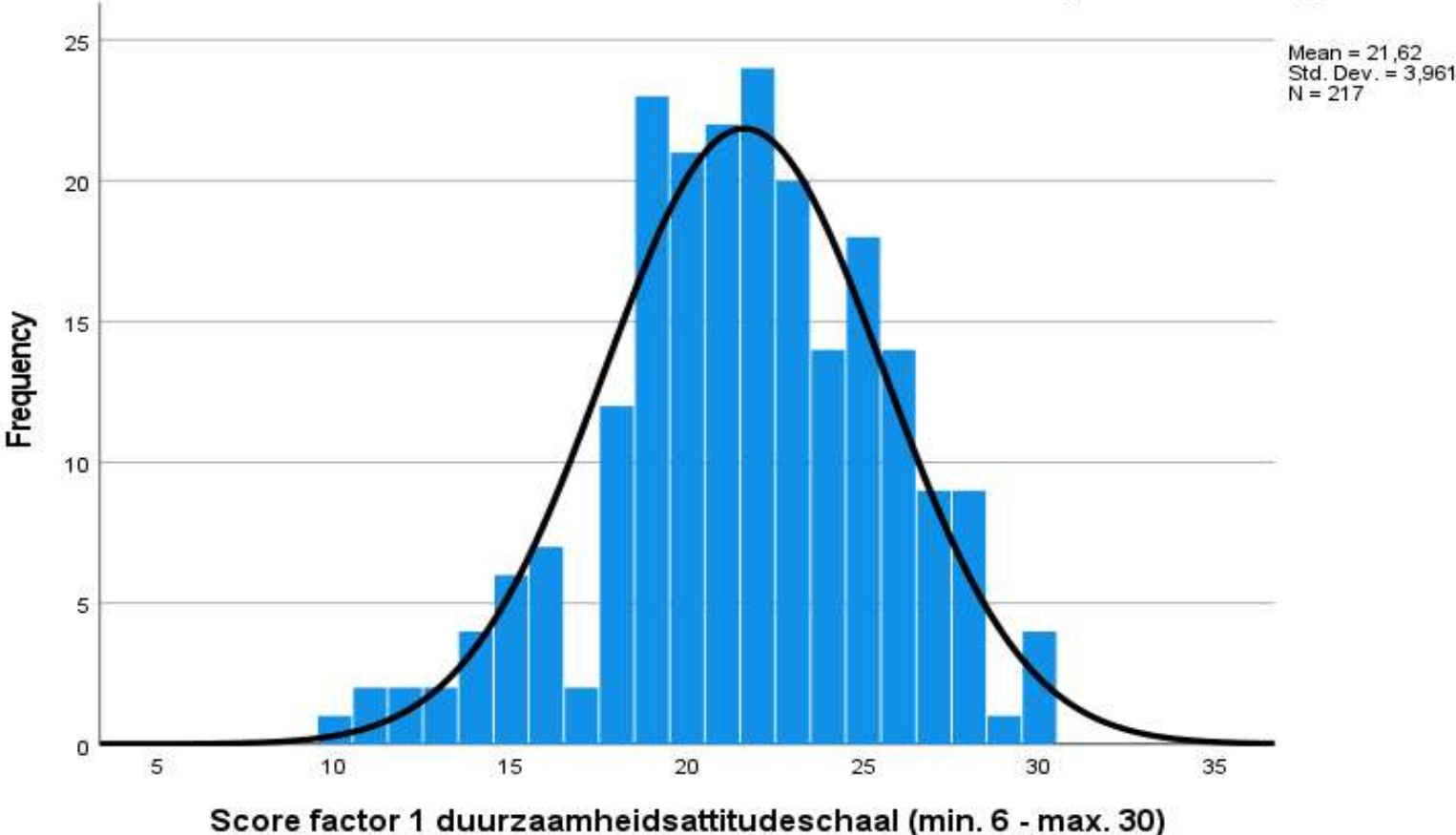
Bijlage 23 : grafische weergave DAS

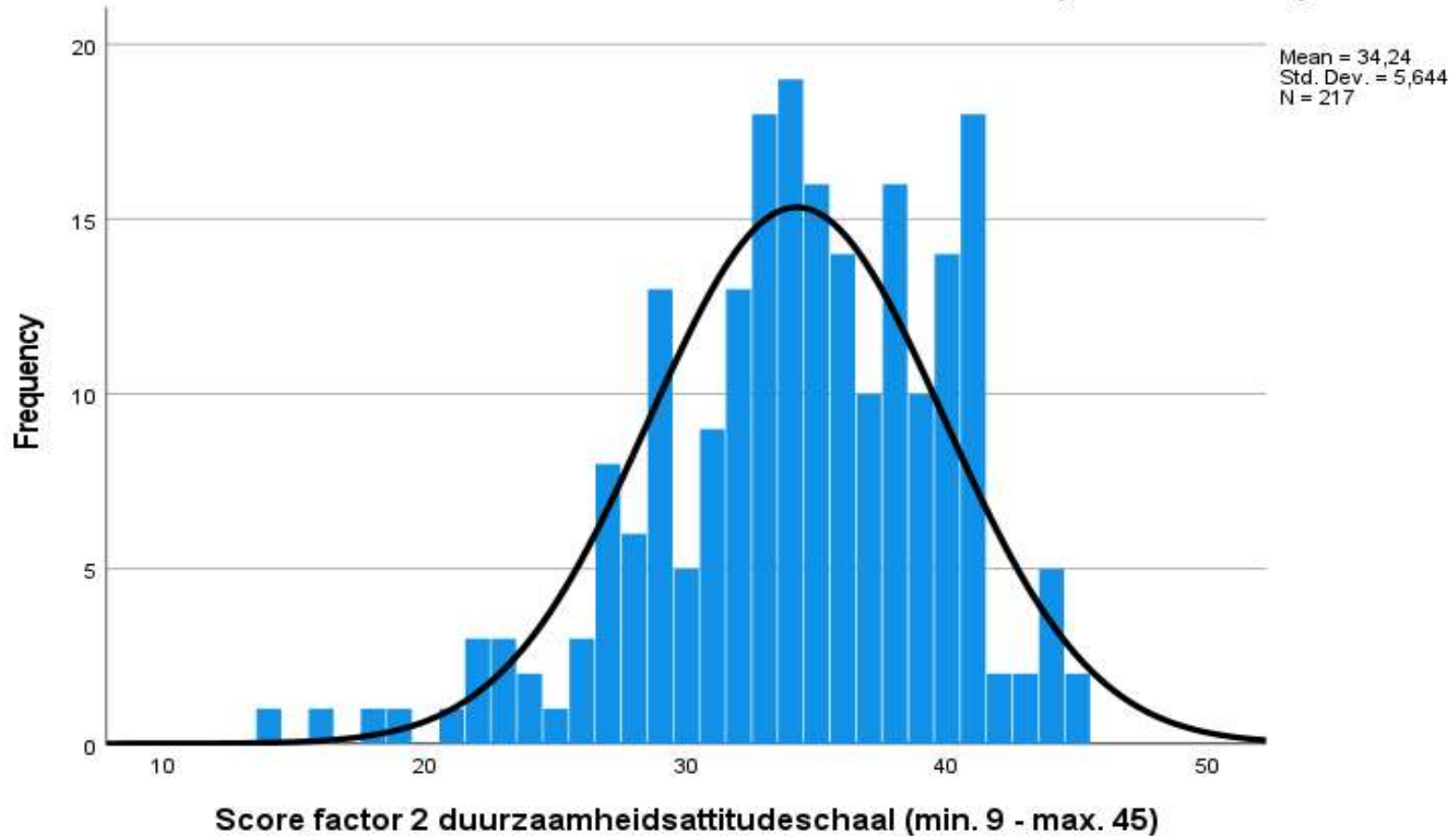
Normal Q-Q Plot of Totale score duurzaamheidsattitudeschaal (min. 30 - max. 150)

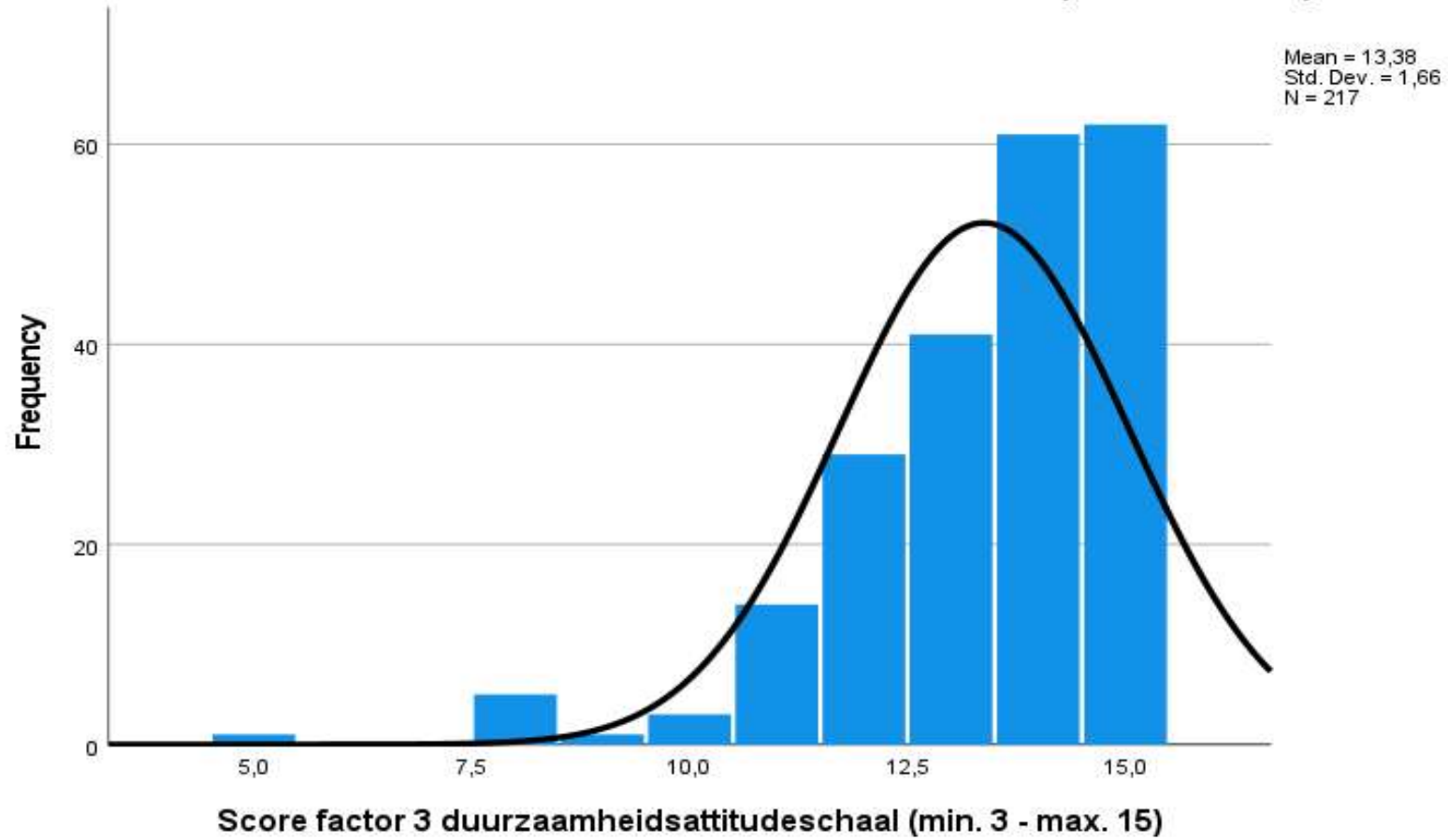
Score factor 1 duurzaamheidsattitudeschaal (min. 6 - max. 30)

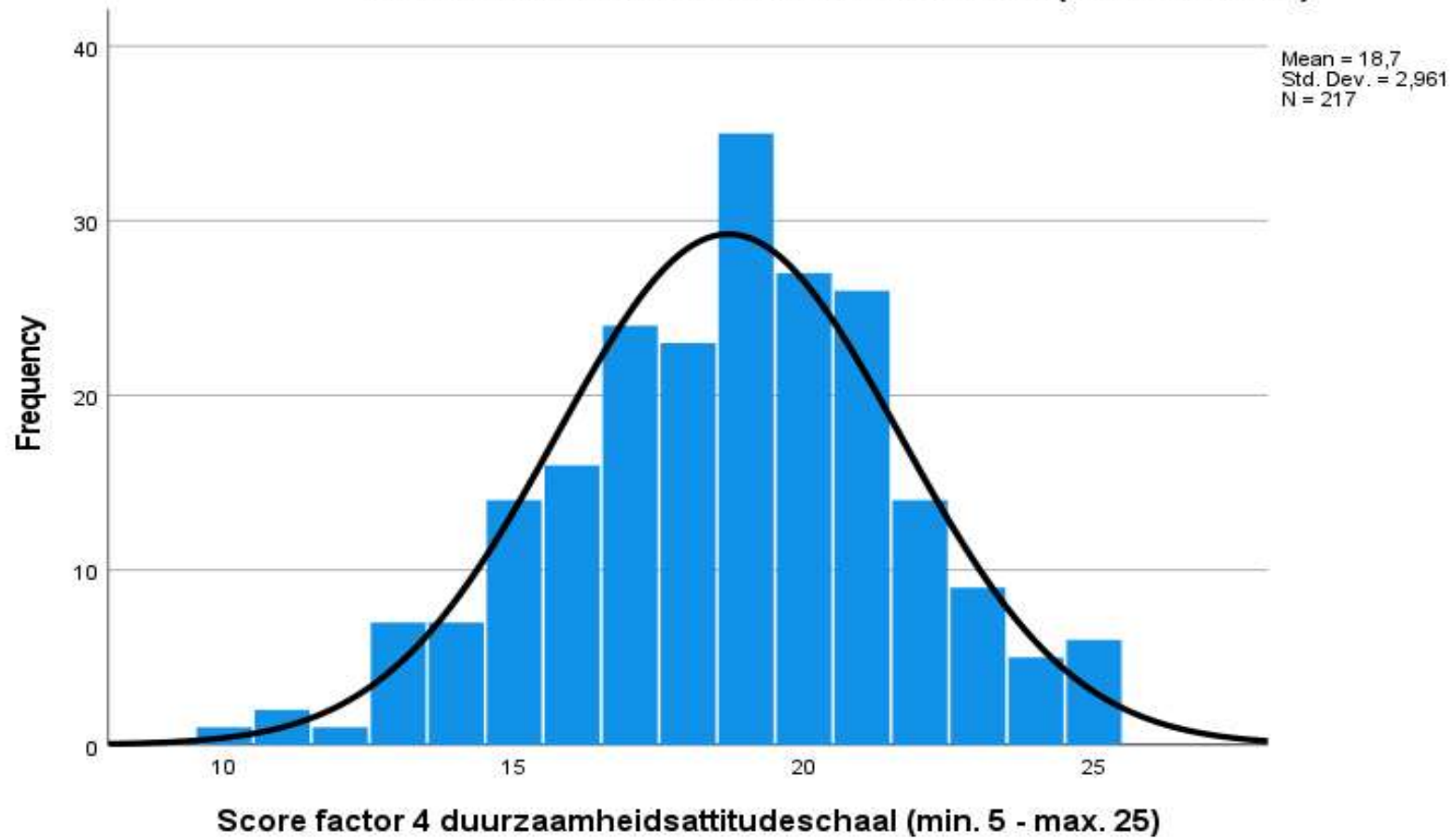
Score factor 2 duurzaamheidsattitudeschaal (min. 9 - max. 45)

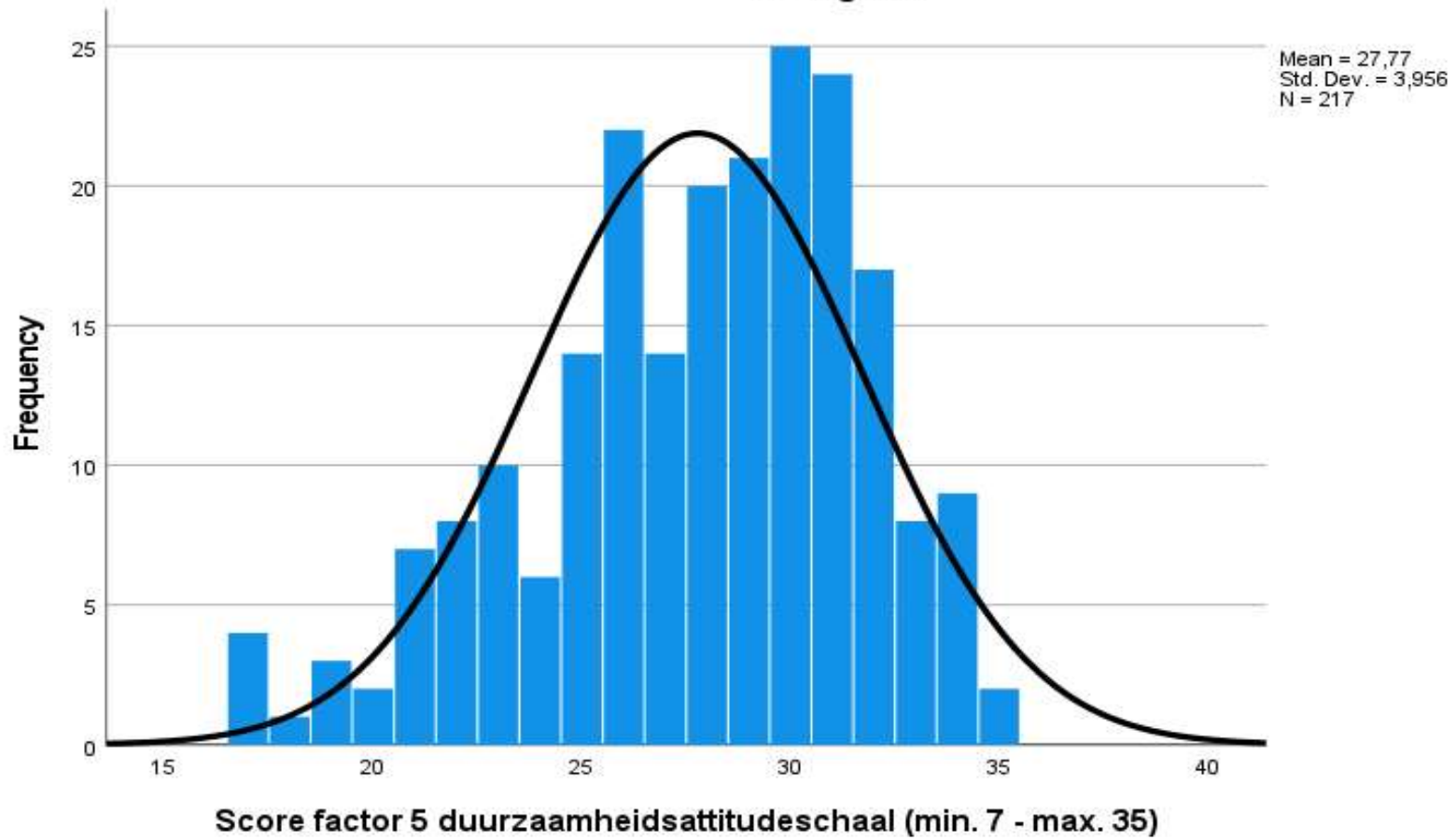
Score factor 3 duurzaamheidsattitudeschaal (min. 3 - max. 15)

Score factor 4 duurzaamheidsattitudeschaal (min. 5 - max. 25)

Histogram

Bijlage 24: Frequentietabel DAS (per item/stelling)

Item / Stelling	A. alle respondenten						
	N		Mean	Median	Percentiles		
	Valid	Missing			25	50	75
SDG1A_peop Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in veilige arbeidsomstandigheden en tegen een eerlijk loon zijn gemaakt	217	0	3,71	4	3	4	4
SDG1B_peop Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.	217	0	4,56	5	4	5	5
SDG2A_peop Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggooien terwijl er zoveel honger in de wereld is.	217	0	3,80	4	3	4	5
SDG4A_peop Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen.	217	0	4,11	4	4	4	5
SDG4B_peop Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid	217	0	3,83	4	3	4	4
SDG5A_peop Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen.	217	0	4,71	5	5	5	5
SDG5B_peop Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt.	217	0	4,38	5	4	5	5
SDG6A_plan Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken om het gazon te sproeien, de auto te wassen of het zwembad te vullen.	217	0	3,49	3	3	3	4
SDG6B_plan Ik maak me zorgen over de toekomst wat betreft de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater.	217	0	3,63	4	3	4	4
SDG8B_pros Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen.	217	0	3,67	4	3	4	4
SDG9A_pros Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water enzovoorts.	217	0	3,76	4	3	4	4
SDG10A_pros Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomsten af te staan aan mensen in armoede	217	0	3,25	3	2	3	4
SDG11B_part Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levensstijl aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren.	217	0	3,58	4	3	4	4
SDG12A_plan Ik voel me trots wanneer ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien.	217	0	4,14	4	4	4	5
SDG12B_plan Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends.	217	0	3,31	3	3	3	4
SDG14A_plan Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfvuil op het leven van vissen.	217	0	4,29	4	4	4	5
SDG14B_plan Ik voel me boos omdat bedreigde vissoorten zoals sommige tonijnsoorten nog steeds verkocht worden in de winkel.	217	0	3,58	4	3	4	4
SDG15A_plan Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die met uitsterven bedreigd zijn onvoldoende worden beschermd.	217	0	4,10	4	4	4	5
SDG16A_peac Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig reageert tegen lidstaten die de mensenrechten schenden.	217	0	4,14	4	4	4	5
SDG17A_part Ik voel me verantwoordelijk om samen inspanningen te leveren voor een duurzame(re) wereld.	217	0	3,81	4	3	4	4
Rev_SDG2B_peop Reversed: Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt.	217	0	3,70	4	3	4	5
Rev_SDG7A_pros Reversed: Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.	217	0	3,04	3	2	3	4
Rev_SDG8A_pros Reversed: Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze pensioenen en gezondheidszorg te kunnen betalen ook als dit ten koste gaat van het milieu.	217	0	3,31	3	3	3	4
Rev_SDG9B_pros Reversed: Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het uitbouwen van duurzame infrastructuur en industrie.	217	0	3,92	4	3	4	5
Rev_SDG10B_pros Reversed: Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan	217	0	3,93	4	3	4	5
Rev_SDG11A_part Reversed: Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is.	217	0	3,61	4	3	4	4
Rev_SDG13A_plan Reversed: Ik vind dat men overdrijft over het klimaatprobleem.	217	0	4,09	4	4	4	5
Rev_SDG15_plan Reversed: Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd.	217	0	4,24	4	4	4	5
Rev_SDG16B_peac Reversed: Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onwettige handel zoals wapenstromen in te dijken.	217	0	3,75	4	3	4	5

Rev_SDG1/B_part Reversed: Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan.	217	0	4,25	5	4	5	5
--	-----	---	------	---	---	---	---

B. Economieerlering respondentent							
N		Mean	Median	Percentiles			Item / Stelling
Valid	Missing			25	50	75	
62	0	3,71	4	3	4	4	SDG1A_peop Wanneer ik iets koop, vind ik het belangrijk dat de producten in veilige arbeidsomstandigheden en tegen een eerlijk loon zijn gemaakt
62	0	4,52	5	4	5	5	SDG1B_peop Ik vind het niet kunnen dat heel wat kinderen nog steeds in armoede worden geboren.
62	0	3,85	4	3	4	5	SDG2A_peop Ik voel me schuldig wanneer ik voedsel moet weggooien terwijl er zoveel honger in de wereld is.
62	0	4,13	4	4	4	5	SDG4A_peop Ik vind het belangrijk dat in het onderwijs zowel kinderen met als kinderen zonder beperkingen samen leren en spelen.
62	0	3,58	4	3	4	4	SDG4B_peop Ik vind dat er in het onderwijs meer aandacht moet worden besteed aan duurzaamheid
62	0	4,66	5	5	5	5	SDG5A_peop Ik vind het vanzelfsprekend dat vrouwen evenveel kansen krijgen op de werkvloer dan mannen.
62	0	4,42	5	4	5	5	SDG5B_peop Ik voel me soms boos omdat fysiek en seksueel geweld tegen vrouwen niet streng genoeg bestraft wordt.
62	0	3,42	3	3	3	4	SDG6A_plan Ik vind het niet kunnen dat mijn ouders drinkwater gebruiken om het gazon te sproeien, de auto te wassen of het zwembad te vullen.
62	0	3,68	4	3	4	4	SDG6B_plan Ik maak me zorgen over de toekomst wat betreft de kwaliteit van en de toegang tot drinkwater.
62	0	3,79	4	3	4	4	SDG8B_pros Ik voel me boos omdat er te weinig actie wordt ondernomen om de werkloosheid te verminderen.
62	0	3,60	4	3	4	4	SDG9A_pros Als ik zou gaan stemmen zal ik bij mijn keuze rekening houden met argumenten voor een duurzame infrastructuur op het vlak van mobiliteit, energie, water enzovoorts.
62	0	3,15	3	2	3	4	SDG10A_pros Naarmate ik meer zou verdienen, ben ik bereid een steeds groter deel van mijn inkomsten af te staan aan mensen in armoede
62	0	3,44	4	3	4	4	SDG11B_part Ik voel me verantwoordelijk om mijn individuele levensstijl aan te passen om mijn impact op de samenleving te verbeteren.
62	0	4,13	4	4	4	5	SDG12A_plan Ik voel me trots wanneer ik een product heb kunnen herstellen in plaats van het onmiddellijk weg te gooien.
62	0	3,18	3	2	3	4	SDG12B_plan Ik voel me schuldig wanneer ik goederen koop die ik niet nodig heb maar enkel koop om mee te zijn met de laatste trends.
62	0	4,21	4	4	4	5	SDG14A_plan Ik ben bezorgd over het probleem in de oceanen: bijvoorbeeld de impact van zwerfvuil op het leven van vissen.
62	0	3,31	3	2	3	4	SDG14B_plan Ik voel me boos omdat bedreigde vissoorten zoals sommige tonijnsoorten nog steeds verkocht worden in de winkel.
62	0	4,02	4	4	4	5	SDG15A_plan Ik voel me gefrustreerd omdat planten en dieren die met uitsterven bedreigd zijn onvoldoende worden beschermd.
62	0	4,18	4	4	4	5	SDG16A_peac Het maakt me boos als de Europese Unie te weinig reageert tegen lidstaten die de mensenrechten schenden.
62	0	3,68	4	3	4	4	SDG17A_part Ik voel me verantwoordelijk om samen inspanningen te leveren voor een duurzame(re) wereld.
62	0	3,61	4	3	4	4	Rev_SDG2B_peop Reversed: Ik vind het niet zo belangrijk dat voedsel op een duurzame manier geproduceerd wordt.
62	0	2,84	3	2	3	3	Rev_SDG7A_pros Reversed: Wanneer mijn ouders elektriciteit aankopen maakt het me niet uit of dit hernieuwbare energie is of niet.
62	0	3,13	3	3	3	4	Rev_SDG8A_pros Reversed: Ik vind dat de economie moet blijven groeien om onze pensioenen en gezondheidszorg te kunnen betalen ook als dit ten koste gaat van het milieu.
62	0	3,89	4	3	4	5	Rev_SDG9B_pros Reversed: Ik vind het niet nodig dat ons land ontwikkelingslanden helpt bij het uitbouwen van duurzame infrastructuur en industrie.
62	0	3,84	4	3	4	5	Rev_SDG10B_pros Reversed: Ik vind dat men al voldoende doet om discriminatie tegen te gaan
62	0	3,52	4	3	4	4	Rev_SDG11A_part Reversed: Ik vind dat de luchtkwaliteit in onze steden goed is.
62	0	3,94	4	4	4	5	Rev_SDG13A_plan Reversed: Ik vind dat men overdrijft over het klimaatprobleem.
62	0	4,26	4	4	4	5	Rev_SDG15_plan Reversed: Ik vind het niet nodig dat in mijn omgeving bossen en natuurgebieden worden beschermd.
62	0	3,77	4	3	4	5	Rev_SDG16B_peac Reversed: Ik vind het niet nodig dat de overheid meer maatregelen neemt om onwettige handel zoals wapenstromen in te dijken.

62	0	4.21	4	4	4	5	Rev_SDG17B_part Reversed: Ik vind het niet nodig dat landen samenwerken om internationale milieuproblemen (bijvoorbeeld klimaatverandering) tegen te gaan.
----	---	------	---	---	---	---	--

Bijlage 25: T-test hypothese 1

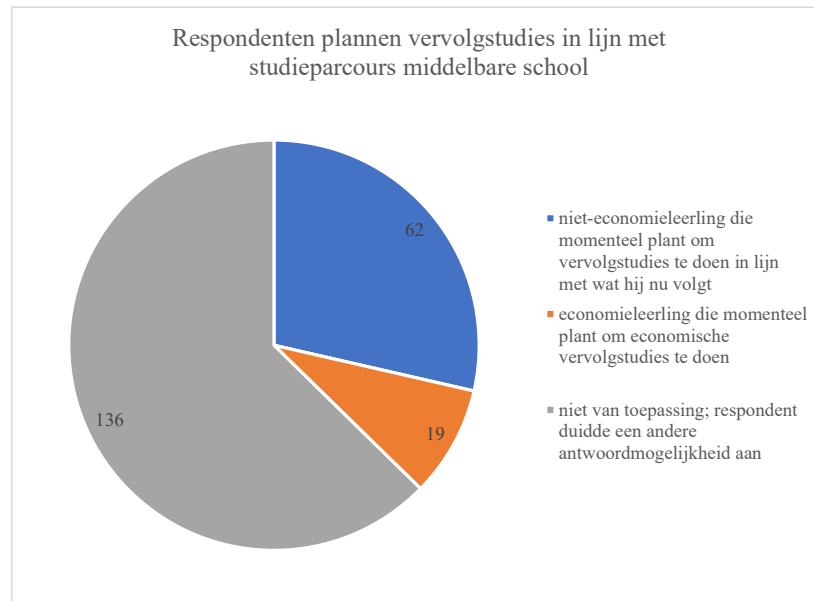
Centrale onderzoeksvraag

Group Statistics				
Eco_1ln Deze respondent is een economieleerling of een niet-economieleerling	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
0 niet-economieleerling	155	116,54	13,670	1,098
1 economieleerling	62	113,63	13,668	1,736

Independent Samples Test									
	Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Equal variances assumed	0,500	0,480	1,415	215	0,159	2,906	2,054	-1,142	6,955
Equal variances not assumed			1,415	112,443	0,160	2,906	2,054	-1,163	6,976

Bijlage 26: T-test hypothese 2

Respondenten plannen vervolgstudies in lijn met studieparcours middelbare school				
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
niet-economieleerling die momenteel plant om vervolgstudies te doen in lijn met wat hij nu volgt	62	28,6	28,6	28,6
economieleerling die momenteel plant om economische vervolgstudies te doen	19	8,8	8,8	37,3
niet van toepassing; respondent duidde een andere antwoordmogelijkheid aan	136	62,7	62,7	100,0
Total	217	100,0	100,0	

Group Statistics : Respondenten plannen vervolgstudies in lijn met studieparcours middelbare school

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
0 niet-economieleerling die momenteel plant om vervolgstudies te doen in lijn met wat hij nu volgt	62	118,37	12,098	1,536
1 economieleerling die momenteel plant om economische vervolgstudies te doen	19	113,16	16,847	3,865

Independent Samples Test

	Levene's Test for Equality of Variances	F	Sig.	t-test for Equality of Means	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
										Lower	Upper
Equal variances assumed	1,792	0,185	1,491	79	0,140	5,213	3,495	-1,744	12,170		
Equal variances not assumed			1,253	23,963	0,222	5,213	4,159	-3,372	13,798		

Bijlage 27: T-test hypothese 3

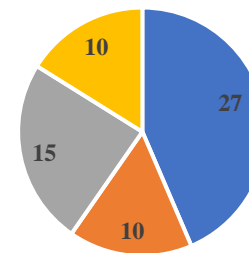
Group Statistics				
Dit schooljaar zit ik in de:	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
0 = 2de graad	37	114,62	12,417	2,041
1 = 3de graad	25	112,16	15,486	3,097

Independent Samples Test									
	of Variances		t-test for Equality of Means						
	F	Sig. P	t	df	Sig. (2-tailed) p	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
								Lower	Upper
Equal variances assumed	1,213	0,275	0,693	60	0,491	2,462	3,554	-4,647	9,570
Equal variances not assumed			0,664	43,863	0,510	2,462	3,709	-5,015	9,938

Dit schooljaar zit ik in het:

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
3de middelbaar	27	43,5	43,5	43,5
4de middelbaar	10	16,1	16,1	59,7
5de middelbaar	15	24,2	24,2	83,9
6de middelbaar	10	16,1	16,1	100,0
Total	62	100,0	100,0	

Economielerlingen (N=62)
zitten dit schooljaar in het

■ 3de middelbaar ■ 4de middelbaar
■ 5de middelbaar ■ 6de middelbaar